

WIADOMOŚCI HANDLU ZAGRANICZNEGO

informacje polityczno- gospodarcze

ROK V

5, VII, 1954

1954

Nr. 24 / 155 /

Nr egz.

Wiadomości nie są przeznaczone do publikacji

30.323

	<u>Str.</u>
Związek Socjalistycznych Republik Rad	Państwowa polityka wewnętrzna 1
	Dalszy wzrost dobrobytu w 1953 r. i w pierwszym kwartale b.r. 4
Albańska Republika Ludowa	Przenysł naftowy 5
Czechosłowacja	Wytyczne X Zjazdu Komunistycznej Partii Czechosłowacji dotyczące podstawowego zwiększenia produkcji rolnej w ciągu najbliższych 2 - 3 lat. 8
Niemiecka Republika Demokratyczna	Wzrost importu w I półroczu r.1954 10
Rumuńska Republika Ludowa	Rozwój przemysłu farmaceutycznego 12
	Nowe fabryki przemysłu lekkiego i spożywczego 12
	Produkcja elektrycznych parowozów kopal- nianych 13
Węgierska Republika Ludowa	Rozwój gospodarki narodowej 13
Europejska Unia Północna	Rozrachunek majowy 17
Francja	Sytuacja gospodarcza 19
Holandia	Sytuacja gospodarcza 35
Niemcy Zachodnie	Sytuacja gospodarcza 44
Boliwia	Sytuacja gospodarcza 59
Gwatemala	Sytuacja gospodarcza 65
Peru	Sytuacja gospodarcza 75
Sjaj	Sytuacja gospodarcza 79

/Spis rzeczy pozostałych działów - patrz str. 3 okładki/

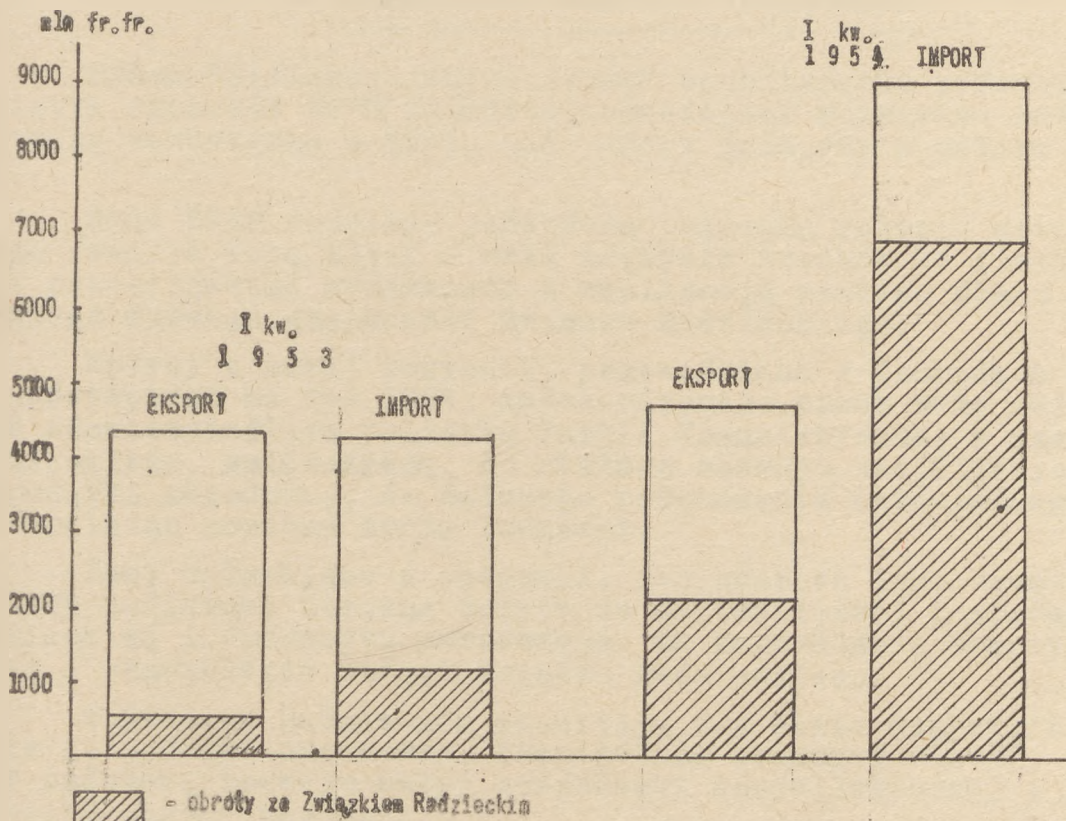
GRAFICZNA ILUSTRACJA TENDENCJI ROZWOJOWYCH

FRANCJA

HANDEL Z KRAJAMI OBOZU POKOJU 1/

w I kwartale 1953 r. i 1954 r.

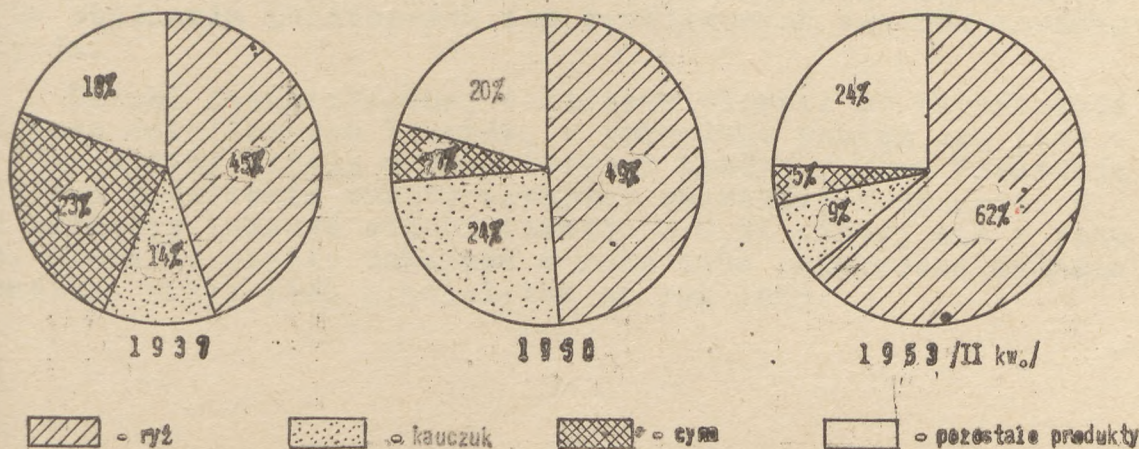
/w mln fr. fr./

S J A N

STRUKTURA TOWAROWA EKSPORTU

w latach 1937, 1950 i 1953

POLITYKA GOSPODARCZA

KRAJE OBOZU POKOJU

ZWIAZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RAD

Państwowa pożyczka wewnętrzna

Pismo "Sielskoje Choźajstwo" opublikowało referat ministra finansów ZSRR Zwieriewa, omawiający rozpisana ostatnio pożyczkę wewnętrzną w Kraju Rad, który podajemy w pełnym brzmieniu.

Rząd ZSRR rozpiisał państwową pożyczkę rozwoju gospodarczego /emisja roku 1954/ w celu zdobycia środków na finansowanie przedsięwzięć związanych z realizacją piątego planu pięcioletniego rozwoju gospodarki Związku Radzieckiego.

Wpływy z nowej pożyczki, przewidziane w dochodach budżetu państwowego na rok 1954, zatwierdzonego przez Radę Najwyższą ZSRR odzwierciedlają politykę Partii Komunistycznej i rządu radzieckiego, zmierzającą do stałego rozwoju socjalistycznej gospodarki narodowej, do dalszego podnoszenia materialnego i kulturalnego poziomu życia ludności.

Sumy wpływające z pożyczki, jak również inne znaczne dochody budżetowe zostaną zużyte na dalszy rozwój gospodarki radzieckiej i dobrobytu narodowego, na zapewnienie obrony krajowej i wzmocnienie potęgi Związku Radzieckiego.

W Związku Radzieckim rozwijają się stale wszystkie gałęzie gospodarki narodowej, szczególnie przemysł ciężki, który jest podstawą rozwoju całej gospodarki socjalistycznej i pewną rękojmią obrony narodowej.

Opierając się na osiągniętych sukcesach w rozwoju przemysłu ciężkiego, Partia Komunistyczna i rząd radziecki realizują szeroki program przyspieszenia rozwoju produkcji towarów powszechnego użytku i szybkiego podniesienia rolnictwa.

W wyniku rozwoju gospodarki i wzrostu dochodu narodowego ZSRR wzrasta systematycznie poziom życia materialnego i kulturalnego. Poważne znaczenie posiada pod tym względem polityka obniżania państwowych cen detalicznych towarów masowego spożycia.

Dzięki siedmiokrotnej obniżce w okresie od zakończenia wojny cen detalicznych towarów, w roku 1954 poziom cen jest 2,3 razy niższy niżeli w roku 1947. Z każdym rokiem wzrastają w Związku Radzieckim obroty towarami szerokiej konsumpcji. W roku bieżącym ludność zakupi towarów o 7,5% więcej niż w roku 1950. Globalne obroty towarowe w roku 1954 przekroczą zadania określone przez plan pięcioletni na rok 1955.

Budżet państwowy ZSRR na rok 1954 przewiduje niezbędne asygnowania na dalszy rozwój przemysłu ciężkiego i lekkiego, rolnictwa, transportu, handlu, oświecenia publicznego i dalszą obniżkę /od 1 kwietnia b.r./ państwowych cen detalicznych oraz inne kroki zmierzające do rozwoju gospodarki i zaspokojenia potrzeb ludności.

Na rozwój gospodarki narodowej przeznaczono w roku 1954 - łącznie z sumami przewidzianymi w budżecie i własnymi środkami organizacji gospodarczych - 326,7 mld rubli, w tym z budżetu - 216,4 mld rubli. Asygnowania państwowe na rok 1954 przewyższają ubiegłoroczne o 19,8%. Na przemysł ciężki wydatkuje się z budżetu i z własnych źródeł organizacji gospodarczych 133,2 mld rubli. na zwiększenie produkcji wyrobów przemysłowych i artykułów spożywczych powszechnego spożycia oraz na handel - 36,6 mld rubli.

W roku bieżącym wzrośnie znacznie wydobycie węgla, ropy naftowej, produkcja energii elektrycznej, maszyn i narzędzi przemysłowych, niezbędnych dla wszystkich gałęzi gospodarki socjalistycznej.

Produkcja artykułów powszechnego użytku osiągnie w roku 1954 poziom przewidziany w planie pięcioletnim na rok 1955, czyli plan ten odnośnie produkcji towarów masowego spożycia zostanie wykonany przedterminowo - w ciągu czterech lat.

Środki asygnowane przez państwo na rozwój rolnictwa zostały zwiększone o 42,4% w porównaniu z rokiem 1953. Zapewniają one realizację zaplanowanych na rok bieżący, zgodnie z postanowieniami wszechzwiązkowego i ludowo-narodowego Planu CK Partii Komunistycznej - zamierzeń dotyczących dalszego wzmocnienia państwowych ośrodków maszynowych i państwowych gospodarstw rolnych, wyposażenie rolnictwa w jeszcze większych rozmiarach, w nowoczesną technikę, ulepszenie agronomicznej i zootechnicznej obsługi kółchozów i sowchozów.

Wielkie sumy przeznaczone na wykonanie zadań postawionych przez Partię w związku z uprawą nowin i odłogów.

Budżet przewiduje wydatkowanie 23,3 mld rubli. w związku z podwyższeniem cen produktów rolnych i zwiększeniem zakupów państwowych tych produktów, co przyczyni się do zwiększenia zainteresowania gospodarczego kółchoźników wynikami ich pracy i będzie poważnym czynnikiem wzrostu ich dochodów.

Realizowane przez Partię i rząd zamierzenia w dziedzinie rolnictwa, które znalazły wyraźne odbicie w budżecie zmierzają do szybkiego rozwoju wszystkich gałęzi rolnictwa i mają ogromne znaczenie dla dalszego umocnienia nierozzerwalnej łączności klasy robotniczej z kółchoźnikami.

Ogromne sumy z dochodów budżetowych przeznacza się w ZSRR na dalszy rozwój oświaty, ochrony zdrowia publicznego, ubezpieczeń socjalnych i innych.

Wydatki na zaspokojenie potrzeb socjalnych narodu radzieckiego przewidziane są w budżecie roku bieżącego w wysokości 141,4 mld rubli, czyli przewyższają o 9,8% wydatki ubiegłoroczne.

W wyniku zwiększenia wydatków państwowych na cele socjalno-kulturalne, obniżki państwowych cen detalicznych towarów powszechnego użytku, jak również podwyżki cen kupna produktów rolniczych, i innych opłat, ludność ZSRR uzyska dzięki budżetowi na rok 1954 dodatkowe korzyści - w porównaniu z rokiem 1953 - wartości około 45 mln rbl.

Związek Radziecki, prowadząc konsekwentnie politykę pokojową i wzmożenia międzynarodowej współpracy, poczynił niezbędne kroki dla wzmocnienia obronności kraju. Na cele te przeznacza się z budżetu odpowiednie środki.

Przewidziane w budżecie państwowych ZSRR wydatki mają przede wszystkim pokrycie w dochodach z gospodarki socjalistycznej, których rozmiary wzrastają z roku na rok wskutek stałego rozwoju i udoskonalania produkcji socjalistycznej, zwiększenia wydajności pracy i obniżenia kosztów własnych produkcji.

Państwowe kredyty budżetowe Związku Radzieckiego w roku 1954 wzrastają w porównaniu z rokiem 1953 o ponad 149 mld rbl i wyniosą ponad trzykrotnie więcej niż w roku 1940.

Wpływy z gospodarki socjalistycznej osiągną w roku bieżącym wysokość 497,3 mld rbl, czyli 86,9% globalnych wpływów budżetowych.

Szybkie wykonanie budżetu i zapewnienie niezbędnych środków na realizację zakreślonych przez Partię i rząd celów, wymaga stałego wzrostu wewnętrzno-gospodarczych zapasów, drogą systematycznego zwiększania wydajności pracy, obniżania kosztów własnych produkcji i wprowadzania systemu oszczędnościowego. Dąży się do tego, aby zapewnić bezwarunkowe wykonanie zadań odnośnie zwiększenia wydajności pracy i obniżenia kosztów własnych produkcji w każdym przedsiębiorstwie i w każdej gałęzi gospodarczej.

Jednym z dodatkowych źródeł dochodów budżetu radzieckiego są sumy wpływające ze sprzedaży pożyczek państwowych ludności. Środki pieniężne oddane państwu przez pracujących są przeznaczone na wzmocnienie i dalszy rozwój gospodarki socjalistycznej, na rozwój kultury i dobrobytu ludzi radzieckich.

Radzieckie pożyczki państwowe są jednocześnie jednym z dodatkowych źródeł dochodów, uzyskanych przez pracujących w formie wygranych. W latach 1951 - 1953 wypłacono ludności z pożyczek państwowych - 21,4 mld rbl.

W roku 1954 odbędą się trzy losowania wygranych, włączając w to losowania wygranych państwowej 2%-owej pożyczki wewnętrznej i cztery losowania umarzające. W roku bieżącym wypłaci się ludności z tytułu pożyczek 10,5 mld rbl.

Emisja państwowej pożyczki rozvoja gospodarki na rolność ZSRR wyniesie w tym roku 16 mld Rbl. Nowa pożyczka nie różni się pod względem warunków emisyjnych od poprzednich. Dochody z pożyczki wypłacane są w formie wygranych. Ogólna suma wygranych w okresie przeciętnie 20-letnim trwania pożyczki wynosi 3% rocznie.

Wygrane przewidziane są w wysokości 10.000, 5.000, 1.000, 500 i 200 Rbl. na obligację storublową, włączając nominalną jej wartość. Co roku począwszy od 1955 r. będą odbywać się 2 losowania wygranych. W ciągu 20 lat - jak i przy poprzedniej pożyczce - wygrywa 35% wszystkich obligacji. Pozostałe 65% obligacji będzie się wypłacać ich posiadaczom według nominalnej wartości.

Podpisanie pożyczki nastąpi w ~~ten sam sposób~~ jak poprzednio w przedsiębiorstwach i urzędach, kołchozach na uczelniach i innych organizacjach na podstawie dobrowolnego uczestnictwa w niej, pracujących miast i wsi.

Rolnicy podpisują pożyczkę w wysokości swego dwutygodniowego zarobku a urzędnicy i wojskowi w wysokości półmiesięcznych poborów. Przedsiębiorstwom, urzędom i organizacjom zabrania się przyjmowania podpisywania pożyczki powyżej tych norm.

Robotnicy i urzędnicy, również i członkowie ~~stół~~ przemysłowych opłacają obligacje po podpisaniu pożyczki w miejscu swej pracy w przedsiębiorstwach, w urzędach lub organizacjach. Po podpisaniu nowej pożyczki potrąca się pierwszą wpłatę z płac zarobkowych w drugiej połowie czerwca roku 1954, a ostatnią - z zarobków w pierwszej połowie kwietnia roku 1955.

Chłopi opłacają nabywane obligacje nowej pożyczki gotówką za pośrednictwem pełnomocników rad wiejskich lub też - według swego życzenia - bezpośrednio przy podpisywaniu ewentualnie ratami do 15 kwietnia roku 1955.

Podpisywanie nowej pożyczki będzie odbywać się w roku bieżącym w warunkach nowych sukcesów osiągniętych przez naród radziecki.

Wzrost realnych zarobków robotniczych i urzędniczych oraz dochodów chłopów w wyniku przeprowadzanych przez partię irząd zańżeń zapewnia dalsze podniesienie dobrobytu ludności i stwarza pomyślne warunki dla szybkiej realizacji pożyczki.

/p/

Dalszy wzrost dobrobytu w 1953 r. i w pierwszym

kwartale b.r.

W Związku Radzieckim obserwuje się szybki i stały wzrost obrotu towarowego. Oto dane liczbowe, dotyczące handlu radzieckiego w roku 1953:

			Globalny obrót towarowy /w ce- nach porówny- walnych/	Miasto	Wies
I kwartał 1953 r.			107	109	103
II	"	"	124	123	128
III	"	"	125	123	129
IV	"	"	128	126	132

Z tabeli tej wynika m.in., iż szczególnie szybko zwiększał się obrót towarowy na wsi.

W pierwszym kwartale roku bieżącego w porównaniu z I kwartałem roku ubiegłego obroty handlu detalicznego wzrosły w cenach porównywalnych o 30%, a w cenach bieżących o 15,5%. Obecne tempo wzrostu obrotu towarowego świadczy, że w tej dziedzinie plan 5-letni zostanie wykonany już w roku bieżącym - czyli ~~mark~~ przed ustalonym terminem.

Pięcioletni plan rozwoju ZSRR na lata 1951-1955 przewiduje obniżkę cen towarów o 23,5%. Jeżeli jednak uwzględni się również siódmą z kolei obniżkę cen, przeprowadzoną 1 kwietnia b.r., to okaże się, że w ciągu czterech lat piątej pięcioletki ceny w ZSRR obniżyły się już o przeszło 25%. A więc i przewidziane przez plan pięcioletni zadanie w dziedzinie obniżki cen będzie wykonane przedterminowo i z nadwyżką.

Obecnie w Związku Radzieckim można nabyć za 433 ruble taką ilość towarów, za którą w roku 1947 trzeba było zapłacić 1.000 rubli, 567 rubli pozostaje więc do dyspozycji konsumenta i może być wykorzystane dla zwiększenia zakupów lub poczynienia oszczędności.

Polityka systematycznego obniżenia cen realizowana jest w ZSRR na bazie ogólnych sukcesów gospodarczych kraju socjalizmu, stałego wzrostu produkcji i obniżki jej kosztów własnych - osiągniętych w wyniku ofiarnej pracy ludzi radzieckich.

Podczas gdy w Związku Radzieckim i krajach demokracji ludowej ceny obniżają się, a tym samym zmniejszają się koszty utrzymania, to w krajach kapitalistycznych obserwuje się wręcz odwrotne zjawisko. W Związku Radzieckim ceny detaliczne spadły w latach 1947-1954 prawie o 57%; w tymże okresie koszty utrzymania w Stanach Zjednoczonych - według oficjalnych, niewątpliwie pomniejszonych danych zwiększyły się o 21%, a w Anglii o 40%. W porównaniu zaś z poziomem przedwojennym koszty utrzymania w Stanach Zjednoczonych wzrosły - według oficjalnych danych - prawie dwukrotnie, a według danych amerykańskich związków zawodowych - prawie trzykrotnie.

Piąty plan pięcioletni ZSRR przewiduje zwiększenie realnych płac robotników i pracowników umysłowych o 35%. W ciągu pierwszych trzech lat pięcioletki /1951-1953/ realne płace wzrosły już o 30%. Jeśli się uwzględni korzyści, osiągnięte przez ludność dzięki przeprowadzonej w roku bieżącym siódmej obniżce cen, to okaże się, że przewidziane na okres piątej pięcioletki zadanie w dziedzinie wzrostu realnych płac zostanie również wykonane przedterminowo - już w roku bieżącym.

W roku ubiegłym i w I kwartale roku bieżącego szczególnie wydatnie wzrosła ilość towarów przeznaczonych na sprzedaż ludności. Zwiększyła się zwłaszcza ilość takich towarów, jak: produkty mięsne, masło, tkaniny jedwabne i wełniane, odzież, towary przeznaczone do długoletniego użytku. Obecnie jest w sprzedaży 1,5 - 2 razy więcej niektórych towarów aniżeli w roku 1950. Mimo to jednak - ze

względu na stale rosnący popyt ze strony ludności - zapotrzebowanie na szereg towarów nie jest jeszcze zaspakajane w całej pełni.

Ludzie radzieccy wiedzą dobrze, że podniesienie ich stopy życiowej, coraz pełniejsze zaspakajanie ich potrzeb zależy bezpośrednio od dalszego wzrostu wydajności pracy i od obniżki kosztów własnych produkcji. W zrozumieniu tej współzależności pracownicy 28 fabryk Moskwy i obwodu moskiewskiego rzucili niedawno apel o podjęcie na szerszą jeszcze niż dotychczas skalę - ogólnonarodowego współzawodnictwa o dalsze zwiększenie wydajności pracy. Wezwanie to podchwyciły już liczne przedsiębiorstwa przemysłowe ZSRR.

ALBAŃSKA REPUBLIKA LUDOWA

Przemysł naftowy

Albańska Republika Ludowa znajduje się jako producent ropy naftowej na szóstym miejscu wśród krajów europejskich po Rumunii, Austrii, Niemczech zachodnich i Polsce.

Pierwszych wierceń dokonano tam z powodzeniem w roku 1918 w okolicach Vlony, co odrazu wzbudziło zainteresowanie szeregu zagranicznych monopolii. Na pierwszy plan wysunął się włoski koncern AIPA, który skoncentrował swoje wysiłki na wydobyciu ropy z pól naftowych Devoli w pobliżu Kucovy /środkowa Albania/.

Po okresie okupacji Albanii /rok 1939/ firmy włoskie rozpoczęły eksploatację pól naftowych Patos, gdzie Anglicy rozpoczęli wiercenia jeszcze przed wybuchem wojny. Stamtąd ropa była przesyłana rurociągami /wydajność dzienna 100 ton/ do portu adriatyckiego Vlona, skąd transportowano ją do Włoch.

Imperialiści włoscy forsowali do roku 1941 wydobycie ropy naftowej w Albanii do 260.000 ton /przed wojną niespełna 120.000 ton/, jednakże wzrastająca działalność albańskich partyzantów położyła szybki kres tej rabunkowej gospodarce. W bezsilnej wściekłości z powodu załamania się ich planów dalszej eksploatacji, okupanci zniszczyli opuszczając Albanię wszystkie urządzenia techniczne, znajdujące się na terenach naftowych w okolicy Vlony.

Natychmiast po wyzwoleniu Albanii szyby w rejonie Kucovy zostały dzięki staraniom rządu ludowego ponownie otwarte.

Po przewyciężeniu niezmiernych trudności technicznych, powiększanych jeszcze przez sabotaże agentów titowskich, dokonywane na terenach naftowych, produkcja ruszyła znowu w roku 1946.

Dzięki wzmożonej pomocy radzieckiej od roku 1948 udało się odbudować dalsze szyby i uruchomić nowe kopalnie w Malakaster. Rurociągi do Vlony o długości 73 km zostały naprawione i przedłużone o dalsze 42 km. Do roku 1950 ukończono również budowę zbiorników ropy koło Vlony, urządzeń przeładunkowych,

jak również kilku nowych rafinerii.

W tym samym roku albańska produkcja ropy naftowej przekroczyła znacznie poziom z roku 1938.

Produkcja ropy naftowej w mln lek. /ceny z r. 1950/

<u>rok 1938</u>	<u>1946</u>	<u>1947</u>	<u>1948</u>	<u>1949</u>	<u>1950</u>
79	110	190	219	213	247

Na początku planu pięcioletniego /1951-1955/ wydobycie ropy naftowej przebiegało nierównomiernie i krzywa produkcji wykazywała dużą nierównomierność. W tej sytuacji minister Shenu oświadczył, iż uważa za sprawę nagłą przyspieszenie tempa produkcji szybów, przeprowadzenie nowych wierceń oraz zapewnienie odpowiedniej ilości energii.

Jednocześnie rozpoczęto rozszerzać w dużej mierze prace poszukiwawcze. Wiercenia wzrosły w okresie planu pięcioletniego o 454%, a wiercenia poszukiwawcze o 280%. W rejonie Dumreja prace odkrywcze na nowym polu naftowym są w toku.

Wydobycie ropy naftowej w Albanii ma osiągnąć w roku 1955 - 263.000 ton rocznie, czyli wzrośnie w porównaniu z rokiem 1950 o 200%.

Punkt ciężkości albańskiego przemysłu naftowego przesunęła się powoli na nowe zagłębie naftowe - Gerrik. Na początku 1952 r. rozpoczęto tam budowę rafinerii o zdolności przetwórczej - 150.000 ton, z którą będzie połączona elektryczna centrala ciepła o mocy 7.500 kW.

W celu zużytkowania produktu ubocznego, bitumu, powstaje fabryka beczek o zdolności wytwórczej 300.000 beczek blaszanych rocznie. Cały kompleks fabryk zajmuje powierzchnię 160 ha.

Nowa linia kolejowa Gerrik-Paper zapewnia połączenie z portem adriatyckim Durres. Rurociąg o długości 35 km łączy Gerrik z zagłębiem naftowym Devoll.

Nowa rafineria koło Gerrik pokrywa w pełni zapotrzebowanie Albanii na wszelkie gatunki benzyny. Rafineria ta wyposażona jest w maszyny, które pochodzą ze Związku Radzieckiego i Czechosłowacji. Należy przy tym podkreślić, że wydobytą ropę naftową przerabiana jest w przeważającej ilości na czystą benzynę i inne wysokogatunkowe produkty pochodne, co poważnie odciąża albański bilans dewizowy.

Równolegle do rozwoju przemysłu naftowego, rząd ludowy Albanii rozwiązał problem robotników-fachowców. W roku 1950 otwarte zostało pierwsze technikum dla specjalistów naftarzy - w Stalinie, w zagłębiu naftowym Devoll. Część kadr kierowniczych otrzymała już wykształcenie, pozostali studiują jeszcze na wyższych uczelniach w Związku Radzieckim i w krajach demokracji ludowej.

Ogółem przemysł naftowy będzie dysponował w następnym roku ośmiokrotnie większą ilością kadr kierowniczych i w średnio-kwalifikowanych oraz prawie trzykrotnie większą ilością robotników wykwalifikowanych aniżeli w roku 1950.

OZECHOSŁOWACJA

Wytyczne X Zjazdu Komunistycznej Partii Czechosłowacji dotyczące podstawowego zwiększenia produkcji rolnej w ciągu najbliższych 2 - 3 lat.

Dziennik "Rudé Právo" opublikował w ubiegłych dniach projekt Prezydium Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Czechosłowacji dotyczący wytycznych X Zjazdu KPCz w sprawie podstawowego zwiększenia produkcji rolnej w ciągu najbliższych 2 - 3 lat. W wytycznych między innymi jest powiedziane:

Dzięki pomyślnemu wykonaniu pierwszego planu pięcioletniego osiągnięto w Czechosłowacji znaczne sukcesy w rozwoju gospodarki narodowej, zwłaszcza w budowie i przebudowie przemysłu. Partia i rząd poświęcając najwięcej uwagi budownictwu przemysłu ciężkiego, który jest podstawą socjalistycznej ekonomiki w Czechosłowacji, dokonały jednocześnie zgodnie z wytycznymi IX Zjazdu KPCz szeregu posunięć w celu dalszego rozwoju rolnictwa i stałego polepszania położenia pracującego chłopstwa.

Na bazie podjętych środków i dzięki ciężkiej pracy spółdzielców, chłopów, pracowników państwowych gospodarstw rolnych i POM-ów można było osiągnąć w ubiegłych latach znaczne sukcesy, głównie w dziedzinie socjalistycznej przebudowy wsi, które znalazły wyraz we wzroście dochodów spółdzielców. Świadczy o tym fakt, że czynsz dzierżawny płacony przez spółdzielnie produkcyjne za 1 hektar zagospodarowanego gruntu wzrósł w roku 1953 o jedną czwartą w porównaniu z rokiem 1952.

Mimo to jednak ogólny poziom produkcji rolnej jest dotychczas niezadawalający, pozostaje w tyle za potrzebami gospodarki narodowej i nie wystarcza do pełnego zaspokojenia rosnących potrzeb w zakresie zaopatrzenia ludności w żywność oraz przemysłu w dostawy surowców. To wywołuje potrzebę wielkiego importu produktów rolnych i działa hamująco na podnoszenie stopy życiowej. Dalszy wzrost dobrobytu mas pracujących Czechosłowacji, systematyczne prowadzenie polityki obniżki cen detalicznych są uwarunkowane poważnym wzrostem produkcji rolnej, który jest dlatego jednym z kluczowych zadań partii w obecnym czasie. Naczelną sprawą jest przy tym wyprodukowanie do roku 1957 przynajmniej o jedną trzecią więcej mięsa, w tym mięsa wieprzowego przynajmniej o połowę więcej niż dotychczas oraz zapewnienie takiej ilości paszy, która odpowiadałaby niezbędnemu zwiększeniu produkcji.

W celu osiągnięcia podstawowego wzrostu produkcji rolnej należy: dalej umacniać spółdzielnie produkcyjne, rozszerzać ich bazę osłonkowską i podwyższać ich produkcję; zasadniczo i wszechstronnie polepszyć gospodarowanie w państwowych gospodarstwach rolnych; jednocześnie stale dbać o zwiększenie produkcji indywidualnych gospodarstw chłopskich, zakładać nowe spółdzielnie produkcyjne wszędzie tam, gdzie istnieją sprzy-

jające ku temu warunki.

To zadanie patriotyczne, które ze względu na wielkie rezerwy w rolnictwie czechosłowackim można i należy nie tylko wykonać, ale znacznie przekroczyć, musi stać się głównym celem spółdzielców, pracowników POM-ów, państwowych gospodarstw rolnych i chłopów gospodarujących indywidualnie, musi stać się sprawą całej partii i Frontu Narodowego, rad narodowych i całego ludu czechosłowackiego. W celu podstawowego zwiększenia produkcji rolnej w ciągu najbliższych 2 - 3 lat X Zjazd Komunistycznej Partii Czechosłowacji proponuje uchwalenie wytycznych, w których m.in. powiedziane jest:

1. Do roku 1957 stopniowo zwiększyć powierzchnię ziemi ornej co najmniej o 200.000 ha, zaorując nie-wykorzystane i leżące odłogiem grunty, małoproduktywne łaki i pastwiska oraz innymi środkami.
2. Zapewnić wzrost produkcji roślinnej przede wszystkim przez zwiększenie wydajności z hektara, a mianowicie przeciętnie: pszenicy - co najmniej o 12%, żyta - o 10%, ziemniaków - o 15%, buraków cukrowych - o 18%, buraków pastewnych o 30%, lnu - o 29% i chmielu - o 34%.
3. Do roku 1957 zwiększyć o 26% w porównaniu z rokiem 1953 produkcję mięsa, w tym mięsa wieprzowego i smalcu w roku 1955 - o 34%, w roku 1956 - o 47% i w roku 1957 o 51%.
Do roku 1957 zwiększyć o 31% produkcję mleka.
4. Zwiększenie liczby sił roboczych, poprawę struktury wieku i podniesienie kwalifikacji, jak również polepszenie warunków materialnych i kulturalnych osób pracujących w rolnictwie traktować jako jeden z podstawowych warunków zmierzających do zapewnienia znacznego podniesienia produkcji rolnej w najbliższych latach.
5. Pozyskać w latach 1954 - 1957 ogółem 320.000 stałych pracowników dla rolnictwa, zwłaszcza młodzieży, z tego w roku 1954 - 105.000 osób, w roku 1955 - 85.000 osób, w roku 1956 - 70.000 osób i w roku 1957 - 60.000 pracowników.
6. Zwiększyć liczbę pracowników zatrudnionych na stałe w rolnictwie w powiatach pogranicznych, co najmniej o 70.000 osób w porównaniu z rokiem 1953. Opracować każdego roku plan zasiedlania Pogranicza, rozwiązujący kompleksowe zagadnienie produkcyjne, inwestycyjne, mieszkaniowe, zaopatrzeniowe, zdrowotne, kulturalne itd. Zapewnić przyspieszoną adaptację domków mieszkalnych na obszarach pogranicznych w roku 1954 ściągając na te tereny fachowych pracowników Ministerstwa Gospodarki Komunalnej i Ministerstwa Budownictwa, udzielając pomocy technicznej ze strony rad narodowych, rozmieszczając uczniów i absolwentów państwowych szkół rezerw pracy i kierując inicjatywę organizacji masowych na zagadnienia tego budownictwa.
7. Do końca roku 1957 znacznie zwiększyć mechanizację podstawowych prac polnych; w produkcji hodowlanej w pełni zmechanizować najcięższe prace. Zwiększyć w spółdzielniach produkcyjnych mechanizację orki jesiennej do 90%, siewu ozimin do 70%, międzyina-

rządowej uprawy ekopowych do 65%, zbioru zbóż kombajnami do 50%, zbioru buraków cukrowych do 90%, zbioru ziemniaków do 50%, zbioru lnu do 92%. Poważnie rozszerzyć liczbę prac zmechanizowanych w produkcji roślinnej i zwierzęcej.

8. Zabezpieczyć produkcję i terminowe dostawy urządzeń zmechanizowanych do państwowych gospodarstw rolnych i do ośrodków traktorowo-maszynowych, celem zapewnienia pełnego ich rozwoju. Do roku 1957 zakłady mechaniczne dostarczą stopniowo 9.500 traktorów kultywacyjnych, 3.700 traktorów na kołach typu Z-35, 2.400 traktorów na gąsienicach typu Z-35, 450 traktorów do plantacji chmielu i winnic, 1.700 kombajnów zbożowych, 2.150 kombajnów do zbioru buraków cukrowych, 3.600 kombajnów do zbioru ziemniaków i innych.

Wytyczne w celu podstawowego zwiększenia produkcji rolnej wyrażają troskę partii i rządu o dalszy pokojowy rozwój budownictwa w Czechosłowacji i o nieustanny wzrost dobrobytu mas pracujących. Sukcesy osiągnięte dzięki wykonaniu pierwszej pięciolatki, szczególnie w przemyśle, pozwalają partii na skoncentrowanie siły i uwagi na sprawie poważnego i szybkiego wzrostu produkcji rolnej, od którego w wielkim stopniu zależy wzrost stopy życiowej mas pracujących w miastach i na wsi i który dlatego staje się kluczowym zadaniem ogólnopaństwowym.

/ p/

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Wzrost importu w I półroczu roku 1954

W związku z realizacją nowego kursu politycznego handel zagraniczny NRD miał poważne zadania do spełnienia. Zadania te - to import wysokowartościowych surowców oraz większej ilości dóbr konsumcyjnych i artykułów spożywczych a z drugiej strony - rozszerzenie asortymentu eksportowego i zwiększenia wolumenu wywozu. Zadania te można było zrealizować tylko przy daleko posuniętej pomocy Związku Radzieckiego i republik ludowych /uwzględniając np. zmniejszenie odszkodowań i długów powojennych, obniżenie kosztów okupacji i przekazanie przez Związek Radziecki niektórych zakładów przemysłowych/. W tych warunkach eksport i import NRD w 1954 r. mogły być zwiększone o 1,5 mld rubli.

Związek Radziecki dostarczył NRD, zgodnie z obowiązującą umową, towarów na sumę 500 mln rubli /między innymi - masło, olej roślinny, tłuszcze, mięso, bawełnę, węgiel, wyroby walcowane z metali żelaznych, aluminium, metale nieżelazne itd./. NRD otrzymała poza tym kredyt w wolnej walucie w wysokości 135 mln rubli na zakup towarów w innych krajach.

Z Chin otrzymano wełnę, bawełnę, skóry, ryż, oleje roślinne, pszenicę, mięso, kukurydzę, produkty jajczarskie i inne towary. Bułgaria dostarczyła m.in. wyroby włókiennicze.

nicze, różne rodzaje skór, tytoń, rodzynki, sułtanki, orzechy, migdały, cytryny i pomarańcze, Czechosłowacja zaś - margarynę, skóry, mięso, przyprawy korzenne i białiznę.

W końcu ub.r. zawarte zostały z większością krajów zaprzyjaźnionych specjalne układy w sprawie wymiany towarów konsumcyjnych. NRD dostarczyła Bułgarii instrumenty muzyczne, zabawki, artykuły związane z kulturą i sztuką, maszyny do pisania i do liczenia, aparaty fotograficzne, naczynia szklane i biżuterię, w zamian za bluzki haftowane, materiały bawełniane, płótno pościelowe, jedwab naturalny, kurtki futrzane i skórzaną. Czechosłowacja dostarczyła Niemieckiej Republice Demokratycznej motocykle, piwo pilzneńskie, wyroby czekoladowe, farby, płyty gramofonowe, tkaniny bawełniane, ołówki kłopiowe, artykuły sportowe i maszyny do szycia. W ten sposób rozszerzony został asortyment towarów tak pod względem ilościowym jak i jakościowym, co jednocześnie zachęciło przemysł NRD do podjęcia produkcji nowych wyrobów.

Nastąpiło również rozszerzenie stosunków handlowych z krajami kapitalistycznymi. Między innymi zawarto 10 nowych umów handlowych oraz pogłębiono stosunki z krajami, które pierwotnie dostarczyły wielu różnych towarów importowanych /obecnie trwają np. pertraktacje z Indonezją i Argentyną w sprawie zwiększenia wymiany towarowej/. Poza tym nawiązano już stosunki handlowe z wszystkimi niemal krajami świata kapitalistycznego.

O wzroście handlu zagranicznego NRD świadczy wyraźnie w tym sezonie letnim zwiększony popyt na barwne tkaniny sukienkowe, eleganckie obuwie i na bogaty asortyment rozmaitych artykułów spożywczych oraz używek. Poza tym importowano w dużych ilościach cienkie blachy, stal dla przemysłu wytwarzającego dobra inwestycyjne, materiały farbiarskie dla przemysłu tekstylnego, garbniki roślinne, surowce dla przemysłu farmaceutycznego, maszyny dla przemysłu zegarkowego, maszyny do ostrzenia brzytw itd. Jeśli porównamy import w I półroczu b.r. z analogicznym okresem 1953 r., to wzrost handlu zagranicznego uwiidoczni się szczególnie wyraźnie we wzmożonej podaży artykułów powszechnego spożycia. Import takich wyrobów przemysłu włókienniczego jak wyroby dziane, różne tkaniny, materiały, tkaniny bawełniane i bielizna pościelowa wzrósł dziesięciokrotnie, przywóz obuwia dwukrotnie, zaś import surowców przeznaczonych dla produkcji obuwia /skóry cielęce, wołowe i kozie/ zwiększył się o 300%. To samo dotyczy artykułów spożywczych. Dane o imporcie towarów, których przywóz wzrósł znacznie w I półroczu 1954 r. w porównaniu z I półroczem roku 1953 przedstawiają się następująco: mięso - o 70%, tłuszcze i sery - o 175%, ryby świeże i solone - o 15%, wino - o 28%, przyprawy korzenne - 17-krotnie, owoce świeże o 33%, jaja - o 79% i żyto - o 495%.

Osiągnięcia NRD na polu handlu zagranicznego są jednocześnie sukcesami niemieckich robotników, chłopów, naukowców i techników.

Są one również dowodem stałego podnoszenia się wydajności pracy i obniżania kosztów własnych.

RUMUNSKA REPUBLIKA LUDOWA

Rozwój przemysłu farmaceutycznego

Rumuński przemysł farmaceutyczny osiągnął w okresie ostatnich kilku lat bardzo korzystne wyniki. Dużę zasługę w tej dziedzinie ma Państwowy Instytut Badawczy Chemiczno-Farmaceutyczny, który opracował szereg metod naukowych i produkcyjnych dla fabrykacji lekarstw, przy czym starano się przede wszystkim wykorzystywać surowce krajowe. Między innymi udało się opracować metodę technologiczną dla niektórych preparatów przeciwgruźliczych, jak PAS, rimifon i innych. Dużym sukcesem jest również przekazanie metody technologicznej dla produkcji witaminy P.P. i pewnych sulfamidów oraz preparatu anty-reumatycznego na zasadzie salicylamidu, otrzymanego z przeróbki surowca krajowego.

Wspomniany instytut opracował również metodologię biologiczną i chemiczną w celu uzyskania antybiotyków. Przy tych pracach badawczych szkoli się jednocześnie kadry techniczne dla będącej w trakcie budowy fabryki penicyliny. Filia instytutu w Cluj wykonuje prace badawcze nad syntezą chloromecytiny i witaminy B.

Należy zaznaczyć, że instytuty te ściśle współpracują z przemysłem chemiczno-farmaceutycznym, udzielając koniecznych wskazówek i kontrolując stale jakość wyprodukowanych lekarstw.

Zaopatrzenie rynku w różnego rodzaju specyfikę produkcji rumuńskiej jest zadowalające. Pewne braki istnieją w dziedzinie preparatów hormonowych, które sprowadza się z zagranicy /Testosteron, Progesteron/.

Penicylina pochodzenia zagranicznego /radziecka, polska i węgierska/ jest również w dostatecznych ilościach na rynku/.

Przemysł rumuński produkuje między innymi szereg ważnych preparatów w postaci wyługów roślinnych lub zwierzęcych /wyciągi tarczycowe, wyciągi roślinne stosowane przy chorobach wysokiego ciśnienia/ oraz środki stosowane przy chorobach serca, jak digitalis, toofilinę, kofeinę i inne.

Nowe fabryki przemysłu lekkiego i spożywczego

Zgodnie z wytycznymi Plenum sierpnowego 1953 r. w bieżącym roku wzrosły znacznie inwestycje w przemyśle lekkim i spożywczym. Wśród nowowybudowanych obiektów fabrycznych na uwagę zasługuje nowa olejarnia w miejscowości Ghindari /rejon Singoorgiu do Paduro/ oraz fabryka przetworów mlecznych w Simezia. Wspomniana fabryka oleju lnianego posiada własną elektrownię, która dostarcza energii elektrycznej również dla całej miejscowości. Większa część urządzeń tej fabryki pochodzi z produkcji krajowej.

alecany

Fabryka przetworów również wyposażona została w najnowocześniejszy sprzęt, tak, że prawie cały proces produkcyjny jest zmechanizowany. Zdolność przetworzenia tego zakładu obliczona jest na kilka tysięcy litrów mleka dziennie, przy czym produkuje się takie towary, jak mleko pasteryzowane, masło, kefir, itp.

W mieście Targu Mureș uruchomiono ostatnio częściowo nową fabrykę chleba, wyposażoną w nowoczesne urządzenia mechaniczne. Dotychczas uruchomiono tylko 6 pieców, uruchomienie dalszych 4-ech pieców ma nastąpić w niedługim czasie.

Ponadto uruchomiono w rejonie Roman nowowytbudowaną fabrykę cegieł o zdolności produkcyjnej 20.000 sztuk cegieł dziennie.

Produkcja elektrycznych parowozów Kopalnianych

Fabryka "Electroputero" w Oradea podjęła produkcję elektrycznych parowozów kopalnianych, na zasadzie radzieckiej dokumentacji technicznej. Tego rodzaju sprzęt jest produkowany po raz pierwszy przez przemysł rumuński. Dotychczas wyprodukowano kilkadziesiąt parowozów, które oddano do dyspozycji kopalniom węgla i spotkały się one z dodatnią oceną ze strony fachowców.

WĘGERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Rozwój gospodarki narodowej

W sprawozdaniu z dnia 25 maja na III Zjeździe Węgierskiej Partii Pracy, Matias Rakoszy podkreślił osiągnięcia węgierskiej gospodarki narodowej.

Rakoszy zaznaczył, że w ciągu ostatniej dziesięcioletki radykalnie zmieniła się sytuacja materialna mas pracujących na Węgrzech.

Realny zarobek robotnika fabrycznego w pierwszej połowie 1954 r. wzrósł średnio o 57% w stosunku do roku 1938, zaś dochód rodziny chłopskiej w pierwszej połowie b.r. przekroczył o 50% poziom roku 1938.

Związek Radziecki, powiedział Rakoszy, okazywał i nadal okazuje Węgrom pomoc gospodarczą, polityczną, techniczną, naukową i inną, aby naród węgierski mógł zwalczyć trudności piętrzące się na jego drodze.

Przechodząc do zagadnień węgierskiej gospodarki narodowej Rakoszy podkreślił szybkie tempo rozwoju przemysłu, w szczególności zaś produkcji środków produkcji. W okresie trzech lat /1951-1953 r./, od czasu II Zjazdu Węgierskiej Partii Pracy, produkcja przemysłowa wzrosła o 73%. W tym samym czasie produkcja przemysłu ciężkiego wzrosła o 118,8%, przemysłu lekkiego - o 40,7%, spożywczego - o 63,2%. Wydajność pracy w fabrykach i przemyśle wzrosła - o 27%. Koszt własny zaś produkcji obniżył się zaledwie o 8%.

Rakoszy zaznaczył, że pierwszy plan pięcioletni oparty jest na doświadczeniach zdobytych przy odbudowie gospodarki narodowej kraju i na osiągnięciach w czasie realizacji planu trzyletniego. Podczas gdy produkcja przemysłowa przy końcu planu trzyletniego wzrosła o 37,5% w porównaniu z 1938 r., to przy końcu pierwszego planu pięcioletniego, produkcja przemysłowa Węgier już ponad trzykrotnie przewyższyła poziom 1938 r.

W czasie wykonywania planu pięcioletniego rozpoczęto produkcję z szeregu nowych artykułów, jak np. ciężarówek, autobusów, kombajnów, nowych rodzajów obrabiarek przeznaczonych nie tylko na rynek wewnętrzny, ale i na eksport itd. W ciągu pięciu lat wybudowano w kraju 65 nowych przedsiębiorstw przemysłowych, rozszerzono i wyremontowano 84 przedsiębiorstwa.

W wyniku osiągnięć pierwszego planu pięcioletniego, powiedział Rakoszy, Węgry przekształciły się z kraju rolniczo-przemysłowego - w kraj przemysłowy.

W czasie gdy przemysł szybko się rozwijał, produkcja rolnicza prawie się nie zwiększała. Sprawozdanie zauważył, że urodzajność pól tylko w nieznacznym stopniu przekracza średnią poziomu przedwojennego, a pogłowie dużego bydła rogatego, świń, owiec - nie przekroczyło poziomu przedwojennego.

Mówiąc o ostatnich uchwałach Komitetu Centralnego Węgierskiej Partii Pracy w czerwcu, październiku i grudniu ub.r., Rakoszy powiedział, że dotyczy te wysuwają na pierwszy plan likwidację dysproporcji w gospodarce narodowej, a przede wszystkim znaczny rozwój produkcji rolniczej oraz przyspieszenie rozwoju przemysłu lekkiego i spożywczego przy jednoczesnym stałym wzroście stopy życiowej ludności.

Rakoszy zakomunikował o pierwszych sukcesach, osiągniętych w wyniku wprowadzenia w życie uchwały Partii. Przede wszystkim znacznie poprawiło się położenie materialne całej ludności. Obniżka cen przeprowadzona już dwukrotnie w drugiej połowie ub.r., oraz obniżka cen na mięso i tłuszcze w marcu b.r., przyczynią się do tego, że ludność zaoszczędzi w tym roku 2.100 mln forintów; wzrośnie też w tym roku dwukrotnie w porównaniu z rokiem ubiegłym budownictwo mieszkaniowe. Na dużą skalę rozpoczęto remont domów mieszkalnych. W przedsiębiorstwach znaczną wagę przywiązuje się do ochrony i bezpieczeństwa pracy oraz do rozwoju ochrony zdrowia. W roku bieżącym podwyższono oraz przewiduje się dalszą podwyżkę płac zarobkowych dla prawie połowy wszystkich robotników i urzędników. Podwyższa się także emerytury.

Wzrosły również dochody chłopów. Zgodnie z uchwałą Partii, rząd zmniejszył i wyznaczył na kilka lat naprzed do-
stawy obowiązkowe realizowane przez chłopów oraz udzielił spółdzielniom produkcyjnym znacznych ulg w dostawach. Rząd zlikwidował też ograniczenia wolnej sprzedaży przez chłopów ich nadwyżek.

W chwili obecnej spółdzielnie produkcyjne posiadają 18% ziemi ornej, powierzchnia ich przekracza 1,7 mln holdów /1 hold = 0,57 ha/. Spółdzielnie te zrzeszają 200 tys. rodzin, a liczba członków przekracza 1/4 miliona.

Rakoszy poruszył następnie sprawę rozwoju handlu państwowego i spółdzielczego. W roku bieżącym poziom handlu detalicznego przekroczy poziom ubiegłego roku o 19%.

Omawiając zdania drugiego narodowego planu pięcioletniego, Rakoszy powiedział: "Przy opracowywaniu drugiego planu pięcioletniego, przy określaniu jego podstawowych zadań i wskaźników, należy wziąć pod uwagę charakterystyczne cechy nowego etapu budownictwa socjalistycznego w naszym kraju, należy dążyć do likwidacji dysproporcji w gospodarce narodowej, aby błędy nadmiernego uprzemysłowienia nie powtórzyły się. Należy zabezpieczyć, żeby w okresie drugiej pięcioletki stale i równomiernie postępował rozwój gospodarki narodowej wraz z wzrostem dobrobytu mas.

W wyniku realizacji drugiego planu pięcioletniego, zaznaczył Rakoszy, opóźnione w chwili obecnej rolnictwo dogoni przemysł socjalistyczny. Jednocześnie w całej gospodarce narodowej dominować będzie socjalistyczny system produkcji.

/ks/

EUROPEJSKIE KRAJE KAPITALISTYCZNE

EUROPEJSKA UNIA PŁATNICZA

Rozrachunek majowy

Według danych "Neue Zürcher Zeitung" w maju 1954 r. sytuacja płatnicza poszczególnych krajów członkowskich Europejskiej Unii Płatniczej kształtowała się następująco. Niemcy zachodnie wykazały nadwyżkę w wysokości \$ 36,8 mln / w porównaniu z \$ 44,4 mln. w kwietniu/. Dodatnie saldo Wielkiej Brytanii wyniosło w maju \$ 30,5 mln / wobec \$ 78,9 mln w kwietniu/. Szwajcarska nadwyżka wyniosła \$ 4,6 mln / \$ 10,9 mln/. Również Austria miała nadwyżkę w wysokości \$ 3,3 mln / \$ 5,2 mln/. Dwa kraje, a mianowicie Holandia i Norwegia, które miały w kwietniu deficyty w wysokości \$ 11,0 mln i \$ 4,8 mln, wykazały w maju nadwyżki. \$ 12,8 mln i \$ 0,7 mln odpowiednio.

Pozostałe kraje miały w maju ponownie deficyty/ dane w mln dolarów/: Belgia /Luksemburg - 27,0 /13,0/, Włochy - 18,9 / 28,7/, Dania - 14,4 /16,0/, Turcja - 9,8 / 21,7/, Grecja - 9,6 /7,4/, Portugalia - 4,4 / 0,7/, Szwecja - 2,6 / 8,7/, Francja - 1,8 / 26,1/ oraz Islandia - 0,3 / 1,3/.

Obroty rozrachunkowe Unii od chwili jej powstania, tzn. od 1 lipca 1950 do 31 maja 1954 r. wyniosły ogółem \$ 11.987,4 mln/ \$ 11.834,2/. Przeważająca część tych obrotów wyrównana została w drodze kompensaty. Kumulatywny stan sald wierzycielskich wyniósł na dzień 31 maja \$ 2.431,8 mln/ \$ 2.408,0 mln/, zaś kumulatywny stan sald dłużniczych \$ 2.256,5 mln / \$ 2.233,9 mln./

Poniżej podajemy zestawienie ilustrujące skumulowane pozycje płatnicze poszczególnych państw członkowskich na dzień 31 maja oraz sposób ich wyrównania / dane w mln dolarów/:

Tabela Nr.1

	Deficyt /-/ nadwyżka/+ /	Wyrównanie	
		złotem	w drodze kredytu
Austria	+ 121,9 ^{7/}	+ 54,0	+ 68,0
Belgia/Luksemburg	+ 358,4 ^{1/}	+143,2	+215,2
Dania	- 118,9	- 32,2	- 86,8

	Deficyt/-/ nadwyżka/+	W y r ó w n a n i e	
		złotem	w drodze kredytu
Francja	- 883,2	- 571,22/	- 312,0
Niemcy zachodnie +	1.071,4 3/	+ 485,7	+ 585,7
Grecja	- 16,2	- 16,2	-
Islandia	- 7,0	- 1,6	- 5,4
Włochy //	- 190,8	- 72,1	- 118,8
	- 20,5	- 20,5 8/	-
Holandia	+ 342,7	+ 135,9	+ 206,9
Norwegia	- 121,6	- 32,8	- 88,8
Portugalia	+ 49,3	+ 17,7	+ 31,7
Szwecja	+ 165,9	+ 57,0	+ 109,0
Szwajcaria //	+ 299,04/	+ 124,5	+ 174,5
	+ 22,98/	+ 22,98/	-
Turecja	- 216,0	- 186,06/	- 30,0
Wielka Brytania	- 682,3	- 192,7	- 489,5
Nadwyżka ogółem	+2.431,6	+1.040,7	+1.390,9
Deficyty ogółem	-2.256,5	-1.125,3	-1.131,2

- 1/ z tego 27,8 mln poza kwotą
- 2/ z tego 363,2 mln przypada na płatności w złocie poza kwotą
- 3/ z tego 571,4 mln poza kwotą
- 4/ z tego 49,0 mln poza kwotą
- 5/ od 1 listopada 1950 r.
- 6/ z tego 166,0 mln przypada na płatności w złocie poza kwotą
- 7/ z tego 51,9 mln poza kwotą
- 8/ "Międzytransza" na skutek szwajcarskiego kredytu udzielonego Włochom w wysokości 22,9 mln.

Jak wynika z powyższego ustawienia, kraje wierzy-
cielskie udzieliły Unii kredytów na łączną sumę \$ 1.390,9
mln /\$ 1.379,1 mln/, podczas gdy Unia ze swej strony po-
stawiła do dyspozycji krajów-dłużników \$ 1.131,2 mln
/\$ 1.132,6 mln/. Równocześnie wypłaty Unii w złocie lub
dolarach na rzecz krajów wierzycielskich wyniosły \$ 1.040,7
mln /\$ 1.028,9 mln/, zaś jej wpływy od krajów dłużniczych
- \$ 1.125,3 mln /\$ 1.100,4 mln/.

Wpływy Unii w złocie wyniosły w maju \$ 57,5 mln
/\$ 92,3 mln/, zaś wydatki Unii w złocie - \$ 44,4 mln /\$ 69,7
mln/. W miesiącu sprawozdawczym Unia nie otrzymała za-
dnych dotacji amerykańskich.

Rozpocządzalne rezerwy gotówkowe Unii wzrosły w ma-
ju o \$ 13,3 mln /\$ 27,2 mln/, i osiągnęły \$ 540,5 mln
/\$ 527,2 mln/.

FRANCJA

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

W ciągu pierwszych 4 miesięcy r.b. bilans handlowy Francji wykazywał pewną poprawę w porównaniu z odpowiednim okresem r.ub. Wartość eksportu do zagranicy właściwej wzrosła do 314.786 mln ffr /294.944 ffr^{1/}/, tj. o około 4%, zaś do terytoriów zamorskich - do 185.897 mln /181.200 mln/, tj. o 2,5%. Ogółem eksport zwiększył się do 500.683 mln ffr /476.145 mln/, a więc o 5%. W tym samym okresie czasu import z zagranicy właściwej spadł do 388.850 mln ffr /394.586 mln/ - o 1,5%, natomiast przywóz z terytoriów zamorskich podniósł się do 139.722 mln ffr /127.005 mln/, tj. o 10%. Ogólna wartość importu wzrosła więc do 528.572 mln /521.591 mln/, tj. o 1,4%. W rezultacie szybszego tempa wzrostu eksportu niż importu ogólne saldo ujemne francuskiego bilansu handlowego zmalało z 45.446 mln ffr do 27.889 mln ffr, tj. o 39%. Złożyły się na to dwie różnokierunkowe tendencje: spadek deficytu w obrotach z zagranicą właściwą z 99.642 mln do 74.064 mln, tj. o 25% oraz zmniejszenie się nadwyżki eksportowej w handlu z obszarami zamorskimi z 54.195 mln do 46.175 mln, tj. o 15%. Decydujące znaczenie dla wzrostu wartości eksportu francuskiego miały nie ceny, lecz poważny wzrost objętości ^{2/} /o ok.19%/. Największy wzrost objętości dotyczy artykułów spożywczych /o 44%/, natomiast wywóz surowców i półfabrykatów zwiększył się jedynie o 6%, a wyrobów gotowych o 9,4%. Wzrost ogólnej objętości wywozu francuskiego był znacznie większy w stosunku do zagranicy właściwej /o 17,5%/, niż w odniesieniu do terytoriów zamorskich /o 4,4%/>.

W badanym okresie objętość importu wzrosła o 3% w porównaniu z pierwszymi 4 miesiącami 1953 r. Dzięki niższym cenom wzrost ten nie spowodował proporcjonalnego zwiększenia się wartości.

Większa objętość przywozu dotyczy przede wszystkim dostaw z terytoriów zamorskich, które podniosły się o 11%,

^{1/} w nawiasach podane są cyfry za pierwsze 4 miesiące 1953 r.

^{2/} dane odnośnie objętości tyczą się I kwartału 1954 i 1953r.

natomiast import z zagranicy właściwej wzrósł objętościowo zaledwie o 0,7%. Szczególny wzrost cechuje import artykułów żywnościowych z kolonii/o 13%/ oraz surowców i półfabrykatów / o 5%/. Poważny wzrost wykazywał także import surowców z zagranicy właściwej/o 6,5%/. Natomiast import wyrobów gotowych z zagranicy właściwej spadł dość poważnie, bo o 8,6%.

Rozważania powyższe ilustrują następujące zestawienia struktury towarowej eksportu i importu francuskiego w okresie styczeń-kwiecień 1954 r. w odniesieniu do zagranicy właściwej/ dane w mln ffr./:

Tabela Nr.1

E k s p o r t /przec.miesięczne/

	1953 I kwartał	1954 r. I kwartał.	kwiecień
<u>Produkty rolne</u>	<u>6.850</u>	<u>10.787</u>	<u>11.176</u>
w tym m.in.:			
napoje	2.434	2.648	3.425
zboże i mąka	0.397	3.170	2.550
jarzyny i owoce	0.702	0.725	0.618
produkty mleczne	0.126	1.126	0.083
<u>Minerały niemetaliczne</u>	<u>9.434</u>	<u>8.028</u>	<u>7.519</u>
w tym m.in.:			
paliwa stałe	2.875	3.019	2.707
produkty naftowe	4.748	3.235	2.911
<u>Tekstylia</u>	<u>11.371</u>	<u>12.754</u>	<u>13.062</u>
w tym m.in.:			
surowiec włókien.	4.104	3.733	4.423
przędza i nici	3.069	4.068	3.286
<u>Metale</u>	<u>24.788</u>	<u>25.313</u>	<u>29.003</u>
w tym m.in.:			
produkty hutnicze	12.583	10.154	12.014
metale nieżelazne			
i stopy	0.975	1.107	1.208
wyroby metalowe	1.369	1.481	1.341
maszyny i aparatura	4.532	4.409	4.688
sprzęt i maszyny elektryczne	1.354	1.628	2.511
ciągniki, samochody, rowery	2.354	3.740	4.052
<u>Inne</u>			
Chemikalia	3.940	4.940	3.870
Skóry	1.285	1.554	1.510
Drewno	1.439	1.576	2.197
Papier	0.300	0.464	0.527
Fajans, porc. i wyr. ze szkła	0.612	0.624	0.690
Ogółem wartość	71.750	78.170	80.270

<u>I m p o r t /przec.miesięczne/</u>			
	1953	1 9 5 4 r.	
	I kwart.	I kwart.	Kwiecień
<u>Produkty rolne</u>	<u>17.124</u>	<u>14.004</u>	<u>13.414</u>
w tym m.in.:			
produkty mleczne	2.706	0.611	0.643
owoce i jarzyny	3.281	2.697	4.327
zboże i mąka	2.101	0.717	1.025
nasiona oleiste			
i tłuszcze	1.313	2.038	0.929
napoje	0.131	0.167	0.136
kawa, herbata,			
kakao, korzenie	2.988	3.444	3.489
<u>Minerały niemetaliczne</u>	<u>25.073</u>	<u>25.260</u>	<u>20.136</u>
w tym m.in.:			
paliwa stałe	8.481	7.510	7.441
produkty naftowe	15.020	15.988	14.057
<u>Tekstylia</u>	<u>19.787</u>	<u>22.275</u>	<u>20.302</u>
w tym m.in.:			
surowiec włókienn.	17.852	20.401	18.766
<u>Metale</u>	<u>18.091</u>	<u>6.617</u>	<u>9.997</u>
w tym m.in.:			
produkty hutnicze			
i półfabrykaty	1.058	1.422	1.590
metale nieżelazne			
i stopy	4.581	3.178	3.822
maszyny i aparaty	7.125	7.511	9.254
tabor kolej., stat-			
ki, samoloty	1.809	0.898	1.160
<u>Różne</u>			
Chemikalia	3.167	3.797	3.718
Kauczuk /surowiec/	1.933	1.880	1.435
Skóry	2.088	1.944	2.506
Drewno	0.995	0.798	0.683
Masa papiernicza	2.100	2.463	1.725
 Wartość ogółem	 98.910	 97.240	 97.130

Powazny wpływ na rozwój importu francuskiego w bieżącym roku będzie mieć rozszerzenie liberalizacji importu z krajami OEEC, ogłoszone w kwietniu b.r.

Ustalenie wyższego procentu liberalizacji było rezultatem kompromisu między stanowiskiem kół protekcyjnistycznych /Louvel/, a zwolennikami "wolnego" handlu, działającymi pod naciskiem rządu amerykańskiego i zach.niemieckiego /Faure/. Narazie od ograniczeń ilościowych zwolniono 53% importu francuskiego, przy czym od 1.11. stopa ta ma być podniesiona do 65%. Zarządzenia liberalizacyjne uwalniają import surowców do 68%, import fabrykatów i płodów rolnych do 45%. Lista produktów zliberalizowanych obejmuje m.in.

wełnę surową, przódzę wełnianą, bawełnę, niektóre rodzaje przędzy bawełnianej, drewno do przerobu na masę papierniczą, niektóre chemikalia /m.in. amoniak i benzol/, dętki, odlewy żelazne półfabrykowane, traktory, kable stalowe, urządzenia do ogrzewania centralnego etc.etc.

Praktyczne znaczenie nowych zarządzeń liberalizacyjnych poważnie osłabia fakt wprowadzenia szeregu specjalnych opłat wyrównawczych ad valorem w wysokości od 10% do 15%, które mają być pobrane przy imporcie 1/3 zliberalizowanych towarów. Opłaty te dotyczą importu nie tylko z krajów OEEC, ale i ze wszystkich innych państw. Wpływy z tych opłat będą użyte na subsydia dla przemysłów najbardziej zagrożonych działaniem klauzul liberalizacyjnych.

Wkrótce po ogłoszeniu nowej liberalizacji rząd francuski musiał przeprowadzić częściową rewizję dokonanych zmian. Z listy towarów zliberalizowanych wycofano szereg pozycji, jak np. perły sztuczne, konopie, wstążki i niektóre gatunki welwetów. Prócz tego rozszerzono listę towarów poddanych specjalnej opłacie wyrównawczej o produkty smołowe, niektóre rodzaje drewna budulcowego, przędzę z włókna syntetycznego i wełnę, stopy stalowe, stal węglową i olejki eteryczne.

Istotą kompromisu między grupą Louvela a grupą Faure'a wydaje się być właśnie wprowadzenie tego systemu opłat wyrównawczych. Mimo to szereg gałęzi przemysłu francuskiego nadal czuje się zagrożona konkurencyjnością dostaw zagranicznych. Szereg branż, np. przemysł maszyn rolniczych, utrzymuje iż nawet wprowadzenie opłat wyrównawczych nie uchroni ich przed rujnującą konkurencją zagraniczną. Natomiast te gałęzie wytwórczości, gdzie w kosztach produkcji decydującą rolę odgrywają surowce importowane /np. olejarnie/ protestują przeciwko podrożeniu żywotnego dla nich importu. Zdaniem postępowego pisma "Economie et Politique" ostatnia liberalizacja oraz wprowadzenie opłat wyrównawczych pociągnie za sobą:

1/ podrożenie importu, 2/ zmniejszenie się objętości przywozu oraz możliwość retorsji ze strony zagranicy, 3/ wzrost zakupów francuskich w krajach OEEC, skąd przywóz co prawda obciążony jest podatkiem, jednak nie jest ograniczony ilościowo /w związku z rozszerzeniem procentu liberalizacji/. Rezultatem zniesienia ograniczeń może być także wzrost walki konkurencyjnej między poszczególnymi dostawcami i producentami krajowymi i zagranicznymi. Świadczą o tym niedawno odbyte Targi Paryskie /22.5.- 7.6./, gdzie - jak stwierdza "Neue Zürcher Zeitung" - dał się zauważyć z jednej strony silny wzrost zainteresowania rynkiem francuskim zagranicą, a z drugiej - dążenie przemysłu krajowego do zaprezentowania się w jak najlepszym stanie w obliczu groźby obcej konkurencji. Warto nadmienić, że Targi zgromadziły ogółem 12.500 wystawców /wobec 12.000 w 1953 r./, z czego 2.000 zagranicznych, zajmując obszar 285.000 m². Ilość zwiedzają-

cych pobiła rekord, wynosząc 3,6 miliona osób. Szczególnie okazałe przedstawiały się stoiska Polski, Węgier, Czechosłowacji, Bułgarii i NRD. ZSRR, który brał udział w Targach Lyonskich, nie był reprezentowany w Paryżu.

Struktura strefowa francuskiego handlu zagranicznego przedstawiała się w okresie styczeń - kwiecień 1954 r. następująco /w mln ffr./:

Tabela Nr.2.

	I m p o r t		E k s p o r t	
	1954	1953	1954	1953
Strefa dolarowa	52.199	61.490	28.657	35.118
" szterlingowa	138.918	144.626	51.534	51.351
Kraje OEEC nie należące do strefy szterlingowej	129.725	129.204	171.243	154.003
Inne kraje ^{1/}	68.008	59.266	63.352	54.473
Ogółem	388.850	394.586	314.786	294.945

1/ łącznie z krajami obozu pokoju.

Saldo wymiany z obszarem dolarowym wykazuje pewną poprawę, gdyż deficyt zmniejszył się z 26.372 mln ffr do 23.542 mln ffr, tj. o 10,8%. Zjawisku temu towarzyszył jednak dość silny spadek obrotów zarówno po stronie importu, jak i eksportu. Udział tego eksportu w ogólnym wywozie spadł z 11,9% do 9,14%, zaś udział importu obniżył się z 15,56% do 13,0%.

Obroty ze strefą szterlingową spadły z 195.977 mln ffr do 190.452 mln wyłącznie z powodu obniżenia się przywozu. Udział tego importu w ogólnym przywozie oraz udział eksportu w ogólnym przywozie nie uległy większym zmianom.

W handlu z krajami nieszterlingowymi OEEC godny uwagi jest dość duży wzrost eksportu. Jednocześnie udział jego podniósł się z 52,21% do 54,37%. Udział dostaw z tych krajów w ogólnym przywozie pozostawał bez zmiany na poziomie 33%.

Handel zagraniczny Francji w rozbiciu na poszczególne ważniejsze kraje kapitalistyczne przedstawiał się w okresie styczeń-kwiecień 1954 r. w porównaniu z I-IV.1953 r. następująco:

Tabela Nr.3

I m p o r t w mln ffr.	1954 r.	1953 r.
<u>Kraje szterlingowe</u>		
Irak	27.862	22.518
Australia	27.328	25.765

c.d.importu w mln ffr.

	<u>1954</u>	<u>1953</u>
W. Brytania	21.247	21.906
Zw. Połud. Afryki	9.195	17.789
Malaje	6.353	6.369
Pakistan	4.532	6.109
Indie	1.952	2.042
<u>Kraje OEEC niesztterlingowe</u>		
Niemcy zachodnie	38.279	38.450
Holandia	22.409	13.309
Belgia/Luksemburg	22.257	22.206
Szwajcaria	10.893	13.362
Włochy	9.264	8.181
Szwecja	7.858	9.919
Norwegia	2.254	2.871
Dania	1.748	6.065
<u>Kraje dolarowe</u>		
USA	41.350	48.582
Kanada	4.939	5.056
Wenezuela	2.800	3.036
<u>Inne kraje^{1/}</u>		
Arabia Saudyjska	28.666	32.136
Brazylia	14.757	8.646
Hiszpania	7.632	8.905
Egipt	6.691	7.977
Argentyna	4.815	7.677
Syria	3.804	2.344
Finlandia	3.582	2.953
Jugosławia	1.700	1.281
Liban	494	951

^{1/} bez krajów obozu pokoju, które omawiane są osobno.

E k s p o r t w mln ffr.

	<u>1954 r.</u>	<u>1953 r.</u>
<u>Kraje szterlingowe</u>		
Wielka Brytania	28.354	27.847
Indie	4.001	3.501
Zw. Połud. Afryki	3.163	2.846
Pakistan	2.635	750
Australia	2.284	2.692
Malaje	1.163	1.144
Irak	382	842
<u>Kraje OEEC niesztterlingowe</u>		
Szwajcaria	39.614	36.114
Niemcy zachodnie	36.520	33.037
Belgia/Luksemburg	32.503	29.048

ciąg dalszy eksportu w mln ffr.

	<u>1954</u>	<u>1953</u>
Włochy	19.875	15.974
Holandia	11.490	10.485
Szwecja	9.462	9.100
Dania	4.521	3.734
Norwegia	3.493	3.862
<u>Kraje dolarowe</u>		
USA	16.584	22.197
Wenezuela	2.179	2.175
Kanada	2.073	3.813
<u>Inne kraje</u>		
Brazylia	8.708	9.561
Hiszpania	7.247	6.774
Egipt	5.740	5.964
Argentyna	4.774	491
Finlandia	4.224	3.638
Liban	3.300	2.813
Jugosławia	2.725	3.431
Arabia Saudyjska	2.188	3.207
Syria	1.916	1.409

W handlu z krajami obozu socjalistycznego występuje w I kwartale 1954 r. znaczny wzrost obrotów, mimo iż stosunkowo wartość ich jest nadal jeszcze mała. Wartość eksportu do tych krajów w tym okresie wyniosła ^{1/} 4.851 mln ffr, tj. 2% ogólnego wywozu wobec 4.431 mln ffr. w I kwartale 1953 r., kiedy udział ten wynosił też 2% całego wywozu. Znacznie silniej wzrósł natomiast import tych krajów; wyniósł on w I kwartale 1954 r. 9.061,5 mln ffr, tj. 3% całego przywozu wobec 4.368 mln ffr w analogicznym okresie 1953 r., co stanowiło wtedy 1,5% ogólnego przywozu.

Dominującą pozycję w wymianie Francji z krajami obozu pokoju zajmuje Związek Radziecki, który zakupił towarów francuskich na sumę 2,23 mlrd. ffr, a sprzedał za 6,81 mlrd. Eksport francuski do Polski wyniósł 710 mln ffr, do Czechosłowacji 860 mln ffr, a import z tych krajów odpowiednio 1,03 mlrd ffr i 0,50 mlrd ffr. Ogółem eksport francuski do ZSRR, Polski i Czechosłowacji stanowił 80% ogólnego wywozu do krajów obozu socjalistycznego, a import z tych krajów - 92% ogólnego przywozu.

Głównymi pozycjami importu francuskiego z ZSRR w ostatnim czasie^{2/} były: złoto /2.767 mln ffr/, antracyt /579 mln

1/ dane te nie obejmują handlu z Chińską Republiką Ludową.

2/ dane za dwa pierwsze miesiące 1954 r.

ffr/, futra /257 mln ffr/, ruda manganowa /239 mln ffr/, smoła /198 mln/, platyna /148 mln ffr/ oraz konserwy z krabów i kawioru /162 mln ffr/. Prócz tego importowane pewne ilości drewna, masy papierniczej, bawełny, azbestu i produktów naftowych.

W eksporcie francuskim do ZSRR na pierwszym miejscu znalazły się w tym samym okresie produkty hutnicze /541 mln ffr/, następnie przędza ze sztucznego jedwabiu /252 mln ffr/, tkaniny wełniane /126 mln ffr/, skóry garbowane /129 mln ffr/, ołów /102 mln ffr/, mięso /38 mln ffr/, oraz chemikalia organiczne /25 mln ffr/.

W roku bieżącym wzrośnie prawdopodobnie znacznie wymiana handlowa z Czechosłowacją. W początkach maja zawarto układ handlowy między obu krajami, który przewiduje globalne obroty 8,4 mlrd ffr, tj. o 25% więcej niż układ poprzedni.

Do grupy krajów obozu socjalistycznego, prowadzących handel z Francją w mniejszych wymiarach należy zaliczyć Rumunię, Węgry i Bułgarię. W 1953 r. dostawy rumuńskie do Francji wyniosły zaledwie 592 mln ffr /kukurydza, ciężkie pochodne ropy naftowej/. Eksport francuski do Rumunii był wielokrotnie większy i wyniósł w 1953 r. 3.000 mln ffr.

Obroty w handlu z Bułgarią wyniosły w 1953 r. 1080 mln ffr, a w 1954 powinny wynieść około 1550 mln ffr. Francja eksportuje głównie maszyny górnicze, walcówkę, blachy, drut, chemikalia, farmaceutyki wzamian za olejek różany, miętowy, sery, dywany, nasiona cebuli i cement.

Handel francusko-węgierski rozwija się w granicach 2 mlrd. ffr, tj. dwukrotnie mniej niż przed wojną. W 1953 r. import francuski wyniósł 637.546 mln ffr, a eksport do Węgier 1.111,54 mln ffr.

Osobnym zagadnieniem w rozwoju stosunków Wschód-Zachód jest wymiana francusko-chińska. W II półroczu 1953 r. obroty handlowe z tym krajem znacznie zmniejszyły się, jednak wysoki poziom wymiany w I półroczu zrekompensował w pewnym stopniu ten spadek. Ogółem w 1953 r. eksport francuski do Chin wyniósł 4.335 mln ffr plus 2.639 mln do Hong-Kongu, a import z Chin Ludowych 3.861 mln ffr plus 140 mln ffr. z Hong-Kongu. W ciągu pierwszych 4 miesięcy 1954 r. import francuski z Chin wyniósł średnio 280 mln. ffr miesięcznie wobec 320 mln w 1953 r. Eksport do Chin w styczniu/lutym wynosił przeciętnie 323,5 mln ffr wobec 361 mln w 1953 r.

Do spadku wywozu francuskiego do Chin w II półroczu przyczyniły się zakazy amerykańskie. Objęły one takie towary jak chemikalia, generatory, aparaty pomiarowe, obrabiarki, kompresory etc. Zwraca uwagę, iż w tym samym czasie np. Niemcy Zachodnie mogły eksportować do Chin Ludowych szereg artykułów, których nie wolno jest wywozić Francji. Również inne

kraje kapitalistyczne, jak Wielka Brytania, Belgia, Szwajcaria prowadzą o wiele żywszą wymianę handlową z Chinami niż Francja. Stwierdzając ten fakt, pismo "Secofi" dodaje, że rynek chiński jest niezwykle chłonny i mógłby mieć dla Francji o wiele poważniejsze znaczenie niż obecnie. Zdaniem Secofi "plan uprzemysłowienia Chin Ludowych mógłby wchłonąć całość eksportu francuskiego na przeciąg 450 lat".

Finanse

W ciągu pierwszych 5 miesięcy r.b. sytuacja strefy franka w EPU wykazuje oznaki pewnej poprawy. Świadczy o tym fakt, iż przeciętny deficyt miesięczny w UPU w okresie styczeń-maj 1954 r. wyniósł 10,2 mln F , wobec 30,12 mln F w analogicznym okresie 1953 r.

Na dzień 31.5.54 r. kumulatywne zadłużenie strefy franka w EPU wyniosło 883,2 mln F , z czego 571,2 ma być wyrównane złotem, a 312 mln w drodze kredytu. W analogicznym okresie r.ub. zadłużenie kumulatywne w EPU wyniosło 674,4 mln F , z czego 312 mln płatne złotem, a 362,4 mln uzyskanym kredytem.

W pierwszej dekadzie czerwca opublikowane zostały najważniejsze dane francuskiego bilansu płatniczego za 1953 r. Jak już pisaliśmy w Nr.12/143, bilans ten wykazuje od pewnego czasu pozorną poprawę, o czym świadczą następujące liczby /w mln F /:

Tabela Nr.4

Bilans płatniczy strefy franka - pozycje bieżące

	1951	1952	1953 I półr.	1953 II półr.	1953
Saldo handlowe	-863	-697	-314	-121	-435
Saldo operacji niehandlowych	-200	+ 38	+138	+177	+215
Saldo płatnicze	-1063	-659	-276	+ 56	-220

Do poprawy salda bilansu płatniczego przyczynił się spadek deficytu handlowego /w porównaniu z 1952 r./ o 38% oraz pięciokrotny z górą wzrost nadwyżki z operacji niehandlowych

Zasadnicze znaczenie dla obniżenia deficytu bilansu handlowego w 1953 r. miał przede wszystkim kosztowny program pomocy eksportowej oraz koniunkturalny spadek cen wielu importowanych surowców, charakterystyczny dla sytuacji na rynkach światowych w roku ubiegłym. Z kolei na wzrost do datniego salda operacji niehandlowych miały wpływ czynniki przejściowe i anormalne z punktu widzenia zwykłej struktury bilansu płatniczego^{1/}. Chodzi tu mianowicie o nadzwyczajne

1/szczegółowe cyfry pozycji niehandlowych bilansu płatniczego nie zostały jeszcze opublikowane.

płatności amerykańskie z tytułu zamówień "off shore", udziału w budowie baz NATO oraz utrzymywania sił zbrojnych USA we Francji. "Normalne" pozycje bilansu płatniczego, a zwłaszcza dochody z turystyki wykazują natomiast poważny spadek; nieco lepiej jedynie kształtowały się wpływy z przewozów morskich.

Z bardziej szczegółowych danych bilansu płatniczego wynika, iż spadek deficytu spowodowany był wyłącznie rozwojem sytuacji w metropolii, gdyż obszary zamorskie wykazywały wzrost niedoboru tego bilansu z 68 mln \$ w 1952 r. do 104 mln \$ w 1953 r.

W rozbiciu na poszczególne strefy walutowe bilansu płatniczego strefy franka kształtował się niejednakowo. W obrocie ze strefą dolarową uzyskano w 1953 r. nadwyżkę 120 mln \$ wobec deficytu 162 mln \$ w 1952 r. Było to przede wszystkim rezultatem wzrostu amerykańskich wydatków wojskowych /207 mln \$/ oraz spadku deficytu bilansu handlowego o 60 mln \$. W przeciwieństwie do tego w obrocie z krajami szterlingowymi zaznaczył się nadal wzrost deficytu /z 197 mln \$ w 1952 r. do 274 mln \$ w 1953 r./. Najlepsze rezultaty osiągnęła strefa franka w płatnościach z krajami EPU, nie należącymi do strefy szterlingowej /+150 mln \$ / oraz tzw. krajami rozrachunkowymi /+ 84/.

Dane bilansu płatniczego zamieszczone powyżej nie uwzględniają ruchu kapitałowego. W 1953 r. Francja miała z tego tytułu nadwyżkę 33 mln \$, do czego należy jeszcze dodać 350 mln \$ otrzymanych od USA na prowadzenie wojny w Indochinach. Tą okolicznością tłumaczy się fakt, iż mimo deficytu na rachunkach bieżących bilansu płatniczego, francuski Fundusz Dewizowy stale powiększa swe rezerwy dolarowe.

Z danych "Neue Zürcher Zeitung" wynika, iż wierzytelności zagraniczne Banku Francji oraz zaliczki udzielane przez Bank Funduszowi Dewizowemu^{1/} wzrosły w okresie 29.4.54 r. - 26.5.54 r. o 14,6 mld frf do 96,5 mld.

Wzrost ten nastąpił mimo tego, iż Fundusz Dewizowy musiał wpłacić w ciągu maja do EPU 26,1 mln \$ /9,1 mld fr/ na pokrycie kwietniowego deficytu. Nie trzeba dodawać, jak niepewny i koniunkturalny charakter posiadają wpływy dewizowe związane z "pomocą" USA. Zdają sobie z tego dobrze sprawę koła gospodarcze Francji, nalegające stale na wzmożenie eksportu w przewidywaniu ewentualnego spadku czy nawet zupełnego wyschnięcia strumienia dolarów z tytułu "pomocy". Świadczy o tym również fakt, że pomimo pozornie pomyślnej sytuacji na odcinku dewizowym, rząd francuski zdaje się być daleki od myśli przywrócenia wymienialności franka. Zbliżony do kół rządowych "Le Monde" pisze, iż dopóki "pomoc" amerykańska decyduje o pokrywaniu deficytu bilansu płatniczego, a handel zagraniczny

^{1/}na sfinansowanie kupna złota i dewiz.

Francji rozwija się w oparciu o subsydia eksportowe i restrykcje przywózowe, nie może być mowy o przywróceniu wymienialności. W wypadku ustania działalności EPU, która kredytuje część importu francuskiego, pomoc IMF'u nie wystarczyłaby Francji na wprowadzenie, a zwłaszcza na utrzymanie wymienialności. Pozostałaby jako jedyna alternatywa daleko idąca zależność bezpośrednia od USA.

x x x

Wewnętrzna sytuację finansową Francji cechują nadal tendencje inflacjonistyczne, co znajduje swój wyraz we wzroście obiegu pieniężnego. Na dzień 26.5.1954 r. obieg banknotów wynosił 2.272,4 mlrd ffr wobec 2.101 mlrd w końcu maja 1953 r. Zaliczki zwykłe Banku Francji dla Skarbu wynosiły w końcu maja 1954 mlrd ffr, a zaliczki specjalne 172,0 mlrd ffr - razem 367 mlrd ffr - wobec 390,4 mlrd ffr w marcu 1954 r. i 372,7 mlrd w styczniu 1954 r. oraz 172 mlrd w końcu 1952 r. Podwojenie się rozmiarów zaliczek dla Skarbu państwa jest bez wątpienia ściśle związane ze wzrostem ilości pieniądza obiegowego. Kredyty dla gospodarki narodowej udzielane przez Bank Francji wynosiły w końcu maja b.r. 1.195,5 mlrd ffr wobec 1.274,9 mlrd w końcu 1953 r., przyczym wzrosły jednak kredyty średnioterminowe, udzielane z reguły wielkim koncernom zbrojeniowym.

W poprzednich opracowaniach wspomniano wielokrotnie o brzemieniu wydatków militarnych, ciążących na życiu gospodarczym Francji. Warto pokazać w jakim stopniu koszty zbrojeń i prowadzenia wojny uzależniają Francję finansowo od U.S.A.

Ogólna suma kredytów wojskowych przewidzianych w budżecie na r.1954 wynosi 1.107 mlrd ffr wobec 1.276 mlrd ustalonych w 1953 r. i 1.233 mlrd faktycznie wykorzystanych. Z sumy 1.107 mlrd ffr - 777 mlrd przypada na metropolię, 39 mlrd na obszary zamorskie /France d'outre mer/, a reszta na prowadzenie wojny w Indochinach /291 mlrd./.

Po uwzględnieniu tzw."pomocy" amerykańskiej /185 mlrd ffr/ okaże się, że faktyczny wysiłek Francji w finansowaniu zbrojeń i wojny wyniosłyby 922 mlrd ffr /1.107 mlrd - 185 mlrd/. Znaczna część tej "pomocy", bo aż 155 mlrd ffr, przypada na Indochiny, tak że faktyczny udział Francji w ponoszeniu kosztów "brudnej wojny" wyniesie ma 136 mlrd ffr /291 mlrd - 155 mlrd/.

Niezależnie od tego USA mają dostarczyć w 1954 r. bezpośrednio dla Indochin materiał wojenny wartości 200 mlrd ffr oraz udzielają specjalnych subwencji dla marionetkowych reżimów w Indochinach w sumie 135 mlrd ffr na prowadzenie działań wojennych na półwyspie.

Tak więc w globalnych kosztach wojny indochińskiej, wynoszących 626 mld ffr, tj. \$ 1.788 mln. USA uczestniczą w 78,25%, a Francja w 21,75%. Wraz z tego również tzw. państwa stowarzyszone przeznaczyły na 1954 r. 60 mld ffr na prowadzenie wojny.

Przebieg

Produkcja przemysłowa Francji rozwijała się następująco w okresie styczeń-kwiecień 1954 r.:

Tabela Nr. 5

	1953 przec.mies.	I	II	III	IV	I-IV przec.
Produkcja ogólna bez budownictwa	141	140	140	152	156	151,5
Przemysł stali i żelaza	150	152	155	158	157	155,5
Obrobka metali	157	162	164	171	177	171,0
Przemysł chemicz.	151	173	166	174	180	176
Przemysł tekstyl.	107	117	117	118	...	117,5
Przemysł maszyn i elektr.	112	125	124	116	118	119
Przemysł maszyn i elektr.	194	224	229	215	217	221

Produkcję niektórych artykułów w cyfrach absolutnych obrazuje poniższe zestawienie:

Tabela Nr. 6... 1953

	przec.mies.	I	II	III	IV
I. energetyka					
elektrycz. mln kWh	3.243	3.710	3.426	3.677	3.650
gaz 1/" m ³	207	276	255	236	210
ropa naft. tys. ton	30,7	32,3	29,7	...	...
benzyna " "	125,6	441,1	375,3	...	...
olej gazowy" "	255,7	167,3	147,6	229,5	...
olej opałowy" "	897,3	1023,0	982,9	925,8	...
węgiel kam.					
Francja " "	4382	4775	4581	5054	4349
Saara " "	1368	1479	1379	1473	1330

II. Wydobycie minerałów metaliicznych

	1953 przec.mies.	I	II	III	IV
Ruda żelaz. w tys. t.	3534	3535	3470	3816	3490
Bauksyt " "	37,1	106,6	37,1	120,4	104,0
ruda ołowiu " "	1571	1068	1063	1597	
ruda cynku " "	1917	1268	1237	1721	

Import ropy wyniósł w 1953 r. przeciętnie miesięcznie 1.832 tys. t., a więc wielokrotnie przewyższał znacznie wydobycie krajowe.

III. Przemysł hutniczy metali żelaznych i nieżelaznych

		1953	1 9 5 4 r.			
		przec.mies.	I	II	III	IV
<u>Surówka</u>						
Francja	w tys.t.	722	681	633	720	674
Saara	" "	199	188	168	194	181
<u>Stal surowa</u>						
Francja	" "	833	814	781	884	830
Saara	" "	224	211	190	228	203
<u>Walcówka</u>						
Francja	" "	581	554	525	597	564
Saara	" "	150	136	129	155	139
<u>Aluminium</u>	w t.	11.342	11.479	10496	11740	...
Nikiel	" "	264	418	408	342	381
Miedź	" "	1.741	2.184	2226	2631	...
Cynk	" "	8.041	11.072	9967	11830	...

IV. Produkcja pojazdów i taboru różnego typu

Traktory	w szt.	2.298	2.101	2379	3179	...
Tabor kol.	w tys.t.	7.23	8,81	9,48	...	...
w tym:						
parowozy	szt.	3	2	2	...	...
wagony	"	406	599	586	...	...
samochody osobowe	w tys.	30,70	31,75	32,74	39,24	38,01
samoloty	szt.	50	35	27	34	48

V. Przemysł chemiczny

Kwas siarkowy	w tys.t.	98,30	119,8	105,0	114,9	...
węglan sodu	"	54,42	56,80	47,69	55,5	58,0
amoniak ^{1/}	w tys.t.	25,20	29,20	25,39	20,32	...
azotniaki	"	20,80	23,82	21,26	24,82	24,50
superfosfaty	"	77,60	84,90	95,70	94,00	95,00
barwniki org.	w t.	1205	1514	1333	1400	...

VI. Przemysł tekstylny

Przędza bawełn.	w tys.t.	22,52	24,88	24,26	27,78	...
tkaniny	"	16,05	16,99	16,37	18,60	...
przędza wełn.	"	9,98	10,26	9,83	11,00	...
tkaniny wełn.	"	5,37	5,65	5,61	6,42	...
tkaniny jutowe	w t.	5715	5246	5314	6174	...

VII. Przemysły różne

Szkło	w tys.t.	63,34	65,23	57,80	69,80	...
porcelana	" "	600	510	610	600	...

^{1/} czystego azotu

		1953	1 9 5 4			
		przec. mies.	I	II	III	IV
cement	w tys. t.	754	546	410	788,4	820,0
celuloza	"	48,70	58,39	52,74	...	...
papier i tektura	"	119,19	135,48	130,53	...	...

Rozwój przemysłu francuskiego w ciągu pierwszych 4 miesięcy 1954 r. był stosunkowo pomyślny w porównaniu z 1953 r., który stanowił okres stagnacji gospodarczej. Przeciętny miesięczny wskaźnik produkcji przemysłowej w okresie styczeń-kwiecień 1954 r. liczony na bazie 1953 r. wyniósł 151,5 punktów wobec 144,7 w odpowiednim okresie 1953 r.; był więc prawie taki sam jak przeciętny okres styczeń-kwiecień w 1952 r. który wynosił 151 punktów.

Ożywienie działalności gospodarczej cechuje niemal wszystkie branże przemysłu lekkiego /patrz tabele/; przemysł hutniczy natomiast rozwija się nadal niezadawalająco.

Przeciętny miesięczny wskaźnik wytopu stali i żelaza w badanym przez nas okresie wynosi 155,5 punktów wobec przeciętnej 159 punktów w 1953 r., przy czym na 161 istniejących wielkich pieców w lutym czynnych było tylko 90, a w marcu 93 wobec 117 czynnych przeciętnie w 1952 r. W okresie luty-marzec b.r. nastąpiła sezonowa poprawa, której wyrazem był wzrost zamówień o 4,6% do 673.000 t. /Francja i Saara/. W tym samym czasie jednak dostawy z hut były wyższe od wpływających zamówień tak, iż ostatecznie portfel zamówień zmniejszył się o 2,4% od lutego do marca i wynosił 1.854.000 ton. W samym marcu portfel zamówień był znacznie niższy niż w marcu 1953 r., kiedy wynosił 3.014.000 ton. Marcowy portfel przy obecnym tempie produkcji mógłby zapewnić jedynie 3 miesiące pracy wobec 4,5 miesiąca w marcu 1953 r.

Wydobycie węgla przekroczyło nieznacznie poziom z roku 1953, co wywołane było w pewnej mierze czynnikami sezonowymi /surowa zima/. W dalszym ciągu jednak kopalnie walczą z trudnościami zbytu, których dowodem jest wzrost zapasów zwłaszcza z początkiem wiosny. W maju b.r. zapasy te były o 300.000 ton wyższe niż na początku roku /5.787 tys. t./.

Stosunkowo poważny wzrost produkcji notuje się w grupie "przeróbka metali", odlewnictwo, produkcja samochodów, samolotów. Decydujący wpływ na wzrost wskaźnika tej grupy miało gwałtowne zwiększenie się produkcji samochodów /patrz tabela/ co głównie było rezultatem większego popytu zagranicy. Eksport samochodów w marcu 1954 r. był o 50% wyższy od wywozu w marcu 1953 r.

Obecna sytuacja w przemyśle tekstylnym może być uważana za pomyślną w porównaniu z okresem kryzysu, jaki panował w tej gałęzi w 1951 - 52 r. Jednakże na przeszkodzie w drodze do istotnej poprawy stoi fakt, iż zbyt produktów włó-

kienniczych jest niezadawalający. Zapasy przędzy bawełnianej na tkalniach w końcu lutego b.r. wyniosły 10,36 tys.t. wobec 10,31 tys.t. w lutym 1953 r., zapasy przędzy wełnianej wyniosły 19,57 tys.t. wobec 18,14 tys.t., a tkanin wełnianych - 9,81 tys.t.

Zdaniem czynników oficjalnych ogólna poprawa sytuacji w przemyśle francuskim wywołana jest serią zarządzeń w ramach 18-miesięcznego "planu rozwoju" ministra Faure'a. "Plan" ten jest w istocie rzeczy częścią drugiego 4-letniego programu modernizacji i wyposażenia przemysłu /1954 - 1957/, tj. tzw. planu Monnet'a 1/. "Plan" Faure'a przewiduje wzrost aktywności w przemyśle francuskim o 10% w ciągu najbliższych 18 miesięcy, co ma być osiągnięte przez: 1/wprowadzenie znacznych ulg eksportowych, 2/wyłączenie spod podatków szeregu przedsiębiorstw, przez co koszty inwestycyjne obniżyłoby się o 16%.

Wbrew optymistycznym oświadczeniom kół rządowych, obecna poprawa w przemyśle francuskim, będąca rzekomo rezultatem tych zarządzeń, nie może mieć charakteru stałego i istotnego. Dotychczasowe kroki rządu zmierzają przede wszystkim do ułatwienia sytuacji przedsiębiorców i dopomożenia im w trudnościach finansowych. Tymczasem sytuacja mas pracujących staje się z dnia na dzień gorsza. W ostatecznym wyniku malejąca siła nabywcza, nadprodukcja w rolnictwie oraz niedostateczna aktywność przemysłu ciężkiego wpłynąć winna ograniczająco na poprawę ogólnej sytuacji.

Stopa życiowa

W okresie styczeń-maj 1954 r. zaznacza się dość nierównomierna tendencja w rozwoju cen hurtowych. W styczniu - lutym - marcu oficjalny wskaźnik tych cen /1949 = 100/ spadł z 137,9 do 137,8 i 136,3 punktów. Do takiej ewolucji przyczyniał się przede wszystkim spadek wskaźnika cen towarów przemysłowych z 147,2 punktów do 146,4 i 145,9, produktów spożywczych - z 127,7 w lutym do 124,5 w marcu, tłuszczów przemysłowych - z 93,3 /I/ do 91,1 /II/ i 87,9 /III/ punktów, tekstylii z 136,9 /I/ do 135,6 /II/, do 134,3 /III/ oraz surowców przemysłowych z 164,2 do 162,6 do 161,5.

Od marca do maja b.r. notuje się natomiast wzrost wskaźnika cen hurtowych do 136,8 w kwietniu i 139 w maju. Było to rezultatem wzrostu cen artykułów spożywczych, których wskaźnik podniósł się z 124,5 punktów w marcu do 127,3 punktów w kwietniu i 132,9 w maju. Podłożem tych zmian cen żywności jest nagła haussa cen kawy i kakao; wystarczy wska-

1/ W jednym z najbliższych opracowań WHZ program ten zostanie szczegółowo przedstawiony.

nać, iż cena 100 kg kakao ze Złotego Wybrzeża wzrosła do 58,9 tys. ffr w kwietniu wobec 33,5 tys. ffr przeciętnie w 1953 r. Stały i znaczny wzrost cechuje również wskaźnik cen mięsa, który podniósł się do 138,4 punktów w kwietniu wobec 127,7 w styczniu.

Oficjalny wskaźnik kosztów utrzymania w Paryżu wzrósł do 144,2 punktów w maju wobec 142,4 w kwietniu, 143,6 w marcu, 144,1 w lutym i 143,2 w styczniu. Jest to również wynikiem zwyżki wskaźnika cen artykułów spożywczych w detalu do 137,1 punktów wobec 133,7 w kwietniu. Poniżej przytaczamy ceny niektórych ważniejszych artykułów spożywczych sprzedawanych w detalu w magazynach paryskich w kwietniu 1951 r. /we frankach/:

mąka	kg	105,5	piwo 1 l.	44
ziemniaki	"	26,4	przetwory	
			owo cove kg	286
wołowina			sól 500g	49,3
przodki	"	257	cukier 1 kg	115,6
na befsztyki	"	676	wino	
baranina			czern.	
gigot	"	330	stołowe 10° 1 l.	71,8
przodki	"	306	ocet winny	
cielęcina			7° 1 l.	79,1
przodki	"	374		
masło	"	705-771		
ser Gembert	1 szt.	107,5		
mleko	1 l.	44		
jaja	1 szt.	16,8		
margaryna	kg	303		
szmalec	"	285		
kawa palona	"	956		

/a/

Źródła:

Secofi 657 - 664
 NZZ 153, 116, 109, 99, 158, 151, 154
 Agefi 106
 Le Monde 23.5., 2880, 4.6.
 Biki 71
 Financial Times 282
 Econ. et Politique IV.V.
 Bull. de Statist. IV.V.
 Intern. Fin. Stat. V.
 Foreign Trade OEEC V.

H O L A N D I A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Obroty handlu zagranicznego Holandii w ostatnim okresie kształtowały się następująco /w mln guldenów/:

Tabela Nr.1.

	1 9 5 4 r.				styczeń-marzec	
	stycz.	lut.	marzec	kwiec.	1953	1954
Import	840	710	936	753	2083	2486
Eksport	758	621	791	696	1934	2170

Jak widać z powyższej tabeli sezonowy spadek obrotów, który nastąpił w lutym, został wyrównany przez wzrost w marcu, co w wyniku przyniosło wyższe obroty w I kwartale b.r. w porównaniu z rokiem poprzednim. Należy jednak podkreślić iż więcej wzrósł import /wzrost ok.20% w porównaniu z 1953r./, podczas gdy eksport wzrósł tylko o ok.10%. Doprowadziło to do pogłębienia się deficytu handlowego, który wynosił w I kw. 1953 r. - 149 mln guld., a obecnie zaś wzrósł przeszło 2-krotnie, osiągając 316 mln guld. Stopień pokrycia importu eksportem w I kw.b.r. obniżył się o 5% i wyniósł 86%. Wg. ostatnio otrzymanych tymczasowych danych - kwiecień przyniósł pewien spadek deficytu handlowego Holandii. Deficyt w tym miesiącu wyniósł tylko 57 mln guld., a stopień pokrycia importu eksportem wzrósł do 92%.

Struktura towarowa handlu zagranicznego Holandii /ważniejsze towary/ w I kwartale b.r. była następująca:

Tabela Nr.2.

	/w tonach i tys. guld. /			
	I m p o r t		E k s p o r t	
	Tonaż	Wartość	Tonaż	Wartość
stycz.-marzec 1953 r.	6894.032	2059.856	4334.628	1934.460
stycz.-marzec 1954 r.	9024.908	2484.983	5465.428	2170.317
zwierz.żywe	2.289	2.862	3.906	11.328
mięso i prod. mięsne	4.898	8.964	19.481	48.261
ryby	4.105	2.654	35.470	20.855
masło	3	10	10.791	51.336
sery	58	198	19.383	44.583
mleko i produk.	15.835	1.321	69.909	75.631
jaja	33	100	31.414	70.038
rośliny żywe, kwiaty i in.	576	1.180	10.087	31.515

	I m p o r t		E k s p o r t	
	Tonaż	Wartość	Tonaż	Wartość
jarzyny świeże	2.875	1.117	80.382	18.654
ziemniaki	77	58	61.119	12.634
rośliny strączk.	11.797	5.861	25.182	20.837
pomarańcze	38.126	14.747	6	4
in.owoce świeże	18.893	12.187	35.944	21.910
kawa	10.684	53.573	167	956
herbata	2.334	10.825	122	845
pszenica	172.831	50.698	1.339	621
żyto	71.111	14.072	7.277	1.213
jęczmień	141.007	29.321	9.597	2.404
owies	63.391	11.996	8.037	1.865
kukurydza	121.861	33.872	64	90
mąka i krochmal	13.857	4.355	45.328	21.121
kopra	40.300	33.515	1	1
ziarna soi	63.675	27.507	-	-
tłuszcze i smary				
przemysłowe	23.796	20.114	9.512	13.392
olejoroślinne	52.891	47.479	25.652	32.604
konserwy mięsne				
i rybne	1.022	2.609	16.973	74.965
kakao	23.819	59.864	6.896	723
masło kakaowe	248	1.607	6.343	46.817
masy kakaowe				
i czekolada	567	1.331	6.490	19.037
tytoń	8.365	38.060	1.331	6.769
wapno i cement	276.233	12.462	5.849	377
ruda żelazna				
i piryty	334.329	19.171	70.313	2.790
inne minerały	131.800	60.605	479	66
węgiel, lignit	1862.199	103.030	597.277	37.751
ropa naftowa	2368.434	190.623	-	-
benzyna	33.835	6.571	484.003	81.228
gazolina	87.037	10.384	339.750	37.756
olej opałowy				
/bez bunkra/	296.770	19.016	799.426	50.219
chemikalia	100.342	56.246	46.354	36.725
nawozy sztucz.	164.736	17.255	283.631	48.807
drzewo	236.463	62.067	4.186	1.401
surowce do wyro-				
bu papieru	56.969	20.776	25.155	6.227
karton, papier				
i wyroby	48.648	37.417	85.968	37.564
wełna	4.807	37.057	617	2.676
bawełna	21.430	61.758	2.150	3.089
len, konopie, juta	13.482	15.255	29.897	20.593
nici	12.518	70.466	7.300	48.035
tkaniny, ubrania	13.450	96.218	23.801	159.490
szkło i wyroby				
szklane	26.489	15.511	10.500	7.536
żelazo, stal,				
surówka	304.647	131.065	128.316	45.455
wyroby żelazne	95.851	77.831	41.831	43.388

	I m p o r t		E k s p o r t	
	tonaż	Wartość	Tonaż	Wartość
miedź	12,557	31.427	5.001	10.529
cyna	1.110	0.342	7.112	57.110
maszyny i aparaty	45.431	285.729	26.234	214.388
środki transport.	32.880	113.639	70.345	159.750
przrzędy nauko- we i precyz.	846	19.277	618	18.186

Jak wynika z powyższego, po stronie importu Holandii najważniejszą pozycją były maszyny i aparaty oraz środki transportowe. Obie te pozycje stanowiły ok.18% globalnej wartości przywozu. Poważny udział w imporcie miały również: żelazo, stal i wyroby ze stali oraz węgiel i ropa naftowa. Stosunkowo poważną pozycję zajmowały artykuły kolonialne - kawa i kakao^{1/}. Na eksport poza tradycyjnymi pozycjami produktów zwierzęcych i roślinnych składały się tkaniny, maszyny i aparaty /w tym materiały elektrotechniczne/, a także duży udział miały środki przewozowe i paliwa płynne /benzyna, gazolina/. Należy zaznaczyć, iż w porównaniu z analogicznym okresem 1953 r. import środków komunikacyjnych wzrósł niemal 2-krotnie, podczas gdy eksport ich podniósł się tylko o 50%. Obroty maszynami i aparatami wzrosły w jednakowym stopniu po obydwu stronach bilansu /ok.25%/, natomiast import stali i żelaza pozostawał w zasadzie na poziomie I kwartału 1953 r.

Struktura geograficzna obrotów handlowych Holandii z krajami kapitalistycznymi w I kw.1954 r. kształtowała się w ważniejszych pozycjach następująco /w tys.kg i tys.guld/

Tabela Nr.3 _

	I m p o r t		E k s p o r t	
	tonaż	wartość	tonaż	wartość
Belgia/Luksemburg	1414.592	410.082	1553.031	326.517
Wielka Brytania	328.292	202.639	488.869	230.109
Francja	216.373	85.059	314.513	92.965
Niemcy zach.	1743.683	393.281	593.047	280.907
Norwegia	42.356	18.294	176.558	38.580
Szwecja	203.071	69.903	376.414	90.334
Finlandia	41.699	14.857	45.036	41.255
Dania	10.389	10.407	229.961	56.272
Szwajcaria	5.271	40.033	99.327	41.327
Włochy	18.479	26.215	56.273	38.475
USA	731.198	293.325	159.914	156.452
Kanada	86.116	32.721	2.988	8.973
Antyle Holender.	253.517	23.253	51.785	15.037
Brazylia	13.477	20.454	32.368	29.268
Argentyna	316.378	82.555	5.114	35.150
Indonezja	162.815	139.219	69.237	70.226

1/ kakao znajdowało wysoki popyt ze względu na dość znaczną produkcję masy kakaowej i czekolady.

Spośród wymienionych powyżej najważniejszych partnerów handlowych Holandii, na pierwsze miejsce wysuwają się: Belgia/Luksemburg, Niemcy zachodnie, Stany Zjednoczone i Wielka Brytania. W porównaniu z I kw.1953 r. szczególnie dał się zauważyć wzrost importu z Niemiec zach. /o ok.110 mln guld./ oraz z Belgii /o 80 mln guld./. Poza tym import z USA i z Wielkiej Brytanii oraz eksport do tych czterech krajów wzrosły nieznacznie lub pozostały na tym samym poziomie co w 1953 r. Handel z Indonezją, która była najważniejszym kontrahentem wśród krajów azjatyckich, utrzymał się na poziomie niezmiennym, przy znacznym stosunkowo deficycie /eksport pokrywał jedynie ok.50% wartości importu.

Obroty z krajami obozu pokoju w I kwartale b.r.kształtowały się następująco /w tys.ton i tys.guld./:

Tabela Nr.4.

	I m p o r t		E k s p o r t	
	tonaż	wartość	tonaż	wartość
Z.S.R.R.	100.986	21.343	18.376	41.004
Bułgaria	559	265	111	273
Rumunia	203	78	1.695	3.240
Polska	5.769	2.105	743	2.223
Czechosłowacja	28.690	16.264	8.244	12.712
Węgry	533	1.053	6.286	3.372
Chiny	5.713	4.012	116	500

Znaczny wzrost dał się zauważyć /w porównaniu z I kw. 1953 r./ w obrotach ze Związkiem Radzieckim. Import z tego kraju wzrósł przeszło 6-krotnie /I kw.1953 - 3.355 tys.guld./, eksport zaś 8-krotnie /I kw.1953- 4.944 tys.guld./. Duży także wzrost nastąpił w obrotach handlowych z Czechosłowacją, gdzie import wzrósł o 10 mln guld., tj.około 160%, eksport zaś o 9 mln guld., tj.przeszło 3-krotnie. Z pozostałymi krajami obozu pokoju obroty handlowe spadły lub utrzymywały się na poziomie 1953 r.

Ciekawe zestawienie w związku z zawartą niedawno umową handlową Holandii i ZSRR na 1954 r. opublikowała "Neue Zürcher Zeitung". Obrazuje ono rozwój wymiany handlowej holendersko-radzieckiej w ostatnich kilku latach /mln guld./:

Tabela Nr.5

	Import Holandii z ZSRR	Eksport Holandii do ZSRR
1938	31,8	23,4
1948	9,3	11,4
1949	59,5	19,2
1950	9,0	2,0
1951	53,2	6,2
1952	97,3	18,5
1953	118,8	86,2

Wspomniana wyżej umowa, zawarta w pierwszych dniach maja b.r., dotyczy wymiany handlowej w r.1954. Ogłoszona lista kontyngentowa importu Holandii z ZSRR obejmuje m.in. 60 - 120.000 t.pszenicy, 50.000 t.zboża paszowego, 210.000m³ drzewa obrobionego, 40.000 m³ drzewa kopalnianego, 50.000 t. antracytu, 40.000 t.rudy manganu, 20.000 t.rudy chromu, 350 samochodów osobowych i części zamiennych, 200 t.tytoniu, 2 t.kawioru oraz inne. Holandia dostarczy do ZSRR trzy frachtowce o wyporności 6500 Brt każdy, 14 statków-chłodni o wyporności 1000 Brt każdy, 9 pogłębiarek, 4 węglowce po 1000 Brt, 2 dźwigi pływające, 600.000 mb tkanin wełnianych, 800.000 m.b. jedwabiu sztucznego, 15.000 t.masła, 1000 t.masła kakaowego, 10.000 t.mięsa.

Ostatnio głośnym wydarzeniem w stosunkach handlowych Holandii z zagranicą było podniesienie z dniem 31.5.b.r. stopnia liberalizacji importu ze strefy dolarowej do poziomu liberalizacji z krajów członkowskich EPU /92%/. Opublikowana lista towarów zliberalizowanych obejmuje przeszło 2200 produktów, m.in.wyroby tekstylne, kauczuk i wyroby gumowe, minerały, ciężkie maszyny, zegarki, mięso mrożone, sery, jaja, owoce południowe, tłuszcze zwierzęce i roślinne oraz skóry. Podobne wykazy zostały ogłoszone w Belgii i Luksemburgu. Wg.umowy zawartej swego czasu między krajami Beneluxu, towary objęte liberalizacją będą miały swobodny obieg na terenach tych państw, z tym że reeksport ich do innych krajów jest zakazany.

Jak podaje "Financial Times" ze względu na pomyślną sytuację gospodarczą Holandii, rozważa się tam możliwość cofnięcia środków popierających eksport, co je dnakże mogłoby nastąpić jedynie przy równoczesnym zaprzestaniu popierania eksportu w krajach "Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej". Zaniechanie stosowania przez Holandię różnych jawnych lub ukrytych form subwencjonowania eksportu w czasie gdy nie wszystkie kraje na to się jeszcze zdecydowały, mogłoby postawić w trudnej sytuacji eksporterów holenderskich, którzy mimo pomocy państwowej coraz bardziej są wypierani przez eksport Niemiec zachodnich.

Jakkolwiek sytuacja gospodarcza Holandii jest określona przez prasę zachodnią jako zrównoważona^{1/} /zarówno ze względu na dość wysoką produkcję przemysłową, jak też stan zapasów złota i dewiz/, to jednak często słyszy się o niekorzystnych skutkach wysokiego stopnia liberalizacji importu z krajów EPU. Konkurencyjność towarów produkowanych w krajach sąsiednich /zwłaszcza w Niemczech zach./ jest wynikiem niskich stosunkowo cen na artykuły przemysłowe, spowodowanych niższymi kosztami produkcji. Jako przykład może służyć fakt, iż mimo możliwości nabycia towaru na rynku krajowym, firma "Dutch Television Foundation" zawarła kontrakt z firmą niemiecką na zakup części aparatów telewizyj-

1/ Sprawozdanie OEEC stwierdza, iż wolumen eksportu holenderskiego był w 1953 r. o 90% wyższy aniżeli w 1938 r.

wizyjnych, mając na uwadze niższy koszt nabycia.

Konkurencja Niemiec zachodnich daje się odczuć nie tylko na terenie europejskim. Wysiłki Holandii w kierunku rozszerzenia rynków zbytu w krajach Ameryki Łacińskiej spotkały się również z penetracją towarów niemieckich i skończyły się niepowodzeniem. Wobec specyficznej sytuacji na tamtych terenach, holenderskie koła gospodarcze projektują utworzenie zjednoczeń eksportowych, które łatwiej przeciwstawiłyby się konkurencji niemieckiej.

F i n a n s e

Coraz częściej prasa holenderska publikuje wypowiedzi w sprawie wprowadzenia wymienialności florena holenderskiego. Wypowiedzi te wiązać należy zarówno z umocnieniem się pozycji Holandii w rozliczeniach międzynarodowych, jak też z korzystnym stanem finansów państwa. W 1953 r. nadwyżka wpływów budżetowych nad wydatkami wyniosła 465 mln guldenów. Jednocześnie bilans płatniczy za ten rok wykazał saldo aktywne 1017 mln guldenów. Stan dewiz i złota wyniósł na dzień 31.XII.53 r. 4445 mln guld., z tego 77% stanowiły dewizy wymienialne. W tym stanie rzeczy, jak podaje "Agefi" można by wprowadzić konwersję florena przynajmniej w operacjach bieżących. Oczywiście odosobniona akcja w tym kierunku dla jednego kraju jest niemożliwa.

Holandia jest krajem szczególnie zainteresowanym w rozwoju stosunków handlowych - wartość obrotów bieżących /eksportu towarów i usług/ odpowiada na ogół wartości towarów sprzedawanych wewnątrz kraju. Jednakże tylko 15% ogólnej wartości obrotów jest realizowanych w dewizach wymienialnych. Ten niski procent uniemożliwia ciągle wprowadzenie wymienialności florena. Wg. oświadczenia prezesa "Nederlandsche Bank" wprowadzenie wymienialności florena przez Holandię przy jednoczesnym utrzymaniu członkostwa w EPU doprowadziłoby do szybkiej redukcji holenderskich rezerw dewizowych. Z drugiej strony wystąpienie z EPU naraziłoby eksport holenderski na dyskryminację ze strony dotychczasowych partnerów, będących członkami EPU. Tak więc obydwie alternatywy na obecnym etapie są nie do przyjęcia.

W roku bieżącym rozliczenia Holandii z EPU przebiegały następująco /dane w mln fl /:

styczeń	- 30,5
luty	- 0,8
marzec	+ 2,1
kwiecień	- 11,0
maj	+ 12,8

Deficyt kwietniowy został w połowie pokryty w dolarach, reszta została wyrównana kredytem, który po tej operacji zmniejszył się do 761,7 mln fl . W wyniku rozliczeń za maj nadwyżka Holandii w EPU wzrosła do 342,7 mln fl , z czego na 206,9 mln fl Holandia udzieliła kredytu, a 135,9 mln fl

ma być pokryte w złocie. Zapasy holenderskiego złota i dewiz w ostatnich dwóch miesiącach kształtowały się następująco /dane w mln fl/:

30 kwietnia - 4408
31 maja - 4525

Również na przestrzeni ostatnich dwóch miesięcy wzrosła ilość pieniądza w obiegu:

kwiecień - 3267 mln
maj - 3367 "

Ze względu na polepszenie się sytuacji finansowej kraju, Bank Holenderski ogłosił szereg nowych zarządzeń zmierzających do liberalizacji ruchu kapitałów w Holandii. Zarządzenia te przewidują, że osoby zamieszkałe w krajach członkowskich EPU mogą przekazywać zagranicę procenty i dywidendy pochodzące z inwestycji w Holandii. Na mocy zezwolenia ogólnego osoby zamieszkałe w krajach strefy dolarowej i posiadające wartościowe papiery holenderskie, indonezyjskie lub inne wyrażone we florenach, mogą transferować je z Holandii.

Produkcja

W prasie holenderskiej przeważają nadal głosy pozostające pod wrażeniem dość korzystnego kształtowania się wskaźnika produkcji w 1953 r. Według oświadczenia prezesa Towarzystwa Przemysłowego K.C., w pierwszych miesiącach b.r. produkcja przemysłowa w Hadze była wyższa niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Wskaźnik jej /1950=100/ kształtował się następująco:

	<u>1953</u>	<u>1954</u>
styczeń	112	124
luty	111	120
marzec	115	119

Łączny wskaźnik produkcji za I kw.1954 r. wyniósł 121, zaś za cały rok 1953 - 117 /I kw.1953 - 113,4/.

Wzrost produkcji przemysłowej w poszczególnych gałęziach nie był równomierny. Obrazuje to następujące zestawienie /1950 = 100/:

Tabela Nr.6

	Przemysł wydobywczy		Przem. spożywczy		Przem. hutniczy		Przemysł metalowy	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954
styczeń	109	99	89	89	133	142	108	117
luty	99	95	84	86	127	128	102	111
marzec	103	...	93	...	112	158	120	130

Wydobycie węgla kamiennego oraz produkcja surówki i stali wyniosła /w tym.ton/:

Tabela Nr.2

	Węgiel kamienny		Surówka		S t a l	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
styczeń	1110	1010	57	55	75	81
luty	1010	950	51	46	61	72
marzec	1010	1040	55	51	76	78
kwiecień	1010	970	53	49	65	70

Jak widać z powyższych tabel, największy wzrost nastąpił w produkcji przemysłu ciężkiego. Wiązało się to ze wzrostem zamówień typu "off shore", które w 1953 r. osiągnęły wartość \$ 52 mln. Spadek produkcji surówki w porównaniu z rokiem poprzednim w dużej mierze był kompensowany przez wzrost produkcji stali. Na niższe kształtowanie się wkładnika przemysłu wydobywczego zaważyła znaczna obniżka wydobycia węgla kamiennego w b.r.

Należy zaznaczyć, iż przemysł holenderski jest coraz bardziej opanowany przez kapitał amerykański. Poza znacznym wykupem akcji towarzystw holenderskich przez Amerykanów, coraz częściej można zauważyć wzrost amerykańskich inwestycji bezpośrednich. Ostatnio np. prasa holenderska podała o powstaniu szeregu nowych przedsiębiorstw przemysłowych, finansowanych przez amerykańskie firmy. Są to: zakłady przemysłu filmowego i telewizyjnego, znajdujące się już obecnie w stadium pełnej produkcji, dalej fabryka pras hydraulicznych firmy Stilman z New Jersey, zakłady produkujące tkaniny ubraniowe wzmacniane nićmi aluminiowymi oraz fabryka obrabiarek. W związku z uruchomieniem amerykańskiej fabryki produkującej sprzęt telewizyjny należy spodziewać się ostrej walki konkurencyjnej z producentami holenderskimi i zachodnio-niemieckimi.

Jak dotąd przemysł radiotechniczny Holandii, stanowiący jak wiadomo ważną gałąź produkcji, znajduje się nadal w korzystnym położeniu. Ze sprawozdania kwartalnego za I kw. b.r. "Philips'a" okazuje się, że ilość transakcji zawartych w tym czasie jest o 21% wyższa niż w odpowiednim okresie roku poprzedniego. Czysty zysk /po odliczeniu podatków/ był o 50% wyższy niż w 1953 r. Ogólna suma wpływów ze sprzedaży firmy Philips na całym świecie wyniosła w I kw.b.r. 408 mln florenów /I kw.1953 - 338 mln/, a zysk osiągnął 45 mln florenów /I kw.1953 r. - 34 mln/. Wzrost zysku należy przede wszystkim tłumaczyć stosunkowo łagodną polityką podatkową.

Centralne Biuro Planowania w Holandii ogłosiło przewidywania odnośnie kształtowania się produkcji w 1954 r. Spodziewany jest wzrost produkcji przemysłowej o ok.4% przede wszystkim artykułów konsumpcyjnych i towarów eksportowych. Szczególnie podkreśla się perspektywy eksportu holenderskich w zakresie wyrobów metalowych oraz produktów naftowych, których produkcja ma wzrosnąć ze względu na podniesienie zdolno-

ści przetwórczej rafinerii z 8,5 do 12 mln ton rocznie.

Ważną pozycją w przemyśle holenderskim zajmuje budownictwo okrętów, które dostarcza szeregu jednostek na eksport. Produkcja stoczni w 1953 r. wyniosła /przec.kwartalna w BRT/ - 76 tys.ton. Na koniec roku w budowie znajdowały się jednostki morskie o tonażu 491 tys.ton. W końcu pierwszego kwartału b.r. w stoczniach znajdowały się w budowie statki o tonażu 479 tys.ton, tj. o 26 tys.ton więcej niż w tym samym okresie roku poprzedniego.

Ostatnio opublikowano kwartalne dane o produkcji zbóż i niektórych artykułów konsumcyjnych w 1953 r. /dane w tys.ton/:

Tabela Nr.8 -

	<u>1952</u>	<u>1953</u>
pszenica	327	249
żyto	497	431
jęczmień	240	279
owies	483	483
kukurydza	52	40
Buraki cukrowe	2451	2971
cukier	418	433
ziemniaki	4678	4000
nasiona oleiste	44	31
wełna	0,9	0,9
mięso	481	496
mleko	5700	5740
masło	66	70
sery	158	156
jaja	149	182

Jak podają oficjalne komentarze, zbiory w 1953 r. byłyby o wiele lepsze, gdyby nie klęska powodzi, która nawiedziła kraj w lutym ub.r.

Stopa życiowa

Mimo korzystnej koniunktury gospodarczej w Holandii nastąpił ostatnio znowu wzrost bezrobocia. Wg danych miesięcznika OEEC wskaźnik bezrobocia na przestrzeni trzech miesięcy - grudzień, styczeń, luty - wzrósł ze 128 w listopadzie do 172 w grudniu. W roku bieżącym bezrobocie wzrastało nadal. Odpowiednie wskaźniki wyniosły: 189 w styczniu i 188 w lutym /1950 = 100/.

W styczniu b.r.w Holandii nastąpiła zwyżka cen detalicznych. Wskaźnik tych cen wzrósł z 112 w grudniu do 116 w styczniu i 117 w lutym, utrzymując się na tym samym poziomie w marcu i kwietniu.

Mimo wielokrotnego podkreślania sukcesów na polu gospodarczym, dane te rzucają właściwe światło na położenie holenderskich pracujących. Problem bezrobocia w Holandii, który w dalszym ciągu pozostaje nierozwiązany, świadczy o natężeniu podstawowych sprzeczności produkcji kapita-

talistycznej, które bynajmniej nie omijają tego kraju.

/St/

Źródła: 1/Neue Zürcher Zeitung Nr.114,120,127,133
2/Agafi Nr.56, 82, 109
3/Aussenhandel Nr.19
4/Biki Nr.60, 70
5/Nouvelles de Hollande 425
6/Bulletin Economique Neerlandais 152, 153,154.

N I E M C Y Z A C H O D N I E

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Obroty zachodnio-niemieckiego handlu zagranicznego wykazały w kwietniu dość poważny spadek. Import spadł w porównaniu z marcem o 7% z 1.585 mln DM do 1.472 mln DM. Eksport natomiast zmniejszył się odpowiednio o 14% z 1932 mln DM do 1.662 mln DM. Nadwyżka eksportowa zachodnio-niemieckiego bilansu handlowego wyniosła 190 mln DM wobec 345 mln DM w marcu. Saldo kwietniowe było po raz pierwszy w tym roku niższe od poziomu z analogicznego miesiąca ubiegłego roku. Kształtowanie się obrotów i salda Niemiec zachodnich w okresie czterech pierwszych miesięcy 1954 r. ilustruje poniższe zestawienie /w mln DM/:

Tabela Nr.1

	I m p o r t		E k s p o r t		S a l d o	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
styczeń	1.353	1.313	1.262	1.502	- 91	+ 189
luty	1.176	1.213	1.231	1.508	+ 55	+ 295
marzec	1.278	1.586	1.477	1.931	+199	+ 345
kwiecień	1.252	1.472	1.527	1.662	+275	+ 190
Razem	5.059	5.584	5.497	6.603	+438	+1.019

W okresie czterech pierwszych miesięcy 1954 r. globalna wartość importu wyniosła 5.584 mln DM, tj.była o 10% wyższa niż w analogicznym okresie 1953 r. Eksport ogólny osiągnął 6.603 mln DM, a więc odpowiednio więcej o 20%. Dodatkowo saldo zachodnio-niemieckiego bilansu handlowego zwiększyło się z 438 mln DM do 1.019 mln DM. Według danych "Neue Zürcher Zeitung" wolumen importu wzrósł o 21%, zaś wolumen eksportu o 26%.

W odniesieniu do I kwartału dysponujemy danymi odnośnie struktury towarowej i geograficznej. Znaczny wzrost importu w porównaniu z I kwartałem 1953 r. notowano przy imporcie artykułów spożywczych pochodzenia roślinnego, używek, półfabrykatów i gotowych wyrobów przemysłowych. Przywóz pszenicy wykazał ponad dwukrotny wzrost ilościowy i prawie taki sam pod względem wartościowym. Natomiast import jęczmienia spadł ilościowo do 1/7, zaś wartościowo do 1/9 poziomu z I kwartału ubiegłego roku. Na skutek zmniejszenia podatku konsumcyjnego zwiększył się dwukrotnie import kawy oraz herbaty. Znaczny spadek importu wełny został rekompensowany poważnym wzrostem przywozu bawełny. Duży spadek wystąpił przy imporcie węgla kamiennego, rudy żelaza, żelaza w sztabach i drutu żelaznego. Wzrósł natomiast import maszyn, zegarków, artykułów elektrotechnicznych oraz farmaceutyków.

Wzrost eksportu nastąpił bez wyjątku we wszystkich gałęziach. Szczególnie poważny wzrost notowano przy eksporcie złomu, tkanin, barwników węglowodnorodnych, żelaza, blachy żelaznej i drutu żelaznego, obrabiarek i innych wyrobów żelaznych, maszyn, pojazdów mechanicznych, materiałów elektrotechnicznych, zegarków i farmaceutyków. Potwierdzają to następujące cyfry: eksport tkanin z jedwabiu naturalnego, sztucznego i ze sztucznej wełny wzrósł w I kwartale bieżącego roku w porównaniu z analogicznym okresem 1953 r. z 55 mln DM do 92 mln DM, barwników węglowodnorodnych - z 42 mln DM do 64 mln DM odpowiednio, maszyn biurowych - z 56 mln DM do 85 mln DM, pojazdów mechanicznych - 249 mln DM do 377 mln DM, artykułów elektrotechnicznych - z 245 mln DM do 364 mln DM, zegarków - z 23 mln DM do 36 mln DM.

Wolumen eksportu do krajów członkowskich Europejskiej Unii Płatniczej wzrósł w cyfrach absolutnych, jednakże udział krajów EPU w globalnym eksporcie i imporcie Niemiec zachodnich nieco spadł. Po stronie importu udział ten obniżył się w I kwartale 1954 r. do 69,3% w porównaniu z 72,2% w analogicznym okresie 1953 r., zaś po stronie eksportu - z 74% do 72,9% odpowiednio.

Nadwyżka eksportowa zwiększyła się w I kwartale bardzo poważnie /z 168 do 752 mln DM/, przede wszystkim na skutek wzmożonego eksportu do krajów Beneluxu, Wielkiej Brytanii, Włoch, krajów skandynawskich, Austrii oraz Szwajcarii.^{1/}

Import zachodnio-niemiecki z krajów Ameryki Południowej wzrósł dwukrotnie. Zbyt towarów zachodnio-niemieckich w tych krajach zwiększył się o połowę.

Obroty handlowe z obszarem dolarowym zwiększyły się w obu kierunkach. Na skutek znacznego wzrostu eksportu do

1/ Warto zaznaczyć, że wzrost dodatniego salda Niemiec zachodnich nastąpił w znacznym stopniu dzięki poprawie niemieckich "terms of trade". Wskutek tego wzrost ilościowy tego salda był mniejszy aniżeli wynikałoby to z cyfr podanych w cenach bieżących.

Wenezueli, Liberii, Izraela, Libanu, Syrii i Sjamu, Niemcy zachodnie wykazały nadwyżkę w wysokości 53 mln DM, podczas gdy w I kwartale ubiegłego roku notowano w stosunku do obszaru dolarowego deficyt 51 mln DM.

Wyjątkowo korzystne kształtowanie się zachodnio-niemieckich "terms of trade" trwało w dalszym ciągu, aczkolwiek na nieco słabszym poziomie. W okresie trzech pierwszych miesięcy bieżącego roku przeciętna jednostkowa wartość importu /tzw. "unit value"/ spadła do średniego poziomu z 1950 r., podczas gdy przed rokiem była ona o 11% wyższa. Ceny eksportowe, jakkolwiek podlegały pewnej tendencji spadkowej, to jednakże utrzymywały się nadal na znacznie wyższym poziomie. Wskaźnik przeciętnej jednostkowej wartości eksportu /1950 = 100/ wynosił w I kwartale 1954 r. 120 punktów w porównaniu z 126 przed rokiem. W ten sposób ceny eksportowe spadły o połowę mniej niż ceny importowe, a "terms of trade" 1/ wynosił 83 /1950 = 100/.

Jak wynika z przytoczonych wyżej danych w okresie czterech pierwszych miesięcy bież. roku, zachodnio-niemiecki handel zagraniczny po osiągnięciu rekordowej nadwyżki bilansu handlowego w 1953 r. nie stracił nic ze swej ekspansywności. Jednakże można coraz częściej zauważyć, iż ten stan rzeczy powoduje dość duże trudności i wpływa dezorganizująco na rozwój obrotów międzynarodowych. Ponadto prowadzi to do nadmiernej akumulacji wierzytelności, co wywołuje konieczność dokonywania zwiększonych zakupów w krajach dłużniczych, albo też zredukowanie kierowanego tam eksportu.

Nie brak jest przykładów takiego rozwoju sytuacji, Szczególnie znamienne jest zmniejszenie się obrotów towarowych z Turcją i Brazylią, które oddawna nie mogą podolać uregulowaniu znacznych należności wobec Niemiec zachodnich.

Niemcy zachodnie starają się zapewnić sobie niezbędną surowce dla własnego przemysłu. Jak stwierdza pismo "Le Monde", ekspansja eksportu pozostaje nadal dogmatem polityki gospodarczej rządu bońskiego i wszystko wskazuje na to, że eksport Niemiec zachodnich utrzyma się na wysokim poziomie.

Niemal 3/4 eksportu globalnego Niemiec zachodnich kierowane jest do krajów europejskich. Wiadomym jest, że Niemcy zachodnie pozostają oddawna głównym wierzycielem Europejskiej Unii Płatniczej i natrafiają na znaczne trudności w ściąganiu swych wierzytelności. Fakt ten wywołuje poważne zaniepokojenie w rządzie bońskim, który usiłuje zaradzić temu dwoma środkami: przez doprowadzenie Europy zachodniej do konwersyjności walut oraz przez rozszerzenie handlu z krajami zamorskimi. Zdaniem zachodnio-niemieckich ekspertów fakt, że Europa odgrywa coraz mniejszą rolę na światowym rynku, winien pobudzić Niemcy zachodnie do skierowania wysiłków

1/ stosunek przeciętnego poziomu cen importowych do przeciętnego poziomu cen eksportowych.

na nowe rynki znajdujące się poza granicami Europy.

Odbyta niedawno podróż niemieckiego ministra gospodarki Erharda do krajów Ameryki Łacińskiej wskazuje na dalszy wzrost ekspansji gospodarczej odrodzonych monopolii zachodnio-niemieckich na rynkach tego kontynentu. Erhard w swej niedawno wydanej książce p.t. "Niemcy powracają na rynki światowe" pisał, iż "nawet najmniejszy i najbardziej odległy rynek stanowi nieodzowną część składową naszej zagranicznej polityki gospodarczej". Jak wiadomo Niemcy zajmowały zawsze w Ameryce Łacińskiej bardzo trwałe pozycje i prowadziły ostrą walkę konkurencyjną z monopolami amerykańskimi oraz angielskimi.

Manchesterska Izba Handlowa podkreśliła w swoim rocznym sprawozdaniu, że wzmagająca się konkurencja ze strony Niemiec zachodnich przyczynia wiele szkód handlowi Wielkiej Brytanii z krajami Ameryki Łacińskiej. Np. eksport angielski do Argentyny zmniejszył się w 1953 r. w porównaniu z 1952 r. trzykrotnie. "Ogólny eksport Niemiec zachodnich do Ameryki Południowej - stwierdza pismo "Manchester Guardian" - jest obecnie nieco większy niż z Wielkiej Brytanii".

Wypierając swych brytyjskich konkurentów, monopole zachodnio-niemieckie nie rezygnują z planów zdobycia także pozycji kapitału amerykańskiego w Ameryce Łacińskiej. Jak stwierdza pismo "New York Times", odradzający się przemysł zachodnio-niemiecki stał się najgroźniejszym konkurentem Stanów Zjednoczonych na rynkach krajów południowo-amerykańskich".

Pierwszym krajem, do którego przybył Erhard, był Meksyk. Działalność jaką rozwinął on w tym kraju, wywołała poważne zaniepokojenie kół monopolistycznych. Korespondent "New York Times" doniósł z Meksyku, iż Niemcy zachodnie demonstrowają "swoją odradzającą się potencjał przemysłowy" na otwartej w Meksyku wystawie wyrobów przemysłowych i maszyn. Wspomniany korespondent stwierdził, że wystawa ta "jest w istocie rzeczy pierwszym krokiem w wielkiej zamierzonej przez Niemcy zachodnie kampanii zdobycia znacznej części rynku południowo-amerykańskiego, który obecnie stanowi domenę Stanów Zjednoczonych".

W walce z monopolami amerykańskimi o rynki Ameryki Południowej monopole zachodnio-niemieckie starają się wykorzystać panujące tam powszechnie nastroje antyamerykańskie. Uwzględniając dążenia rodzimej burżuazji szeregu krajów Ameryki Łacińskiej do oswobodzenia się spod dyktatu USA, monopole niemieckie proponują swoje "usługi". Przemawiając np. w Meksyku Erhard oświadczył: "Rząd meksykański uważa, iż udział USA w globalnym imporcie meksykańskim, wynoszący 85%, jest zbyt wysoki. Meksyk chce uwolnić się od tej zbyt wielkiej zależności od USA. Jeżeli to nastąpi, to Niemcy będą miały największe szanse na wypełnienie tej luki". Wyjeżdżając Erhard oświadczył, że pomiędzy Niemcami a Meksykiem podpisana została umowa handlowa. Komentując to

oświadczenie, pismo "New York Times" stwierdziło z niepokojem, że Erhard odmówił opublikowania warunków umowy.

Z Meksyku Erhard wyjechał do Peru, aby - jak się wyraził - "ożywić handel i współpracę pomiędzy Niemcami zachodnimi a Peru". Następnie udał się do Argentyny, gdzie prowadzone były umowy handlowe. W wyniku tych pertraktacji przewidziane zostało skonsolidowanie argentyńskiego długu handlowego w 1955 r. i wynoszącego \$ 55 mln. Nowa umowa miała by między innymi otworzyć możliwości stopniowego zastąpienia bilateralnego clearingu przez bardziej elastyczny multilateralny system płatniczy. Erhard wyraził nadzieję, że taka umowa będzie mogła być już zawarta w sierpniu bieżącego roku.

Podczas swej wizyty w Chile, Erhard podkreślił, że Niemcy zachodnie gotowe są zwiększyć swój import z tego kraju, jednak pod warunkiem zbliżenia ceny miedzi chilijskiej do bardziej konkurencyjnego poziomu. Niemcy zachodnie chciałyby nabywać produkty kopalniane w Chile, dostarczając w zamian urządzeń przemysłowych i pomocy technicznej, zwłaszcza dla chilijskiego przemysłu cukrowniczego. Korespondent pisma "Financial Times" przytacza podaną przez Erharda wiadomość, że zachodnio-niemiecka firma "Braunschweiger Maschinen AG" buduje w Chile cukrownię o zdolności produkcyjnej 10.000 ton cukru rocznie. Inne firmy chcą obecnie zawrzeć kontrakty na budowę dalszych 3 lub 4 cukrowni. Z późniejszych nieco doniesień agencji Reutersa wynika, że Centralny Bank Chile zatwierdził już transakcję z Niemcami zachodnimi, na podstawie której wielkie rafinerie miedzi chilijskiej dostarczyć mają przemysłowi zachodnio-niemieckiemu metalu na sumę około \$ 4,5 mln. W zamian za to Niemcy zachodnie mają dostarczyć traktorów wartości \$ 4 mln oraz samochodów ciężarowych za \$ 0,5 mln.

Podróż Erharda jest więc nowym potwierdzeniem wzmagającej się konkurencyjnej walki monopolu kapitalistycznych o rynki zbytu, do której coraz aktywniej włączają się zachodnio-niemieccy magnaci przemysłowi.

W lutym b.r. zachodnio-niemieckie obroty z krajami obozu pokoju, a zwłaszcza z Chinami Ludowymi, wzrosły w porównaniu ze styczniem. Z danych oficjalnych wynika, że import z tych krajów wyniósł w lutym łącznie 43,5 mln DM w porównaniu z 39,2 mln DM w styczniu. Największa transakcja zawarta została z Chinami, skąd Niemcy zachodnie zaimportowały w lutym towary wartości 9.290.000 DM.

W lutym Niemcy zachodnie eksportowały do krajów obozu pokoju towary wartości 49 mln DM wobec 46.350.000 DM w styczniu b.r. Głównymi odbiorcami Niemiec zachodnich były Węgry /7.610.000 DM/, Chiny Ludowe /5 mln DM/ oraz ZSRR /4.450.000 DM/. Należy tu podkreślić, że w 1953 r. obroty Niemiec zachodnich z Chinami Ludowymi były dziewięciokrotnie wyższe w porównaniu z 1952 r. Chiny zakupywały głównie stal łącznie z płytami, druty, maszyny, artykuły elektrotechnicz-

pertraktacje w sprawie zawarcia czterech- lub pięcioletnich

ne, instrumenty precyzyjne i optyczne oraz produkty farmaceutyczne.

Według doniesień pisma "La Monde" stoczenie zachodnio-niemieckie podpisały w kwietniu b.r. kontrakt z ZSRR na dostawę statków rybackich, wyposażonych w urządzenia dla nautychmiastowego przerobu ryb na konserwy. Wyporność każdego z tych statków będzie wynosiła 3.000 ton, a ogólna wartość zamówienia 80 mln DM.

Komentując rosnące ostatnio w Niemczech tendencje rozszerzenia stosunków handlowych ze Wschodem, pismo "Financial Times" stwierdza: "Niemcy zachodnie są niezwykle interesowane w zwiększaniu obrotów z krajami obozu pokoju, lecz istnieje różnica opinii, czy jest to możliwe w danej chwili". W kołach przemysłowych panuje przekonanie, iż amerykańskie listy embargo uderzają w żywotne interesy Niemiec zachodnich. Uniemożliwiają one bowiem eksport towarów, które znalazłyby zbyt na rynkach krajów demokratycznych.

Pomimo że poszczególne koła handlowe są wyraźnie zainteresowane w rozszerzeniu wymiany ze Wschodem, rząd bórski zajmuje stanowisko negatywne. Jaskrawy wyraz znalazło to niedawno w wydany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych zakazie wyjazdu delegacji handlowej do Moskwy w czerwcu b.r.

Obroty pomiędzy Niemcami zachodnimi a Niemiecką Republiką Demokratyczną w I kwartale b.r. kształtowały się następująco: /według "Wirtschaft und Statistik"/:

Import zachodnio-niemiecki z NRD wyniósł 69.774.000 jednostek rozrachunkowych wobec 28.081.000 jednostek rozrachunkowych w analogicznym okresie 1953 r., zaś eksport do NRD wyniósł odpowiednio 74.222.000 jednostek rozrachunkowych w porównaniu z 23.629.000 jednostek rozrachunkowych. Wskazuje to na ponad dwukrotny wzrost importu z NRD i ponad trzykrotne zwiększenie się eksportu do tego kraju. Poniżej podajemy szczegółowe kształtowanie się obrotów Niemiec zachodnich z NRD w I kwartale bieżącego roku w porównaniu z poprzednimi okresami w rozbiciu na najważniejsze grupy towarowe /w tys.jednostek rozrachunkowych/:

Tabela Nr.2 -

O k r e s	Ogółem	I m p o r t z N.R.D.			
		oleje mineralne, węglopochodne produkty górnicze	maszyny	chemikalia	tekstylia
1950 przec. mies.	28.507	5.761	3.158	2.181	4.450
1951 przec. mies.	10.214	1.830	1.057	1.038	2.095
1952 przec. mies.	6.626	624	692	686	1.816
1953 przec. mies.	15.277	3.928	1.755	1.788	4.040

1953	styczeń	8.189	773	1.523	830	3.174
	luty	7.913	1.235	1.760	683	1.437
	marzec	11.970	1.117	2.143	1436	2.808
	kwiecień	11.142	4.178	1.299	766	3.696
	maj	17.590	9.070	1.255	1255	3.311
	czerwiec	17.234	5.511	1.812	1091	4.001
	lipiec	13.168	2.129	1.619	1518	4.744
	sierpień	9.869	1.040	1.173	1723	3.002
	wrzesień	15.055	3.532	1.959	1471	4.662
	październik	20.659	7.063	1.459	2784	5.440
	listopad	20.212	5.238	1.778	3313	5.653
	grudzień	30.319	6.249	3.279	4591	6.551
1954	styczeń	27.322	9.623	2.474	2506	4.482
	luty	14.351	3.178	1.667	2381	2.988
	marzec	28.101	8.682	2.286	3210	4.202

O k r e s		Ogółem	E k s p o r t do NRD			
			artykuły spożywcze	żelazo i stal	maszyny, chemi- wyroby żelazne i metal.	kalia
1950	przec.mies.	27.374	2.293	7.049	6.340	5.005
1951	" "	12.352	3.170	1.434	2.066	1.924
1952	" "	12.136	3.093	1.172	2.010	2.481
1953	" "	18.549	5.308	4.095	2.844	2.811
1953	styczeń	8.903	1.639	1.502	2.441	1.477
	luty	8.668	3.720	231	1.589	1.744
	marzec	6.058	1.504	427	1.555	998
	kwiecień	3.225	1.198	364	874	165
	maj	5.958	584	1.426	744	2.632
	czerwiec	12.272	877	3.514	2.073	4.967
	lipiec	27.658	9.878	7.231	4.535	3.105
	sierpień	29.239	9.957	9.186	5.506	2.329
	wrzesień	23.879	6.690	5.049	3.986	4.252
	październik	20.373	6.256	4.888	3.001	2.240
	listopad	34.225	12.214	5.780	3.036	6.538
	grudzień	42.124	9.181	9.544	4.792	3.286
1954	styczeń	14.266	4.038	2.871	1.968	316
	luty	20.972	5.980	3.646	1.537	1.393
	marzec	38.984	12.338	10.335	5.046	4.426

F i n a n s e

Według danych pisma "Financial Times" rezerwy walutowe Niemiec zachodnich wyniosły na koniec maja 9,7 mlrd DM /w porównaniu z 8,2 mlrd DM na koniec roku ubiegłego/ Z sumy tej ponad 60% przypada na rezerwy złota i dolarów.

W maju Niemcy zachodnie wykazały w stosunku do Europejskiej Unii Płatniczej nadwyżkę w wysokości \$ 36,8 mln w porównaniu z \$ 44,4 mln nadwyżki kwieciowej. Skumulowane saldo płatnicze Niemiec zachodnich na dzień 31 maja było dodatnie i wyniosło \$ 1.071,4 mln. Z tego \$ 485,7 mln należało pokryć złotem, a \$ 585,7 mln wyrównane zostało w drodze kredytu.

Jak wiadomo w maju rada ministrów OEEC zdecydowała o przedłużeniu działalności Europejskiej Unii Płatniczej /szczegółowe dane patrz nr.20/151 "WHZ"/. Ze względu na to, że Niemcy zachodnie są największym wierzycielem EPU x/, problem nadwyżek niemieckich okazał się szczególnie trudny. Niemcy zachodnie domagały się - jak wiadomo - szybkiej spłaty udzielonych Unii kredytów. Rada OEEC zatwierdziła sprawozdanie Komisji gospodarczej, dotyczące nadwyżki Niemiec zachodnich i przyjęła zawarte tam zalecenia. W sprawozdaniu tym stwierdzono, iż niepokojący rozwój pozycji płatniczej Niemiec zachodnich jest wynikiem nie tylko sytuacji tego kraju, lecz również polityki prowadzonej przez kraje dłużnicze. Sprawozdanie podkreśla dalej, że szybka ekspansja zachodnio-niemieckiego eksportu daje się odczuć nie tylko ze względu na jego wielkość, ile ze względu na tempo jego wzrostu. Udział Niemiec zachodnich w globalnym eksporcie Europy jest mniejszy niż przed wojną. W 1953 r. zachodnio-niemieckie "terms of trade" kształtowały się - na skutek struktury towarowej handlu zagranicznego tego kraju - znacznie korzystniej niż w innych państwach członkowskich. Sprawozdanie podkreśla, że eksport zachodnio-niemiecki pozostał niewielki w stosunku do dochodu narodowego i udział jego w tym dochodzie jest mniejszy niż w większości innych krajów.

W dalszym ciągu sprawozdanie zawierało szereg zaleceń, mających na celu uregulowanie kwestii nadwyżek Niemiec zachodnich wobec Unii. Zaleca się m.in. przyspieszenie spłaty zachodnio-niemieckiego zadłużenia wobec zagranicy w oparciu o możliwości wynikające z układu londyńskiego. Następnie sugeruje się, aby rząd bński prowadził bardziej ekspansywną politykę gospodarczą w kraju /np. zmniejszenie podatków, co przyczyni się do wzrostu zdolności nabywczej ludności, a co za tym idzie - do wzrostu importu i równoczesnego zmniejszenia nadwyżki Niemiec zachodnich w EPU/. Zalecenia podkreślają także konieczność zwiększenia importu zachodnio-niemieckiego w drodze zupełnego zniesienia kontyngentów, ograniczenia handlu państwowego, obniżki ceł i usunięcia trudności administracyjnych w odniesieniu do przywozu. Charakterystycznym jest, że sprawozdanie nie daje żadnych zaleceń odnośnie polityki eksportowej i nie zajmuje wcale stanowiska w sprawie sztucznych środków popierania eksportu, stosowanych coraz częściej w Niemczech zachodnich.

x/ skumulowane saldo płatnicze było już przy końcu kwietnia dwukrotnie wyższe niż jego kwota początkowa, wynosząca \$ 500 mln.

Wkrótce po zakończeniu obrad Rady OEEC odbyły się pomiędzy brytyjskim ministrem skarbu - Butlerem, a przedstawicielami bońskiego ministerstwa gospodarki bilateralne rozmowy w sprawie spłaty długów Wielkiej Brytanii wobec Niemiec zachodnich. W wyniku tych rozmów rząd boński zgodził się na 50%ową regulację długu Wielkiej Brytanii i długów innych krajów w ramach EPU, z czego 1/4 ma być zapłacona w złocie, zaś 3/4 długu ma być skonsolidowane. Rząd zachodnio-niemiecki dał poza tym do zrozumienia, iż gotów jest mieć 3,5%-wą bonifikatę podatku dochodowego, płaconego od wpływów eksportowych, które jest prosto ukrytą formą subsydiowania wywozu. Ustępstwo to mogłoby jednak być wprowadzone dopiero w końcu grudnia 1955 r. Uzgodniono następnie, iż konsultacje dotyczące wprowadzenia wymienialności walut będą się odbywały w dalszym ciągu w czerwcu i lipcu b.r., - początkowo na posiedzeniu Komitetu Ministrów OEEC, a następnie z okazji dorocznego zebrania Międzynarodowego Funduszu Walutowego.

Regulacja połowy długów, jakie EPU posiada dotychczas wobec Niemiec za chodnich zredukuje skumulowaną nadwyżkę tego kraju do \$ 560 mln, gdyż Niemcy zachodnie zgodzili się traktować długi skonsolidowane jako spłatę gotówką. Ponadto Niemcy zachodnie mają jeszcze otrzymać około \$ 60 mln ze specjalnego funduszu amerykańskiego, co wraz z innymi płatnościami gotówką zredukuje ich obecną nadwyżkę w EPU do \$ 470 mln. Nie zostały jeszcze uzgodnione warunki operacji konsolidacyjnej, jednak okres umarzania obligacji będzie przypuszczalnie nieco krótszy od siedmiu lat, zaproponowanych przez Wielką Brytanię. Niemcy zachodnie zobowiązały się ponadto tak regulować swoje obroty z krajami EPU, aby nie powstawały dalsze nadwyżki. Jasnym jest, że takie zobowiązanie może mieć tylko charakter deklaracyjny.

W przeciwieństwie do wzrastającej stale nadwyżki w stosunku do Europejskiej Unii Płatniczej, sytuacja płatnicza Niemiec zachodnich wobec 17 t.zw. krajów rozrachunkowych /clearingowych/ uległa pewnej poprawie, gdyż łączne saldo dodatnie wobec tych krajów zmniejszyło się z \$ 190.931.000 na dzień 31 marca do \$ 181.413.000 w dniu 30 kwietnia b.r.

Szczegółowe kształtowanie się nadwyżek płatniczych Niemiec zachodnich w stosunku do krajów rozrachunkowych ilustruje poniższe zestawienie /według "Deutsche Zeitung"- w tys. dolarów/:

Tabela Nr.3

K r a j	31.12. 1952	28.2. 1954	31.3. 1954	30.4. 1954	swiąg /kredyt techn./
Egipt	+ 9.773	+11.476	+ 6.968	+ 6.441	15.000
Argentyna	- 7.398	+39.444	+37.951	+33.635	50.000
Brazylia	+91.885	+70.241	+62.996	+62.023	13.500
Bułgaria	+ 1.505	+ 1.439	+ 1.778	+ 1.627	2.000

Chile	+ 2.725	+ 2.670	+ 2.711	+ 3.738	2.500
Kolumbia	= 6.101	= 2.985	= 2.342	= 2.477	11.000
Ekwador	+ 1.112	+ 1.302	+ 1.126	+ 596	2.000
Finlandia	+29.251	+10.946	+10.561	+10.680	20.000
Iran	+ 8.180	+ 5.399	+ 4.501	+ 5.893	8.000
Japonia	+ 1.144	+16.537	+13.473	+13.962	12.000
Jugosławia	+17.417	+16.366	+16.852	+14.122	17.000
Paragwaj	+ 1.744	+ 2.271	+ 2.410	+ 2.598	2.500
Polska	+ 7.442	+ 6.893	+ 7.362	+ 7.458	7.500
Hiszpania	+20.129	+13.369	+12.658	+ 8.597	16.300
Czechosłowac.	+ 6.116	+ 4.764	+ 5.212	+ 5.381	5.600
Węgry	+ 5.013	+ 4.285	+ 4.225	+ 4.751	5.200
Urugwaj	+ 499	+ 2.172	+ 2.484	+ 2.388	5.000
Ogółem	+189.177	+206.589	+190.931	+181.413	195.100

W kwietniu /podobnie jak i w marcu/ ogólna nadwyżka Niemiec zachodnich znajdowała się poniżej granicy kredytu technicznego /swingu/. Do krajów, które najbardziej przekroczyły limit kredytu technicznego należy wciąż Brazylia. /mimo iż nadwyżka Niemiec wobec tego kraju zmniejszyła się już z \$ 91.885.000 w dniu 31 grudnia ub.r. do \$ 62.023.000 na koniec kwietnia b.r./ Obok Brazylii "swing" przekroczony został przez Chile, Japonię i Paragwaj. Czechosłowacja oraz Węgry zbliżyły się w kwietniu nieco bardziej aniżeli w marcu do granicy kredytu technicznego. Jugosławia zmniejszyła swe zadłużenie z \$ 16,85 mln w marcu do \$ 14,12 mln w kwietniu, tak że po raz pierwszy od stycznia zezwolono na eksport zachodnio-niemiecki do Jugosławii.

Bank Deutscher Länder ogłosił - podobnie jak w Wielkiej Brytanii Bank of England - obniżkę stopy dyskontowej z 3 1/2% do 3% z ważnością od 20 maja b.r. Celem tej obniżki jest większa aktywizacja rynku finansowego. Warto zaznaczyć, iż jest to obniżka stopy dyskontowej, która sprowadza jej poziom do najniższego stanu w okresie ostatnich pięćdziesięciu lat.

Obniżka stopy dyskontowej nie była niespodzianką, gdyż - ze względu na panującą od dłuższego czasu nadmierną płynność rynku pieniężnego - wspomniano o tym już od szeregu miesięcy. Jak stwierdza "Neue Zürcher Zeitung" pomiędzy obniżką stopy dyskontowej w Niemczech zachodnich i w Wielkiej Brytanii oraz we Francji zachodzi nie tylko zbieżność w czasie, lecz także związek rzeczowy. Rynki kapitałowe tych krajów są ze sobą dość ściśle związane, a ruch kapitałów odbywa się zawsze w kierunku kraju, gdzie obowiązuje wyższa stopa dyskontowa. Wspomniane pismo wyraża przypuszczenie, że w związku z wprowadzeniem ewentualnej konwersyjności walut w jesieni, powiązanie rynków kapitałowych w wymienionych krajach będzie jeszcze ściślejsze.

Produkcja

Według danych pisma "Schnelldienst" ogólny wskaźnik zachodnio-niemieckiej produkcji przemysłowej 1/ /1936 = 100/ zwiększył się w kwietniu bież. roku o 4 punkty w porównaniu z marcem i wyniósł 170,6 punktów. W porównaniu z kwietniem 1953 r. wzrost ten wyniósł 9 punktów. Poniżej podajemy zestawienie ilustrujące kształtowanie się kwietniowego wskaźnika dla poszczególnych gałęzi przemysłowych/1936 = 100/:

Tabela Nr.4.

	marzec 1 9 5 4 r.	kwiecień	kwiecień - w porównaniu z marcem w %
Przemysł ogółem	163,0	171,4	+ 5,2
przemysł /bez budownictwa/	164,2	170,6	+ 3,9
przemysł /bez budownictwa i bez prod. energii/	160,3	167,3	+ 4,4
górnictwo	135,3	131,9	- 2,5
w tym:			
wydobycie węgla	116,3	112,7	- 3,1
wyd. rudy żelaznej	165,7	161,6	- 2,5
wyd. soli kamiennej, potażu itp.	228,7	216,1	- 5,5
wyd. ropy naft.	567,9	579,3	+ 2,0
przemysł przetwórczy ogółem	162,6	170,6	+ 4,9
przem. surowców i środków produkcyjnych	152,9	159,1	+ 4,1
w tym:			
przem. naftowy	295,1	309,5	+ 4,9
prod. żelaza i stali	102,4	103,4	+ 1,0
odlewnictwo żel. i st.	111,7	113,8	+ 1,9
hutn. lekkich metali nieżelaznych	237,1	256,1	+ 8,4
hutn. ciężk. metali nieżelaznych	142,2	148,6	+ 4,5
półfabrykaty metal. żelaznych	136,1	139,8	+ 2,7
przemysł chemiczny	201,7	207,3	+ 2,8
prod. szkła płaskiego	187,5	182,8	- 2,5
produkcja papieru	136,6	135,1	- 1,1
przem. gumowy i azbest.	182,4	179,8	- 1,4
przemysł środków produkcji	190,0	204,2	+ 6,9
w tym:			
konstrukcje stalowe/łą- cznie z budownictwem wagonów/	99,0	105,6	+ 6,7
przemysł maszynowy	190,7	205,8	+ 7,9

1/ bez budownictwa

prod. pojazdów mechan.	264,0	273,9	+ 3,8
przem. elektrotechnicz.	350,1	376,0	+ 7,4
Art. precyz. i optyczne	203,2	222,3	+ 9,4
wyroby z żelaza, blachy i metali	136,7	145,7	+ 6,6
Przemysł konsumpcyjny	160,0	163,1	+ 1,9
w tym:			
przemysł ceramiczny	153,9	160,6	+ 4,4
produkcja szkła dętego	290,5	275,2	- 5,3
przemysł skórzaný	70,0	74,3	+ 6,1
przemysł obuwniczy	104,3	108,8	+ 4,3
przemysł włókienniczy	146,2	148,6	+ 1,6
Przemysł m. art. spożywc.			
i używek	128,8	137,5	+ 6,8
w tym:			
przemysł spożywczy	146,8	146,0	- 0,5
przemysł tytoniowy	112,2	127,8	+13,9
Przemysł energetyczny	226,9	223,1	- 1,7
w tym:			
prod. prądu elektryczn.	257,2	254,6	- 1,0
produkcja gazu	132,7	125,5	- 5,4
Budownictwo	137,7	187,2	+35,9

Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej osiągnął w kwietniu prawie rekordowy poziom z października 1953 r. /173/. Poziom produkcji w przeliczeniu na dzień roboczy był w kwietniu o 5,2% wyższy niż w marcu i o 8,4% wyższy niż w kwietniu 1953 r. W ciągu pierwszych czterech miesięcy 1954 r. produkcja przemysłowa była o 8,6% wyższa w porównaniu z poziomem analogicznym okresu ubiegłego roku. Kształtowanie się wskaźnika produkcji w poszczególnych gałęziach przemysłowych było bardzo różnorodne. Największy wzrost wykazał w kwietniu wskaźnik budownictwa /o 35,9%/, co jednak spowodowane było wyłącznie względami sezonowymi. Górnictwo ogółem wykazało spadek produkcji, gdyż tylko jedna gałąź, a mianowicie wydobycie ropy naftowej notowała wzrost. Spadek wydobycia rudy żelaznej, który zaznaczył się w kwietniu w porównaniu z marcem, miał miejsce również w ciągu trzech pierwszych miesięcy b.r. Jak podaje "Neue Zürcher Zeitung", zachodnio-niemiecki przemysł wydobycia rud wykazuje już od dłuższego czasu objawy kryzysowe. W pierwszym półroczu 1953 r. wydobycie rudy żelaza w Niemczech zachodnich wynosiło 7.767.000 ton, podczas gdy w drugim półroczu spadło ono już do 6.854.000 ton. W styczniu 1954 r. wydobycie to wyniosło 982.000 ton, a w lutym - 893.000 ton, co w skali półrocznej odpowiada wydobyciu w wysokości 5.625.000 ton. Na skutek wspomnianych zjawisk kryzysowych w Niemczech zachodnich zaczęto uciekać się do drastycznych środków. Na skutek zwolnienia z pracy 500 górników, wydobycie rudy w okręgu Siegerland zmniejszy się o 10%, w połowie roku bieżącego zapowiedziano całkowite zamknięcie kilku kopalń. Miesięczna produkcja rudy z okręgu Siegerland, która jeszcze na początku ostatniego roku wynosiła 125.000

ton, spadła obecnie do 80.000 ton. W okręgu Salzgitter produkcja rudy spadła w ciągu roku z 540.000 ton do 300.000 ton. Przyczyną kryzysu w przemyśle wydobywania rudy jest przede wszystkim znaczne zmniejszenie zapotrzebowania przemysłu żelaznego na rudę. Podkreślić tu należy, że zmniejszenie zapotrzebowania na rudę krajową jest znacznie większe niż by to uzasadniał spadek produkcji żelaza i stali. Chodzi bowiem o to, że ze względu na panującą jeszcze przy końcu 1952 r. dobrą koniunkturę zachodnio-niemieckie huty i stalownie zawarły znaczne kontrakty na dostawę rudy zagranicznej. Już w połowie roku ubiegłego kontrakty te okazały się zbyt duże. Pomimo że np. Szwecja wyraziła gotowość rozłożenia dostaw aż do końca I kwartału 1954 r., huty nie mogły uniknąć ze względu na znaczny import rudy /w 1952 r. - 9.640.000 ton, w 1953 r. - 10.048.000 ton/ - dużych zapasów. Zapasy, które jeszcze na początku 1953 r. wynosiły 3,6 mln ton /w przeliczeniu na zawartość żelaza 1,9 mln/ wyniosły w kwietniu 5,5 mln ton /w przeliczeniu na zawartość żelaza 2,9 mln ton/. Miesięczne zużycie rudy zagranicznej spadło od początku ubiegłego roku z 730.000 ton do 550.000 ton, tj. o 25%, zaś konsumpcja rudy krajowej zmniejszyła się z 660.000 ton do 430.000 ton, tj. o 35%.

Nie posiadamy danych dotyczących kształtowania się ogólnego wskaźnika zachodnio-niemieckiej produkcji przemysłowej w maju. Jednakże dysponujemy danymi absolutnymi w odniesieniu do kilku najważniejszych gałęzi. Według doniesienia Agencji Reutera produkcja surowki żelaza wyniosła w maju 943.209 ton wobec 900.046 ton w kwietniu. Dziennie produkowano 30.426 ton w porównaniu z 30.002 ton odpowiednio. Produkcja stali surowej w maju wzrosła do 1.362.066 ton w porównaniu z 1.228.692 w kwietniu. Przeciętna produkcja dzienna stali podniosła się do 52.387 ton z 50.153 ton. Produkcja gotowych wyrobów ze stali walcowanej zwiększyła się w maju w porównaniu z kwietniem o 72.260 ton do 893.188 ton. Produkcja samochodów w maju osiągnęła 56.112 sztuk, zaś w okresie pierwszych pięciu miesięcy łącznie produkcja wyniosła 264.659 sztuk w porównaniu z 176.279 sztuk w okresie styczeń-maj 1953 r. Dzienna produkcja węgla w maju osiągnęła 421.000 ton, co oznacza wzrost o 13.000 ton w porównaniu z poziomem w maju 1953 r. Już w marcu b.r. wzrastające zapasy węgla i koksu zmusiły 8 kopalń zachodnio-niemieckich do zmniejszenia pracy o jedną szychtë tygodniowo. Zarządzenie to dotknęło 18.000 górników na ogólną liczbę 430.000 zatrudnionych w zagłębiu Ruhry. Według danych pisma "Biki" w maju b.r. zapasy węgla i koksu wynosiły 4,9 mln ton /z czego 75% przypada na koks/. Wspomniane pismo podaje następnie, że Zjednoczenie Właścicieli Kopalń Węgla w Niemczech zachodnich postanowiło dołożyć wszelkich starań, aby przeciwstawić się konkurencji zagranicznej. W tym celu zawiadomili oni konsumentów, że w wypadku o ile ceny węgla zagranicznego będą nadal niższe od cen krajowych, to ceny krajowe zostaną odpowiednio obniżone. Będzie to dokonane kosztem 31 mln DM, którą to stratę właściciele kopalń zrekompensują drogą znie-

sienia rabatów przy dostawach węgla dla użytku domowego, dla kolei oraz dla towarzystw żeglugowych. Zjednoczenie stwierdziło, że podobna obniżka cen w celu zwalczania konkurencji zagranicznej nie będzie sprzeczna z założeniami "planu Schumana", gdyż zakazuje ona dyskryminację w stosunku do krajów Wspólnoty Węgla i Stali, a sankcja ta byłaby skierowana przeciwko krajom nie będącym członkami Wspólnoty. Wspomniany wzrost dziennego wydobycia węgla w maju wpłynie niewątpliwie na import z USA i Wielkiej Brytanii, która jest jednym z najważniejszych dostawców węgla. W I kwartale b.r. Wielka Brytania dostarczyła Niemcom zachodnim 151.000 ton wobec 110.000 ton w analogicznym okresie 1953 r., natomiast średnia miesięczna importu węgla amerykańskiego spadła w I kwartale b.r. do 115.000 ton w porównaniu z 250.000 ton i 600.000 ton w analogicznych okresach 1953 i 1952.

Według pisma Biki globalny import węgla do Niemiec zachodnich jest na poziomie 100 mln ton rocznie, podczas gdy eksport jego może osiągnąć w roku bieżącym 26 mln ton.

Niedawno właściciele kopalń przedłożyli urzędowi bońskiemu memorandum w sprawie inwestycji w przemyśle węglowym na okres najbliższych 4 lat z prośbą o pomoc w realizacji. W memorandum tym wskazano, że dla wykonania zamierzeń przewiduje się nakłady w wysokości 4 mln DM, z czego 2,3 mld przeznaczone byłoby na modernizację i mechanizację kopalń, 1 mld - na budowę elektrowni cieplnych, a 700 mln na budowę baterii koksoowniczych i fabryk kokso-chemicznych. W granicach od 33% do 50% niezbędnych środków dostarczą właściciele kopalń. Warto tu podkreślić, że w ciągu ostatnich czterech lat inwestycje w przemyśle węglowym Niemiec zachodnich wyniosły /w mln DM/:

1950	- 380
1951	- 490
1952	- 740
1953	- 875.

Stopa życiowa.

Według danych ONZ, wskaźnik oficjalny kosztów utrzymania /1948 = 100/ kształtował się w I kwartale b.r. następująco:

Tabela Nr.5

o k r e s		Koszty utrzymania
1952	przec.mies.	110
1953	" "	108
1953	styczeń	110
	luty	109
	marzec	109
1954	styczeń	107
	luty	108
	marzec	108

Zmiany w rozwoju wskaźnika cen w ciągu pierwszych trzech miesięcy b.r. podajemy za "Wirtschaft und Statistik" /1938 = 100/:

Tabela Nr. 6

o k r e s		Wskaźnik ogólny	artykuły spożywcze	wyroby prze- mysłowe
1953	styczeń	255	203	290
	luty	256	200	293
	marzec	254	198	292
1954	styczeń	250	209	277
	luty	251	210	278
	marzec	251	210	278

Jak podaje "Neue Zürcher Zeitung" liczba bezrobotnych wyniosła w maju - według niemieckich statystyk oficjalnych - 1.101.930 osób. Oznaczało to sezonowy spadek o 13% w porównaniu z kwietniem.

/j/

Źródła: Agefi 105
Neue Zürcher Zeitung 139, 144, 101, 159, 162
Le Monde 2881, 2867
Financial Times 20.274, 20.227, 20.282, 20.266,
20.215, 20, 285
Izwiestia 88
Biki 65, 71
Wirtschaft und Statistik, maj
Deutsche Zeitung 30, 41
Schnelldienst 22
Reuter 4.VI.
Wirtschaftliche Mitteilungen 22
Monthly Bulletin of Statistics, maj.

ZAMORSKIE KRAJE KAPITALISTYCZNE

B O L I W I A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Obroty handlu zagranicznego Boliwii w 1953 r. na tle porównawczym poprzednich 3 lat przedstawiały się następująco /wg "International Financial Statistics" - w mln dolarów/:

Tabela nr 1

	1950	1951	1952	1953
eksport	94,0	150,8	139,4	123,3
import /fob/	55,8	90,4	92,6	63,1
saldo	+38,2	+60,4	+46,8	+60,2

Jakkolwiek w roku ubiegłym saldo dodatnie bilansu handlowego wzrosło o 28,6% w porównaniu z nadwyżką eksportu w 1952 r., nastąpiło to jednak wyłącznie skutkiem spadku importu o 31,5%, gdyż eksport spadł o 11,6%.

Strukturę geograficzną handlu zagranicznego Boliwii ilustruje poniższe zestawienie /udział w %/:

Tabela nr 2

	Eksport			Import		
	1951	1952	1953	1951	1952	1953 ^{x/}
USA i Kanada	66	68	66	46	46	...
Kraje Ameryki Łac.	2	1	-	32	29	...

x/ brak kompletnych danych

Kraje kontynentalne EPU	-	5	2	10	14	...
Wielka Brytania	32	26	32	10	8	...
Inne kraje szterlingowe	-	-	-	1	1	...
Pozostałe kraje	-	-	-	1	2	...

Bardziej szczegółowe dane o kierunkach eksportu i importu Boliwii, dostępne jedynie za okres pierwszych 9 miesięcy 1953 r., dają następujący obraz w zestawieniu z analogicznym okresem 1952 r. /Wg "Direction of International Trade" - w mln dolarów/:

Tabela nr 3

	Eksport		Import	
	styczeń - wrzesień			
	1952	1953	1952	1953
<u>Ogółem</u>	81,6	76,7	52,4	26,9
w tym:				
Stany Zjednoczone	33,8	48,0	25,3	12,4
Wielka Brytania	35,2	25,4	4,2	1,9
Kanada	2,9	0,9	5,6	3,8
Niemcy zachodnie	5,4	0,9	4,4	2,2
Włochy	0,7	0,5	0,4	0,3
Francja	1,5	0,3	0,4	0,5
Belgia-Luksemburg	0,6	0,2	1,0	0,8
Japonia	...	0,1	0,5	0,1
Szwajcaria	...	...	1,1	0,9
Szwecja	...	...	0,3	0,3
Chile	0,1	...	1,5	0,9
Ekwador	...	...	0,1	0,6

Udział głównych towarów eksportowych w ogólnym wywozie Boliwii przedstawiał się w roku 1953 w porównaniu z trzema poprzednimi latami następująco /w %/:

Tabela nr 4

	1950	1951	1952	1953
cyna	68	62	59	68
tungsten	3	7	10	11
ołów	10	8	8	6
cynk	6	8	9	4
srebro	5	4	4	6

Głównym towarem eksportu boliwijskiego jest cyna. W 1953 r. eksport koncentratów cyny^{1/} wyniósł 34.836 dłu-

1/ według zawartości metalu

gich ton w porównaniu z 31.959 długich ton w 1952 r., a w ciągu I kwartału 1954 r. osiągnął on tylko 5.501 dł. ton. Odbiorcami cyny w roku ubiegłym w porównaniu z 1952 r. były następujące kraje /w długich tonach/:

Tabela nr 5

	1952	1953
Wielka Brytania	16.236	19.187
Stany Zjednoczone	15.538	15.487
Argentyna	-	138
Chile	-	24
Francja	98	-
Niemcy zachodnie	59	-
Peru	7	-
O g ó ł e m :	31.959	34.836

W sytuacji gdy eksport jednego tylko artykułu - cyny - decyduje zasadniczo o poziomie ogólnego wywozu, doznawane trudności zbytu tego metalu przy jednoczesnej tendencji znacznego spadku cen na kapitalistycznym rynku światowym po przejściu "boomu koreańskiego" odbiły się ujemnie na ogólnej sytuacji gospodarczej kraju.

Według oświadczenia prezydenta Boliwii, Estenssoro, złożonego w lutym b.r., gospodarka boliwijska znajduje się w stadium kryzysu, czego główną przyczyną był właśnie znaczny spadek ceny cyny /z \$ 1,83 za lb w okresie "boomu koreańskiego" do 85 ¢ za lb/. Trzeba tu dodać, że jednakowoż od września 1953 r. do maja 1954 r. notowania cyny na rynku w Londynie wykazują stały wzrost /por. "Rynki Towarowe"/. Ponieważ budżet państwowy Boliwii uzależniony jest w ogromnym stopniu od wpływów z eksportu koncentratów cyny, a jednocześnie ogromna większość artykułów spożywczych i niemal wszystkie surowce dla przemysłu krajowego muszą być importowane z zagranicy to oczywistym jest, że spadek cen cyny stał się decydującym czynnikiem pogorszenia się sytuacji gospodarczej Boliwii. Głównymi odbiorcami cyny boliwijskiej są: Wielka Brytania i Stany Zjednoczone. Sprawę eksportu cyny do Wielkiej Brytanii reguluje umowa zawarta na początku 1953 r. pomiędzy "Bolivian Mining Corporation" i brytyjską firmą "Williams Harly & Co". /pozostającą pod kontrolą amerykańskiej "Consolidated Tin Smelters"/. Umowa ta została zawarta na okres 3 lat i obejmuje 50% boliwijskiej produkcji cyny. Jeżeli chodzi o eksport do Stanów Zjednoczonych, to perspektywy zbytu rysują się ostatnio niepewnie dla Boliwii, Kontrakt zawarty w roku ubiegłym pomiędzy z nacjonalizowanym boliwijskim przemysłem cynowym a amerykańską "Reconstruction Finance Corporation" /państwowym monopolem dla zakupu surowców na tzw. "rezerwy strategiczne", który obejmował dostawy roczne w ilo-

ści 15.000 - 20.000 ton koncentratów cyny upłynął już z dniem 31 marca 1954 r. Wprawdzie w dniu 3 czerwca b.r. podjęte zostały w Waszyngtonie rokowania w sprawie ewentualnego dostarczania przez Boliwję 10.000 do 12.000 ton cyny, jednakże jak dotychczas rezultaty tych rokowań nie są jeszcze znane.

Nie ulega wątpliwości, iż Stany Zjednoczone stosują tu metodę szantażu wobec Boliwii, dążąc drogą zwłoki do uzyskania zniżki cen, podobnie jak to miało miejsce w stosunku do innych towarów o znaczeniu strategicznym /jak np. odnośnie miedzi, kauczuku/.

Prasa boliwijska podkreśla, iż główną przyczyną obecnej ciężkiej sytuacji gospodarczej kraju jest odmowa Stanów Zjednoczonych nabywania cyny, i nawołuje do szukania rynków zbytu w krajach obozu pokoju. Pismo "El Pueblo", które odzwierciedla dość dobrze poglądy szerokich warstw ludności Boliwii, pisze, że "jedyną drogą wiodącą do sprzedaży kopalin po sprawiedliwych cenach - to poszukiwanie swobodnych rynków i bardziej ludzkich nabywców". Koniecznym jest, stwierdza dalej cytowane pismo, "poszukiwanie nowych rynków oraz wyjście z tego ślepego zaułka, w który zapędziły nas znowu imperializm i oligarchia. Znaleźć nowe rynki - konkluduje "El Pueblo" - znaczy nawiązać stosunki handlowe z krajami obozu pokoju i socjalizmu".

F i n a n s e

Jak już wyżej wskazaliśmy, sytuacja gospodarcza Boliwii w 1953 r. pogorszyła się gwałtownie wskutek trudności zbytu i spadku cen cyny. Wywołany tym niedobór rezerw dewizowych, niezbędnych dla importu artykułów spożywczych, spowodował silny wzrost cen na rynku krajowym. Edaniem szwajcarskiego pisma "Wirtschaftliche Mitteilungen", najważniejszym problemem dla Boliwii w ciągu 1954 r. jest odpowiednie zaopatrzenie w artykuły spożywcze, których ogromna większość pochodzi z importu. Sytuacja w roku bieżącym jest o tyle gorsza, że do odczuwanego braku dewiz dochodzi jeszcze tendencja spadkowa produkcji rolniczej.

Postępujący wzrost cen w Boliwii zaostrozony został ponadto spadkiem wartości waluty krajowej - boliwiano - na rynku międzynarodowym. W maju 1953 r. rząd boliwijski zmuszony został dokonać dewaluacji waluty krajowej, obniżając jej kurs oficjalny z 60 do 190 boliwianów za 1 dolar USA.

Należy tu dodać, że do czasu dewaluacji boliwiano rząd Boliwii stosował skomplikowany system zróżniczkowanych kursów dewizowych przy imporcie i eksporcie różnych towarów.

W ślad za urzędową dewaluacją nastąpiła dalsza gwałtowna deprecjacja pieniądza na rynku krajowym. Przy końcu 1953 r. dolar osiągnął już kurs 709 boliwianów na wolnym rynku i 800-850 boliwianów na "czarnym rynku", przejawiając dalszą tendencję wzrostu. Deprecjacja waluty boliwijskiej doprowadziła do wzrostu tendencji inflacyjnych, które znalaz-

zły odzwierciedlenie w znacznym wzroście ilości pieniądza rozporządzalnego /ilość pieniądza w obiegu plus depozyty bankowe/, - wynoszącego w październiku 1953 r. 16.391 mln boliwianów w porównaniu z 9.757 mln boliwianów przy końcu 1952 r. Warto przy tym podkreślić, że jedynie pieniądz obiegowy wykazał w październiku ubiegłego roku wzrost o 100% wobec stanu z końca 1952 r. /wynosząc 10.736 mln boliwianów wobec 5.992 mln bol. na koniec 1952 r./.

Jednocześnie rezerwy dewiz zagranicznych Banku Centralnego Boliwii skurczyły się w październiku 1953 do zaledwie \$ 2,5 mln w porównaniu z \$ 8 mln przy końcu 1952 r. przy czym zapasy dolarów, które na koniec poprzedniego roku wynosiły \$ 6,6 mln, w październiku 1953 r. zostały zupełnie wyczerpane. Znacznemu spadkowi rezerw dewizowych towarzyszył tylko nieznaczny wzrost zapasów złota Banku Centralnego - do łącznej wartości \$ 21,5 mln w październiku 1953 r. w porównaniu z \$ 20,8 mln przy końcu 1952 r.

Budżet dewizowy Boliwii na rok finansowy 1953/54 /od 1.7.53 r. do 30.6.54/ przewiduje deficyt dewizowy w wysokości \$ 7,5 mln. W kołach dobrze poinformowanych liczy się nawet z deficytem od \$ 10 - 20 mln. Na właściwy import rządowy przeznaczone zostało \$ 40 mln, z czego \$ 22 mln na import artykułów spożywczych, a pozostałe \$ 18 mln na przywóz innych towarów gospodarczo niezbędnych. Dla importu towarów konsumpcyjnych /poza żywnością/ przeznaczone zostały tylko niewielkie ilości dewiz. Towarzystwa górnicze, które same pokrywają wydatki importu dodatkowych ilości artykułów spożywczych, maszyn oraz paliw i materiałów budowlanych, przeznaczają na ten cel \$ 42,1 mln.

Produkcja

Boliwia uważana jest za jeden z najbogatszych w minerały krajów na kuli ziemskiej. Surowce mineralne są głównymi artykułami eksportu. Wystarczy stwierdzić, że łączny udział wywozu cyny, wolframu, ołowiu, cynku i srebra stanowił w 1953 r. 94% ogólnego eksportu.

Do niedawna jeszcze trzy wielkie towarzystwa - Patino, Hochschild i Aramayo - kontrolowane przez kapitał amerykański i brytyjski, były praktycznie biorąc wyłącznymi eksploatatorami bogactw naturalnych kraju. Towarzystwa te kontrolowały około 80% ogółu wydobywanej cyny, miedzi, ołowiu, cynku, wolframu i bizmutu.

W październiku 1952 r. prezydent Boliwii Estenssoro podpisał dekret o nacjonalizacji kopalń cyny, należących do wyżej wymienionych towarzystw. Zarząd nad upaństwowionymi kopalniami przejęła "Bolivian Mining Corporation". Spadek cen cyny na rynku światowym powoduje wzrost trudności w tej najważniejszej gospodarczo gałęzi przemysłu górniczego. Według danych przytoczonych już w roku bieżącym przez prezydenta Estenssoro produkcja cyny w kopalniach upaństwowionych wzrosła wprawdzie w roku ubiegłym do 35.300 ton w porównaniu z 32.400 ton w 1952 r. Jednakże wzrostowi produkcji te-

go metalu nie towarzyszył odpowiedni wzrost wartości. Koszty własne boliwijskich kopalń cyny kształtują się na poziomie wyższym od cen pobieranych za cynę. W tej sytuacji kopalnie pracują z wielkimi stratami, które muszą być pokrywane przez państwo.

Szczególnie ciężka stała się sytuacja średnich i małych kopalń cyny, które pracują przy stosunkowo wyższych kosztach produkcji. Kopalnie te produkują niemal 20% ogólnej ilości cyny boliwijskiej. W obliczu katastrofalnej, niemal sytuacji na światowym rynku cyny, władze boliwijskie nosiły się w początkach b.r. z zamiarem zupełnego zamknięcia tych kopalń.

Dotychczasowe szkodliwe uzależnienie ekonomiki boliwijskiej od produkcji i zbytu cyny stawia Boliwię w obliczu palącej konieczności wielostronnego rozwoju i uprzemysłowienia kraju. Poważne możliwości rozwoju przedstawia sobą przemysł naftowy tym bardziej, że niedawne odkryte zostały bogate złoża ropy naftowej w prowincji Caupolican.

Jest oczywistym, że podniesienie produkcji ropy naftowej przynajmniej już do poziomu zapewniającego zaspokojenie potrzeb krajowych zaoszczędziłoby Boliwii znaczne ilości dewiz. Nic więc dziwnego, iż mówiąc o konieczności rozwoju gospodarczego kraju, prezydent Estenssoro położył szczególny nacisk na rozbudowę przemysłu naftowego, w którym uprzywilejowane stanowisko zajmuje obecnie państwowe przedsiębiorstwo "Yacimientos Petroliferos Fiscales Bolivianos".

Realizując te zamierzenia, wydzierżawiono już w roku ubiegłym towarzystwu amerykańskiemu 970.000 akrów /392.540 ha/ ziemi na 35 lat w celu dokonania poszukiwań wiertniczych i ewentualnej eksploatacji ropy naftowej. Przy końcu ub.r. sprowadzone zostały maszyny wiertnicze z USA, które miały dokonywać poszukiwań na głębokości do 3650 m. Ponadto rząd Boliwii zrewidował w roku ubiegłym dawną umowę zawartą z Brazylią w 1938 r., na mocy której kraj ten miał przyczynić się do rozwoju produkcji ropy naftowej w okolicach Santa Cruz, budując linię kolejową z Corumba do Santa Cruz i uczestnicząc jednocześnie łącznie z Boliwią w wydobywaniu ropy na tym terenie. Koszty budowy drogi żelaznej miała Brazylia pokrywać z dochodów osiągniętych z wydobywanej ropy boliwijskiej. Na podstawie zrewidowanej ostatnio umowy Brazylia sama sfinansuje eksploatację złóż i otrzyma w zamian zapłatę w postaci ropy.

Dalsze projekty rozwoju gospodarczego, przedstawione przez prezydenta Estenssoro, przewidują budowę pieców hutniczych, wykorzystanie energii wodnej w Montepunco, budowę fabryki opon samochodowych, fabryki zapalek oraz materiałów wybuchowych. Ponadto mają być przeprowadzone roboty nawadniające, na co przeznaczona została kwota \$ 9 mln, otrzymana tytułem "pomocy" z USA.

Poniżej podajemy za "Monthly Bulletin of Statistics" niektóre dane o produkcji przemysłowej Boliwii - bez cyny - /średnie mies. w tys. ton metrycznych/:

Tabela nr 6

r o k	ropa naftowa	miedź ^{1/}	cynk ^{1/}	ołów ^{1/}
1951	5,63	0,40	2,54	2,54
1952	5,65	0,39 ^{2/}	2,97 ^{2/}	2,50 ^{2/}
1953	6,58	0,36 ^{2/}	1,55 ^{2/}	1,93 ^{2/}
1954 I.	12,00	...	...	...

Rząd boliwijski stawia również za główny cel rozwój produkcji rolnej, która znajduje się w stanie zupełnego za-
cofania, co jest rezultatem polityki monopolu zagranicznych,
skierowanej wyłącznie na eksploatację bogactw naturalnych o
charakterze strategicznym. Jeszcze w sierpniu 1953 r. rząd
boliwijski wydał dekret o reformie rolnej, która przyznała
ziemię bezrolnym chłopom z podziału majątków obszarniczych.
Reforma ta miała na celu stworzenie warunków dla lepszego
wypośażenia technicznego gospodarki rolnej oraz uniezależ-
nienie kraju od importu głównych produktów spożywczych, ta-
kich jak cukier, ryż, zboża, oleje jadalne, a ponadto od im-
portu bawełny i innych produktów klimatu tropikalnego. W o-
becnej bowiem sytuacji niedostateczny poziom produkcji rol-
nej powoduje, jak już wskazaliśmy, brak artykułów spożyw-
czych i silny wzrost ich cen na rynku krajowym, wywołując
jednocześnie konieczność importu ogromnej większości żywno-
ści z zagranicy, co pociąga za sobą z kolei silny odpływ re-
zerw dewizowych. Celem podniesienia produkcji rolnej, rząd
zamierza zastosować szeroką mechanizację przez wykorzystanie
nowoczesnego sprzętu, zwłaszcza maszyn i traktorów.

S t o p a z y c i o w a

Konsekwencją tych wszystkich zmian, które przyczyniły
się do pogorszenia ogólnej sytuacji gospodarczej Boliwii,
jest dalszy spadek stopy życiowej mas pracujących tego kraju.
Według danych miesięcznika "International Financial Statis-
tics", oficjalny wskaźnik kosztów utrzymania w stolicy Boli-
wii, który w grudniu 1951 r. wynosił 189 punktów, wzrósł do
248 w analogicznym miesiącu 1952 r., a w październiku 1953 r.
osiągnął aż 499 punktów /grudzień 1948 = 100/.

1/ eksport

2/ średnia miesięczna obliczona jedynie dla okresu 8 miesię-
cy.

/o/

Zródła:

International Financial Statistics - maj 54
Monthly Bulletin of Statistics - maj 54
Direction of International Trade - maj 54

International Tin Study Group Statistics Bulletin -
luty, maj 54

Aussenhandelsdienst - 11, 18.3.54

Neue Zürcher Zeitung - 24.1.54

" " " - 1.4.54

" " " - 6.6.54

Biki 16 - 6.2.54.

G W A T E M A L A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Według danych "International Financial Statistics", obroty handlowe Gwatemali kształtowały się w 1953 r. w porównaniu z 1952 r. następująco /w mln quetzali^{1/}:

Tabela nr 1

	1953 r.	1952 r.
eksport	88,9	87,5
import	79,5	75,7
saldo	+9,4	+11,8

W roku ubiegłym eksport Gwatemali wzrósł wartościowo o 1,6% w porównaniu z 1952 r., zaś import podniósł się o 5% wobec roku poprzedniego. W konsekwencji saldo dodatnie w roku ubiegłym obniżyło się o 20,3% w porównaniu z nadwyżką eksportową w 1952 r.

Dominującą rolę w eksporcie gwatemalskim odgrywają dwa artykuły, mianowicie: kawa i banany. W 1953 r. wywóz kawy stanowił 77% wartości globalnego eksportu /wobec 82% w 1952 r./, a wywóz bananów - 14% /wobec 5% w 1952 r./. Do dalszych pozycji eksportowych należą: chicle^{2/}, miód, oleje roślinne, kakao, włókna roślinne, marmur, cement, drewno oraz skóry i skórki. Dane ośnośnie wysekości eksportu dla tych pozycji w roku ubiegłym nie były jednak jeszcze dostępne w chwili oddawania numeru do druku.

Dane o strukturze towarowej importu Gwatemali, dostępne jedynie za 1951 r., wykazują, że najważniejszą pozycję w przywozie zajmują wyroby gotowe, które stanowiły

1/ 1 quetzal = 1 dol.USA

2/ surowiec używany przy wyrobie gumy do żucia.

w tym roku 66,8% ogólnej wartości importu, przy czym największa część przypadła na maszyny i sprzęt inwestycyjny. W dalszej kolejności szedł przywóz produktów rolnych, artykułów spożywczych i napojów /zwłaszcza zbóż oraz tłuszczów zwierzęcych/, które stanowiły - 11,5% wartości importu oraz przywóz surowców /głównie ropy naftowej i produktów pochodnych/, który stanowił - 10,7% wartości importu. Ilustruje to poniższe zestawienie:

Tabela nr 2

	Wartość /w tys.quetzali/	Udział w ogólnym importie w %
<u>Import ogółem</u>	80.846,4	100,0
w tym:		
wyroby gotowe	54.043,6 ^{1/}	66,8
artykuły spożywcze i napoje	9.260,9	11,5
surowce	8.678,6	10,7

Według przewidywań kanadyjskiego pisma "Foreign Trade", stosowane ostatnie przez rząd Gwatemali restrykcje importowe i wyższe taryfy celne mogą spowodować spadek poziomu importu w roku bieżącym w porównaniu z 1953 r. Cytowane pismo informuje, że jakkolwiek już w roku ubiegłym nastąpił spadek importu maszyn rolniczych, samochodów i sprzętu inwestycyjnego, to jednak skompensowane zostało to większymi zakupami rządowymi sprzętu budowlanego i materiałów dla "Targów Narodowych" w Gwatemali. W roku bieżącym natomiast import może obniżyć się do poziomu z 1952 r. z wyjątkiem przywozu żywności, medykamentów oraz innych towarów pierwszego priorytetu, który prawdopodobnie utrzyma się na normalnym poziomie.

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Gwatemali w 1953 r. w porównaniu z 1952 r. przedstawiała się następująco /wg "Direction of International Trade" - w mln dolarów/:

Tabela nr 3

	Eksport		Import	
	1952 r.	1953 r.	1952 r.	1953 r.
<u>Ogółem</u>	87,5	88,9	75,7	79,5
w tym:				
Stany Zjednoczone	72,8	68,1	47,6	51,3
Niemcy zachodnie	=	7,6	=	4,3

1/ w tym maszyny i sprzęt - 19.135,7, tekstylia - 13.522,8 tys.quetzali

Holandia	4,8	4,2	0,6	0,8
Belgia/Luksemburg	1,8	2,5	1,8	1,8
Kanada	0,7	1,8	2,2	2,1
Szwecja	0,4	1,7	0,2	0,3
Salwador	0,9	1,4	0,2	0,4
Włochy	0,7	0,4	0,8	0,9
Wielka Brytania	1,4	-	4,1	3,3
Francja	-	0,2	0,6	0,7
Meksyk	-	-	3,5	3,4
Szwajcaria	0,2	-	0,7	0,9
Czechosłowacja	-	-	0,3	0,4
Węgry	-	-	0,1	0,1
Indie	-	-	0,4	0,3

Olbrzymia większość obrotów zagranicznych Gwatemali wiąże się więc z rynkiem Stanów Zjednoczonych. W roku ubiegłym udział USA w ogólnym imporcie Gwatemali wzrósł do ponad 54% w porównaniu z 63% w 1952 r., jednocześnie zaś udział USA w ogólnym eksporcie tego kraju obniżył się do 77% w porównaniu z 81% 1952 r. Drugim z rzędu kontrahentem Gwatemali w roku ubiegłym były Niemcy zachodnie, których udział w ogólnym eksporcie tego kraju wyniósł 8,6%, a w ogólnym imporcie 5,4%. Poważnymi kontrahentami były również Holandia i Belgia, przy czym ta ostatnia jest największym poza USA dostawcą żelaza i stali.

F i n a n s e

Według danych "International Financial Statistics", rezerwy złota Banku Gwatemali wyniosły przy końcu marca 1954 r. \$ 27,2 mln, nie wykazując żadnych zmian w porównaniu ze stanem z końca 1953 r. Jednocześnie rezerwy dewizowe osiągnęły na koniec I kwartału b.r. \$ 23 mln wobec \$ 12 mln przy końcu 1953 r.

Dane o zmianach zachodzących w ogólnej ilości pieniądza rozporządzalnego /tzn. ilość pieniądza w obiegu plus depozyty bankowe/ wskazują na pogłębiające się tendencje inflacyjne w Gwatemali. O ile przy końcu 1952 r. ilość pieniądza rozporządzalnego w tym kraju wynosiła 67,6 mln quetzali, to w 1953 r. wzrosła do 80 mln quetzali, a w styczniu b.r. osiągnęła już 86,6 mln quetzali.

P r o d u k c j a

Ekonomia Gwatemali stanowi typowy przykład monokultury gospodarczej, bazowanej na produkcji rolniczej. Stan ten spowodowany został polityką monopolu amerykańskich, które opanowały prawie całkowicie gospodarkę tego kraju, dążąc łącznie z rodzimą grupą obszarników - feudałów do maksymalnej eksploatacji terenów uprawnych, kosztem zaniedbania rozwoju przemysłowego. Szczególnie silnie usadowił się w Gwatemali potężny trust amerykański "United Fruit Company", który zawładnął znaczną częścią terytorium tego kraju, opano-

wując niemal całkowicie plantacje bananów. Do wymienionego trustu należą jednocześnie trzy porty morskie, mianowicie: Puerto Barrios, San Jose i Champerico, zapewniając mu tym samym faktyczną kontrolę nad handlem zagranicznym Gwatemali. "United Fruit Company" ciągnie olbrzymie zyski sięgające według jego własnych zaniżonych danych - \$100 mln rocznie, co znacznie przewyższa roczny budżet Gwatemali.

Aby dać pełniejszy obraz penetracji monopoli USA do Gwatemali należy tu wspomnieć także, że trust "International Railways of Central America" kontroluje całą sieć kolejową Gwatemali, a drugie towarzystwo "Empresa Eléctrica de Guatemala" - ma w swych rękach prawie wszystkie elektrownie.

Eksploatatorska polityka monopoli amerykańskich budzi już od dawna stale wzrastający opór mas ludowych kraju i potężniejszy nacisk na własne rządy w kierunku obrony interesów narodowych. Pod naciskiem żądań mas ludowych w czerwcu 1952 r. wydana została ustawa o reformie rolnej, przewidująca między innymi wywłaszczenie 80% majątków ziemskich, należących do "United Fruit Company" /patrz "WHZ" nr 26/109 str. 38 i nast./. Ponadto programy rządowe zmierzają do rozbudowy własnej sieci komunikacyjnej i źródeł energii elektrycznej.

Celem dalszego rozwoju gospodarki narodowej rząd Gwatemali opracował 6-letni program, przewidujący wydatki w wysokości 62,2 mln quetzali.

Program ten zawiera dużo postępowych zaleceń /budowa dróg, elektryfikacja/ i jako taki wywołał od razu ostre ataki ze strony kół oficjalnych Waszyngtonu, które występują w roli obrońców interesów monopoli amerykańskich. W obawie przed wzrostem wpływów postępowych w tym kraju Stany Zjednoczone na konferencji panamerykańskiej w Caracas przeferowały "rezolucję antykomunistyczną" z myślą wykorzystania jej przede wszystkim właśnie przeciwko Gwatemali.

W ślad za tym 20 kwietnia b.r. Departament Stanu USA wystosował do Gwatemali notę, domagającą się wypłacenia koncernowi "United Fruit Company" odszkodowania w wysokości \$15,8 mln. Rząd Gwatemali notę odrzucił, określając ją jako ingerencję w wewnętrzne sprawy kraju. Jak wiemy ostatnio z prasy, z inspiracji rządu USA w interesie "United Fruit Company" dokonana została zbrojna inwazja na terytorium Gwatemali.

A. Produkcja rolna

Jak już zaznaczyliśmy, podstawą gospodarki narodowej Gwatemali jest rolnictwo. Jednakże skutkiem polityki prowadzonej przez kapitał zagraniczny produkcja ta posiada charakter jednostronny i oparta jest przede wszystkim na uprawie dwóch lub trzech głównych produktów, które są jednocześnie zasadniczymi artykułami wywozu. Stąd też przeważającą część artykułów spożywczych, niezbędnych dla zaspokojenia potrzeb ludności musi być importowana z zagranicy.

Powierzchnia użytków rolnych /w tym: ziemia uprawna, ogrody, łąki i pastwiska/ wynosiła w 1950 r. ogółem około 2 mln ha, czyli 18,4% całej powierzchni kraju. Lasy zajmują 12% /1,32 mln ha/ powierzchni. Po przeprowadzeniu reformy rolnej w 1952 r. w kraju znajdowało się 341.188 gospodarstw rolnych, posiadających łącznie 3,67 mln ha użytków.

Gospodarka Gwatemali posiada dotychczas charakter zgoła prymitywny. Wystarczy wskazać, że według szacunków z 1951 r. na 45,5 ha ziemi ornej przypadał jeden pług drewniany, podczas gdy jeden pług żelazny - aż na 270,8 ha, a siownik rządowy - na 2.688 ha. Nawozy sztuczne są stosowane w bardzo szczupłym zakresie, a urządzenia nawadniające są wręcz niewystarczające.

Strukturę gospodarki rolnej Gwatemali cechuje podział na: 1/ wielkie plantacje, znajdujące się w posiadaniu monopolii zagranicznych lub obszarników krajowych, gdzie koncentruje się produkcja głównych artykułów eksportowych, oraz 2/ małe gospodarstwa dostarczające produktów dla konsumpcji krajowej.

Najważniejszymi artykułami eksportowymi, jak już wyżej wskazaliśmy, są kawa i banany. Od zbiorów tych produktów oraz cen panujących na rynku światowym uzależniona jest cała sytuacja gospodarcza Gwatemali. Dalszym stosunkowo ważnym artykułem produkcji i eksportu jest tzw. chicle, surowiec używany przy wyrobie gumy do żucia.

K a w a

Kawa uprawiana jest na wysokości 600 do 1.500 m nad powierzchnię morza i odznacza się dobrą jakością. Powierzchnia uprawna kawy zajmowała w 1950 r. 147.000 ha. W światowej produkcji kawy Gwatemala zajmowała w sezonie 1951/52 przy zbiorach 69.000 ton trzecie miejsce, a w 1952/53 roku przy zbiorach 59.000 ton - piąte miejsce. Znaczna większość kawy wywożona jest za granicę, a głównym jej odbiorcą są Stany Zjednoczone /ponad 80%/.

B a n a n y

Główne obszary uprawy bananów ciągną się wzdłuż tropikalnych żyznych nizin wybrzeża nad Oceanem Atlantyckim. Wielkie plantacje należały do niedawna niemal wyłącznie do "United Fruit Company", i do filii tego trustu - "Cia Agricola". Banany, jak już wyżej wskazaliśmy, są drugim z rzędu najważniejszym artykułem eksportowym. W ostatnich latach założono nowe plantacje nad brzegami Oceanu Spokojnego, skąd wywozi się banany do Kalifornii. Największym nabywcą bananów gwatemalskich są Stany Zjednoczone, które np. w 1951 zakupiły 64,5% ogólnego eksportu tego owoc. Jednakże w ostatnich latach obserwuje się spadek udziału Gwatemali w dostawach bananów do USA: o ile w 1949 r. kraj ten zajmował trzecie miejsce w rzędzie dostawców, to w 1952 r. spadł już na szóste miejsce.

Chicle

Gwatemala łącznie z sąsiednim Meksykiem posiada monopol na produkcję chicle. Plantacje drzew, z których otrzymuje się chicle /proces podobny jak i przy kauczuku naturalnym/ znajdują się w prowincji Peten, a produkt wywożony jest przez port Puerto Barrios do USA. W roku 1951 eksport chicle wyniósł 1.194 ton wartości 2,04 mln quetzali.

Inne produkty rolne

Produkcję innych ważniejszych artykułów rolnych, przeznaczonych dla konsumpcji krajowej, ilustruje poniższe zestawienie /w tys. ton metrycznych/:

Tabela nr 4.

	1934-38 średnia roczna	1949	1950	1951	1952
kukurydza	237	378	369	428	...
pszenica	10	16	...	16	...
sukier rafinowany	16	36	27	30	36
sukier nierafinowany	28	35	25	27	46
ziemniaki	8	8	...	...	...
fasola	28	26	...	...	...
ryż	8	8	...	7	...
siemię lniane	...	2	2	5	5
bawełna	...	1	2	2	3
tytuł	0,8	0,9	2,1	2,1	...

Kukurydza jest głównym artykułem spożywanym przez ludność Gwatemali. Na terenach wyżynnych i nadmorskich zbiera się trzy razy rocznie. Mimo to produkcja nie wystarcza dla zaspokojenia potrzeb krajowych, skutkiem czego np. w 1950 r. zasła konieczność importu 4.800 ton kukurydzy.

Pszenica uprawiana jest niemal wyłącznie przez drobnych rolników. Produkcja tego zboża jednak nie wystarcza dla pokrycia potrzeb krajowych, i także zachodzi potrzeba importu znacznych ilości maki pszennej. Wielkość importu pszenicy i maki obrazuje poniższe zestawienie /w tys. ton metrycznych/:

Tabela nr 5

	1934-38 średnia roczna	1948	1949	1950	1951
pszenica	...	...	...	2,0	1,8
maka pszenna	10,0	17,9	17,8	19,6	22,4

Plantacje trzciny cukrowej znajdują się nad wybrzeżem Pacyfiku, na wysokości około 300 m. Jakkolwiek produkcja ta wzrosła w porównaniu z poziomem przedwojennym prawie dwukrotnie, cukier musi być nadal importowany z zagranicy.

Zapotrzebowanie rynku krajowego na nasiona oleiste i tłuszcze zwierzęce pokrywane jest importem z zagranicy. Głównym dostawcą na tym odcinku są Stany Zjednoczone.

B. Gospodarka leśna

Ogromną część powierzchni Gwatemali zajmują lasy dziewicze. Kraj ten bogaty jest w różne gatunki drewna szlachetnego, a przede wszystkim w drewno mahoniowe i cedrowe. Poza tym rośnie tu ponad 150 różnych rodzajów drzew. Drewno szlachetne i zwykle jest jednak dotychczas eksportowane w stosunkowo nieznacznych ilościach.

C. Hodowla

Hodowla bydła koncentruje się niemal wyłącznie nad wybrzeżem Pacyfiku. Bydło żywe eksportowane jest w minimalnych ilościach.

Poniżej podajemy dane obrazujące rozwój hodowli w Gwatemali /w tys.sztuk/:

Tabela nr 6

	1939	1948/49	1949/50
konie	168 ^{1/}	157	183
muły	35	60	58
osły	3	11	10
bydło rogate	603 ^{1/}	893	903
świnie	155 ^{1/}	415	415
owce	378 ^{1/}	718	712
kozy	51 ^{2/}	79	79
kury	697 ^{2/}	...	4.166
kaczki	14	...	56
indyki	118	...	233

D. Przemysł

Przemysł Gwatemali znajduje się właściwie w powijkach. W połowie 1952 r. w kraju znajdowało się ogółem 800 zakładów i warsztatów zatrudniających ponad pięć osób. Głównymi gałęziami produkcji przemysłowej są zakłady wytwarzające artykuły spożywcze, napoje, tekstylia i odzież. Uprzemysłowienie Gwatemali postępuje w bardzo powolnym tempie na skutek polityki monopolu zagranicznych, celowo utrzymujących stan zacofania przemysłowego, aby nie utracić dogodno-

1/ w 1938 r.
2/ w 1936 r.

go rynku zbytu dla własnych wyrobów przemysłowych.

Według danych miesięcznika statystycznego ONZ, ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej^{1/}, który ze 105 w 1951 r. wzrósł do 110 w 1952, obniżył się następnie do 108 w 1953 r. /1948 r. = 100/.

Bardziej szczegółowe dane o rozwoju produkcji przemysłowej Gwatemali, dostępne jedynie do 1951 r. przedstawiają się następująco:

Tabela nr 7

	/1946 r. = 100/				
	1947	1948	1949	1950	1951
<u>Wskaźnik ogólny</u>	106,5	109,7	111,1	115,9	114,8
artykuły spożywcze	118,9	118,8	128,0	134,0	124,2
chemikalia	97,6	97,7	144,1	139,4	141,6
skóry i skórki	97,4	108,6	110,2	107,6	115,9
tekstylia	83,5	92,3	90,0	91,2	79,3
energia elektryczna	121,9	135,2	124,7	139,3	157,5
drewno	112,3	96,3	95,6	97,8	94,4

W ciągu ostatnich kilku lat nastąpił wzrost produkcji cementu. O ile w roku 1948 przeciętna miesięczna produkcja cementu wynosiła zaledwie 2,63 tys. ton metrycznych, to w 1952 r. wzrosła ona do 5 tys. ton miesięcznie, a w 1953 r. osiągnęła 5,54 tys. ton miesięcznie. W I kwartale 1954 r. przeciętna miesięczna produkcja cementu wyniosła około 5,7 tys. ton. Również produkcja energii elektrycznej wykazuje stały wzrost: średnia miesięczna produkcji w 1948 r. wyniosła 4,56 mln kWh, w 1952 r. - 7,06 mln kWh, w 1953 r. - 7,48 mln kWh, a w okresie styczeń-luty 1954 r. osiągnęła - 7,58 mln kWh. Produkcja energii elektrycznej opanowana jest przez towarzystwo "Empresa Electrica", kontrolowane przez kapitał amerykański. Dążąc do uniezależnienia się od kapitału USA, rząd Gwatemali zaprojektował budowę własnymi środkami elektrowni wodnej w Jurun /prowincja Escuintla/. O dostawy na budowę powyższego obiektu ubiegają się firmy zachodnio-niemieckie. W ramach 6-letniego programu rozwoju gospodarczego rząd zamierza wyasygnować 12,4 mln quetzali na budowę elektrowni wodnych.

K o m u n i k a c j a

Warunki transportu wewnątrz kraju są bardzo złe. W związku z tym program 6-letni przewiduje wydatkowanie 26 mln quetzali na rozbudowę sieci komunikacyjnej. Projektuje się budowę linii kolejowej, która ma połączyć wybrzeże wschodnie poprzez północne połacie kraju z węzłem kolejowym Meksyku. Obec-

1/ bez produkcji górniczej

główna linia kolejowa łącząca porty Puerto Barrios i San Jose należy do towarzystwa "International Railways of Central America", kontrolowanego przez "United Fruit Company". Sieć drogowa obejmuje 3.500 km dróg przystosowanych do wszelkich warunków atmosferycznych oraz 4.000 km dróg dostępnych jedynie w sezonie letnim. Gwatemala posiada dwie główne arterie drogowe, z których jedna biegnie wzdłuż wybrzeży Pacyfiku, zaś drugą jest autostrada interamerykańska. Ta ostatnia po ukończeniu budowy ostatniego odcinka długości 50 km da połączenie z Meksykiem. Na cel ten rząd gwatemalski wyasygnował \$ 2 mln. Poza tym przewidziana została budowa drogi łączącej stolicę Gwatemali z Puerto Barrios. Jednocześnie celem uniezależnienia się od partów opanowanych przez "United Fruit Company" rząd postanowił wybudować własny port w Santo Tomas.

Stora życiowa

Eksploatacyjna polityka monopolu amerykańskich i rodzimej grupy obszarników-feudaliów doprowadziła do strasznie-
go wyzysku i nędzy chłopów. Chłopi-peoni na wpół głodni, odziani w łachmany, zmuszeni są pracować na swych obszarni-
ków w poście czola od świtu do nocy. Zarobki ich nie pokry-
wają nawet wydatków na jakieś takie wyżywienie. Wielu obszar-
ników w ogóle nie płaci peonom, dając im tylko nędzne wyży-
wienie.

Niesłychanie ciężkie są warunki pracy robotników za-
trudnionych na plantacjach trustu "United Fruit Company".
Muszą oni pracować pod palącymi promieniami słońca lub też
pod ulewным deszczem, brnąc po kolana w cuchnącym błocie,
okrażeni miriadami komarów. Monopolisci amerykańscy ciągną
zaś z tej nieludzkiej wprost pracy olbrzymie zyski. Malaria
i żółta febra zbierają bogate żniwo wśród robotników. Ale
to jeszcze nie wszystko. Banany wymagają stosowania środków
chemicznych dla ochrony przed szkodnikami. Stosowane chemi-
kalia wywołują różne ciężkie choroby u robotników /na przy-
kład częściową ślepotę/, ponieważ trust nie podejmuje żad-
nych kroków dla zapewnienia ochrony pracy. Warunki mieszka-
niowe robotników z plantacji "United Trust Company" są
straszne. Nędzne mieszkania nie chronią ich ani przed desz-
czem, ani przed owadami. Spią wprost na podłodze, za pościel
często służy im kupa łachmanów. Aby robotnicy nie tracili
daremnie ani jednej chwili /praca trwa od 6 rano do 6 wie-
czór/ - przywożą im żywność na plantacje. Otrzymują jej ma-
łe i w dodatku zalatuje stale obrzydliwym zapachem biota.

Znajdując się z dala od osiedli, robotnicy zmuszeni
są do zakupywania żywności w złym gatunku i po wysokich ce-
nach w sklepach tego samego trustu; tak więc pieniądze zarob-
ione ciężką pracą wracają do kieszeni akcjonariuszy "United
Fruit Company".

W sytuacji przeżywanej straszliwej nędzy i wyzysku ze
strony monopolu zagranicznych i rodzimych obszarników nie
trudno zrozumieć jest, jak wielkie znaczenie dla mas pracu-

jących Gwatemali posiada, choćby nawet w skromnych rozmiarach dokonana reforma rolna i pewne osiągnięcia w dziedzinie ochrony pracy. Dlatego też masy pracujące Gwatemali wyrażają całkowite poparcie dla postępowego programu rządu.

/e/

Zródła:

International Financial Statistics - maj 54
 Monthly Bulletin of Statistics - maj 54
 Direction of International Trade - kwiecień 54
 Foreign Trade - 15.5.54
 Aussenhandel - 20 - 18.5.1954 r.

P E R U

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Obroty handlowe Peru w 1953 r. w porównaniu z 1952 r. kształtowały się następująco /wg "International Financial Statistics" w mln dolarów/:

Tabela nr 1

	1952 r.	1953 r.
eksport	234,1	219,0
import	287,5	294,1
saldo	- 53,4	- 75,1

Wskutek spadku eksportu w roku ubiegłym, przy jednoczesnym wzroście importu, saldo ujemne wzrosło w 1953 r. o 40,6% w porównaniu z 1952 r.

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Peru przedstawiała się następująco /udział w %/:

Tabela nr 2

	Eksport				Import			
	1952 r.	1953-ku.i			1952 r.	1953-ku.i		
		I	II	III		I	II	III
USA i Kanada	30	37	42	41	63	64	62	62
Kraje Ameryki Łac.	31	28	27	25	7	7	7	6

Kraje kontynen- talne EPU	26	18	18	20	17	15	18	21
Wielka Brytania	8	7	11	10	9	8	8	8
Inne kraje szterlingowe	1	1	1	1	3	2	2	2
Pozostałe kraje	4	10	2	4	1	3	2	1

Głównymi pozycjami eksportu były następujące towary -
/udział %/:

Tabela nr 3

	1952 r.	1953 r.		
		I kw.	II kw.	III kw.
bawełna	34	20	39	35
cukier	14	21	9	18
olej	10	..	11	9
ropa naftowa	7	7	7	6
miedź	7	..	8	8

Odnośnie struktury towarowej importu w 1953 r. brak jest dotychczas danych cyfrowych. Jednakowoż z przeglądu pisma "Informazioni per il Commercio Estero" o rozwoju importu w pierwszych 9 miesiącach ubiegłego roku wynika, że wzrósł w tym okresie bardzo poważnie przywóz zbóż, mięsa i masła, a w kraju dawała się coraz bardziej odczuwać potrzeba zwiększenia przywozu tłuszczów. Wzrósł również nieco w powyższym okresie import maszyn rolniczych. Jednocześnie obniżył się przywóz maszyn dla przemysłu górniczego skutkiem osłabienia rytmu produkcji, co spowodowane zostało spadkiem cen surowców górniczych na rynku międzynarodowym.

Największą wrażliwość okazał przy tym import maszyn dla przemysłu naftowego.

Jednakże import maszyn dla przemysłu przetwórczego, jak obrabiarek i generatorów elektrycznych, wykazał wzrost. Zakupy maszyn i materiałów dla przemysłu budowlanego osiągnęły poziom wyższy aniżeli przed rokiem, na co wskazuje wysoki import cementu, gipsu, drewna, rur itd. To samo odnosi się do sprzętu i materiałów dla budowy dróg. Import samochodów osobowych osiągnął bardzo wysoki poziom. Również na wysokim poziomie utrzymał się przywóz autokarów oraz taboru kolejowego. Spadł natomiast import tekstyliów, zwłaszcza bawełnianych.

Obroty handlowe Peru w I kwartale 1954 r. w porównaniu z analogicznym okresem 1953 r. kształtowały się następująco /dane w mln dolarów/:

Tabela nr 4

	1953 r.	1954 r.
eksport	40,8	47,2
import	71,4	62,6
Saldo	- 30,6	- 15,4

Spadek deficytu w pierwszych miesiącach 1954 r. w porównaniu sprzed rokiem przypisuje "Wirtschaftliche Mitteilungen" zmniejszeniu się importu artykułów luksusowych, które spowodowane zostało przez podniesienie celi oraz całkowity zakaz importu samochodów osobowych.

Jak donosi pismo "Eildienst für den Aussenhandel" z pierwszej dekadą kwietnia 1954 r., Peru zniosło obowiązki licencji, jak również opłaty celne przy imporcie traktorów rolniczych, traktorów gąsienicowych, sprzętu do niwelowania gruntu oraz części zapasowych.

F i n a n s e

Rok ubiegły upłynął dla Peru pod znakiem wzrastającego kryzysu gospodarczego i finansowego. Zdaniem pisma "Aussenhandeldienst" złożyły się na to następujące momenty: 1/ spadkowa tendencja cen surowców na rynku światowym, 2/ pogorszenie się sytuacji peruwiańskiej gospodarki pieniężnej i kredytowej /wolumen środków płatniczych wzrósł w porównaniu z 1950 r. o ok. 70% do wysokości 3.465 mln solów, a wolumen kredytów bankowych podniósł się o 65% do 2.100 mln solów/, jak również pogorszenie się finansów państwowych, co przyczyniło się z kolei do ograniczania kredytów handlowych, 3/ zbyt wysokie zapasy importowanych towarów konsumpcyjnych na składach, spowodowane kurczeniem się zdolności nabywczej ludności, 4/ pogłębiająca się deprecjacja waluty peruwiańskiej - sola.

Spadkowa tendencja cen surowców na rynku światowym przy jednoczesnym wzroście importu spowodowała w rezultacie, jak już wyżej podano, znaczne zwiększenie się deficytu handlu zagranicznego. Poważny wpływ wywarł tu m.in. zwiększony import towarów luksusowych /jak samochody, łodówki, aparaty radiowe, biżuteria i napoje alkoholowe/. Będzco dla wzrostu przywozu artykułów luksusowych było zwiększenie kredytów bankowych oraz emisji pieniądza dla finansowania robót publicznych. Celem przeciwdziałania nadmiernemu importowi artykułów luksusowych i tendencjom inflacyjnym, rząd podjął w roku ubiegłym szereg środków zaradczych, między innymi drastyczne restrykcje przy udzielaniu kredytów bankowych oraz zawieszenie robót publicznych.

Ponadto zwiększony został dwukrotnie podatek na biżuterię i artykuły luksusowe, o 300% podniesione podatek na importowane napoje alkoholowe, a przy końcu roku wprowadzono zakaz importu samochodów.

Jednakże mimo tych środków zaradczych pogłębiający się deficyt handlu zagranicznego w dalszym ciągu wywierał presję spadkową na kurs waluty krajowej. O ile na początku 1953 r. kurs oficjalny wynosił 16 solów za 1 dol. USA, to w październiku obniżył się do 17,95 solów /per. "WHZ" 46/129 str.86/, a przy końcu grudnia 1953 r. spadł do 19,50 solów.

W obliczu narastającego kryzysu zwołano zostało w styczniu 1954 r. nadzwyczajne posiedzenie parlamentu ceo-

lem podjęcia dalszych środków zaradczych. W trakcie dyskusji jedna grupa posłów wystąpiła z wnioskiem zakazu importu możliwie wszystkich artykułów luksusowych, obejmujących około 160 pozycji listy taryfowej. Niektórzy z posłów wysuwali ponadto projekty wprowadzenia systemu "gospodarki planowej". Jednakże przewodniczący senatu, przedstawiając punkt widzenia rządu, opowiedział się za polityką utrzymania "wolnego rynku gospodarczego". Przedstawiciele rządu zaprzeczyli również pogłoskom o możliwości wprowadzenia dalszych ograniczeń importowych, stwierdzili jednak, iż zakaz przywozu samochodów utrzymany będzie nadal.

Wkrótce po tym w lutym b.r. prezydent Peru, Odría, zapowiedział 5-punktowy program rządowy, zmierzający do przeciwdziałania przeżywanym trudnościom gospodarczym. Program ten przewiduje: 1/ zmniejszenie wydatków państwowych /warto tu dodać, że budżet państwowy Peru za 1953 r. zamknął się deficytem w wysokości 300 mln solów/, 2/ zaniechanie lub odłożenie na dalszy plan wszelkich robót publicznych, które nie są uznane za szczególnie "pilne", 3/ podwyższenie podatków, 4/ ograniczenie kredytów, 5/ emisję bonów skarbowych dla pokrycia bieżącego deficytu za 3 pierwsze miesiące b.r. w wysokości ok. \$ 16,5 mln.

Nie trudno zauważyć, iż taki program "uzdrowienia" podyktowany jest wyłącznie interesami burżuazji rodzimej i obszarników i przyczynić się musi do osłabienia ogólnej aktywności gospodarczej kraju. Program ten zaciąży poza tym swym brzemieniem na barkach świata pracy, w wyniku podwyższenia podatków i emisji bonów skarbowych.

Prezydent Peru zakomunikował ponadto o zaciągnięciu przez rząd pożyczek w łącznej wysokości \$ 30 mln, które mają ułatwić poprawienie krytycznej sytuacji finansowej. Z sumy tej \$ 12,5 mln otrzyma Peru z "Międzynarodowego Funduszu Walutowego", dalsze \$ 12,5 mln od rządu USA, a pozostałe \$ 5 mln z "Chase National Bank of the City of New York".

Produkcja

Obecną sytuację i perspektywy na przyszłość w dziedzinie peruwiańskiego przemysłu górniczego ocenia pismo "Wirtschaftliche Mitteilungen" jako pomyślniejsze niż w roku ubiegłym, wiążąc te nadzieje ze wzrostem cen ołowiu i cynku na rynku światowym. Pismo wskazuje następnie na ożywienie aktywności przemysłu naftowego, który opanowany jest przez 18 towarzystw /w tym większość zagranicznych/ oraz na pewien wzrost aktywności przemysłu przetwórczego. W ostatnich miesiącach sfinalizowane zostały np. dwa zakłady produkujące cynkowane i niecynkowane rury żelazne. W projekcie znajduje się budowa w najbliższym czasie fabryki nawozów sztucznych oraz opon samochodowych.

Prowadzone są również roboty na rzecze Rimac, które w ostatecznym rezultacie mają podnieść produkcję energii

elektrycznej w okolicach stolicy Peru - Limy - o 50%.

Optymizm, z jakim wspomniane pismo szwajcarskie ocenia perspektywy rozwojowe przemysłu peruwiańskiego, wydaje się być jednak dość przesadzony. Wprawdzie ogłoszony ostatnio w USA program zwiększonych zakupów strategicznych wpłynął ostatnio na wzmożenie rynku ołowiu i cynku, jednak słyszy się już teraz o usiłowaniach niektórych kół protekcjonistycznych, które zmierzają do podniesienia ciał importowych na te dwa surowce. Ponadto nie ma na razie żadnych podstaw, które by potwierdzały tezę, iż poprawia się sytuacja na odcinku zbytu i cen tak doniesłego produktu peruwiańskiego, jakim jest cukier.

Poniżej podajemy za "Monthly Bulletin of Statistics" niektóre dane o produkcji przemysłowej Peru w pierwszych miesiącach 1954 r. na tle porównawczym poprzednich lat /przebiegłe mies. w tys. ton metr./:

Tabela nr 5

	ropa naft.	miedź ^{1/}	cynk ^{2/}	ołów ^{3/}
1952 r.	182	1,77	0,42	4,04
1953 r.	178	1,92	0,74	4,93
1954 r. styczeń	184	1,73	0,97	4,80
luty	...	1,33	0,98	3,28

1/ miedź "blister" i miedź rafinowana

2/ cynk elektrolityczny

3/ ołów rafinowany

/o/

Źródła:

Neue Zürcher Zeitung 56 = 26.2.54

International Financial Statistics = kwiecień-czerwiec 54

Informazioni per il Commercio Estero 17 = 29.4.54

Wirtschaftliche Mitteilungen 5 = 3.2.54 oraz 19.5.54

Eilendienst 15 = 9.4.54

Aussenhandeldienst 12 = 25.3.54

Agofi = 31.5.54.

S J A M

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Przy utrzymujących się wysokich obrotach bilans handlu zagranicznego Sjamu w 1953 r. zamknął się po raz pierwszy od

wielu lat niedoborem w wysokości 10,3 mln \$^{1/}. Był to skutek stopniowo spadającej wartości eksportu oraz gwałtownie rosnącego importu. Ilustruje to poniższe zestawienie /w mln \$/:

Tabela nr 1

	1951 r.	1952 r.	1953 r.
eksport	373,2	333,1	325,2
import	272,3	299,6	335,5
saldo	+100,9	+33,5	-10,3

Jak wiadomo, zasadniczy wachlarz produktów eksportowanych przez Sjam obejmuje: ryż, kauczuk i cynę. Udział tych artykułów w ogólnej wartości eksportu przedstawiał się wg IMF u następująco /w %/:

Tabela nr 2

	1951	1952	1953	
			I kw.	II kw.
ryż	42	47	48	62
kauczuk	29	27	17	9
cyna	7	10	8	5

Na skutek ogólnego wzrostu produkcji ryżu w Azji cena jego spadła, a szereg czołowych eksporterów tego produktu poważnie zmniejszył objętość swych dostaw.

W r. 1953 Sjam wyeksportował 1392 tys. ton ryżu wobec 1413 w 1952 r. i rekordowej ilości 1612 tys. ton w r. 1951. Głównym odbiorcą ryżu w 1953 r. była Japonia i Malaje. W 1954 r. przewidziana jest dostawa 276-400 tys. ton ryżu dla posiadłości brytyjskich w Azji oraz 300.000 ton do Japonii. Ceny ryżu sjamskiego spadły z przeciętnie 70 \$ za 1 t. w 1952 r. do 63 \$ w 1953 r., przy czym w grudniu 1953 cena ta wyniosła 59 \$ za t. //p. również WHZ-Rynki Towarowe 19/150/.

Dotychczas równie niepomyślnie kształtowała się sytuacja na odcinku eksportu kauczuku. W rzędzie eksporterów tego artykułu Sjam zajmuje 4 miejsce po Indonezji, Malajach i Cejlenie, przy czym zbyt tego artykułu kieruje się głównie do USA. W rezultacie takich czynników jak: znaczna nadwyżka podaży kauczuku nad popytem oraz wzrastająca konkurencja kauczuku syntetycznego cen znacznie spadły od czasu "boomu koreańskiego". Spadkową tendencję wykazuje również objętość tego eksportu. W 1953 r. Sjam wyeksportował 95,574 ton kauczuku wobec 97,857 ton w 1952 r. i 112,234 ton w 1950 r. W I kwarta-

1/ omawiane dane bilansu handlowego zaczerpnięte są ze statystyk bilansu płatniczego

1/ Międzynarodowy Fundusz Walutowy.

le 1954 r. wywóz tego surowca podniósł się nieco i wyniósł 30.383 ton, w tym dostawy do USA /styczeń-luty/: 13.860 ton. Ponieważ w r.b. perspektywy na światowym rynku kauczuku kształtują się nieco lepiej /p. WHZ.19/150 str.49/ nie jest wykluczone, iż Sjam może poprawić swą sytuację na tym odcinku.

W eksporcie koncentratów cyny Sjam zajmuje 4 miejsce po Baliwil, Indonezji i Kongo belgijskim. Według tymczasowych danych w 1953 r. Sjam wyeksportował 9,5 tys.t. cyny wobec 9,7 tys.t. w 1952 r. i 10,9 tys.t. w 1950 r. W roku ub. 5.116 t. nabyły Malaje, które następnie eksportują czysty metal po wytopieniu. Ceny cyny po ostrym załamaniu się w okresie marzec - lipiec 1953 r. wykazują obecnie stopniową poprawę, co pozwala przypuszczać, iż Sjam osiągnie w r.b. lepsze wpływy z eksportu tego surowca.

W latach ubiegłych pewne znaczenie dla ogólnego wywozu Sjamu miał eksport rudy wolframowej: w 1951 r. stanowiła ona 2% wartości wywozu. Sytuacja ta uległa ostatnio jednak diametralnej zmianie. Cena rudy wolframowej spadła bowiem w Londynie z ok. 1400 £ w listopadzie 1952 r. do 500 £ w marcu 1954 r., co podważyło dalszą eksploatację tej kopaliny w Sjamie. W lutym r.b. francuskie pismo "Secofi" doniosło, iż rząd Sjamu wstrzymał wydobywanie w trzech kopalniach wolframu, co oznacza bezrobocie dla 3.000 osób. 15 innych kopalń będzie zamkniętych w najbliższym czasie. Tym samym eksport tego metalu w r.b. powinien spaść do zera.

Niekorzystna w r.1953 tendencja w eksporcie trzech głównych produktów Sjamu: ryżu, kauczuku i cyny doprowadziła do spadku kursów walnorynkowych waluty sjamskiej wobec dolara i funta w Bangkoku. Przyczynił się również do tego fakt, iż wzbogacona w okresie koniunktury burżuazja Sjamu wykazuje stale rosnący popyt na towary zagraniczne, a w wyniku tego wartość przywozu do kraju od dłuższego czasu stale wzrasta /p.tabela nr 1/. Rozbieżność między malejącą podażą a większym popytem na dewizy obec powoduje, iż wolny kurs bata w stosunku do funta spadł w IV kwartale ub.r. z 45:1 do 60:1, a w stosunku do dolara - z 16:1 do 21:1. Ponieważ rząd nie jest w stanie zwiększyć eksportu krajowego, wprowadzone zostały w listopadzie ub.r. stosunkowo znaczne ograniczenia importu, co w dalszej kolejności spowodowało wzrost cen wewnętrznych /patrz niżej "stopa życiowa"/. W ramach zarządzeń rząd wprowadził obowiązek uzyskiwania licencji na import jakiegokolwiek artykułu. Przy imporcie wszystkich towarów sklasyfikowanych jako "nie zasadnicze" odpowiednio dewizy nabyć można tylko na wolnym rynku po kursie dnia. Jedynie importerzy towarów "essentials" korzystają z kursu uprzywilejowanego 16,07:1 przy dolarze i 45,0:1 przy funcie szterlingu. Lista towarów "essentials" obejmuje:

- a/ środki spożywcze: mleko zgrzeszczone, sproszkowane i inne produkty mleczne,
- b/ tekstylia: materiały na koszule bawełniane, niebielone i bielone, pewne gatunki przedzdy bawełnianej,
- c/ lekarstwa: wszystkie antybiotyki, szczepionki, preparaty hormonalne, plazmę, barbituraty, dekstrynę, środki przeciwczerwotwórcze, insulinę, serum, witaminy etc. etc.,

d/ produkty naftowe /jedynie w ramach kwot/, benzyna, olej dieslowski, olej opałowy.

Przywóz pozostałych produktów, w tym także mebli, nie korzysta z kursu uprzywilejowanego. Tym samym rząd pragnie zniechęcić swych importerów do dokonywania transakcji z zagranicą artykułami nie pierwszej potrzeby. Zagraniczne kursy walut utrzymują się nadal na wysokim poziomie i wyniosły w połowie marca: 56,75:1 przy funcie oraz 20,5:1 przy dolarze, a w końcu kwietnia odpowiednio 61,7:1 i 22,05:1. Nie jest wykluczone, iż kurs bata może dojść nawet do 80:1 przy funcie we wrześniu rb.

O naprężonej sytuacji świadczyć może fakt, iż w połowie kwietnia rb. banki handlowe w Sjamie ograniczyły wydawanie akredytyw do najbardziej pewnych finansów firm.

Koła gospodarcze Sjamu przyjęły bardzo niechętnie zarządzanie rządowe, zmierzające do obcięcia importu. Powołując się na rządowe nieudolność w prowadzeniu polityki handlowej kraju. Zdaniem tych kół eksport Sjamu mógłby rozwijać się o wiele lepiej, gdyby w aparacie rządowym, kontrolującym handel zagraniczny, nie panoszyła się biurokracja i korupcja. Zwłaszcza na odcinku eksportu ryżu oskarża się rząd o żądanie wygórowanych cen i tolerowanie złej jakości pewnych dostaw.

X X X

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Sjamu przedstawiała się w okresie styczeń-wrzesień 1953 r. w odniesieniu do ważniejszych partnerów następująco /dane w mln \$/:

Tabela nr 3

E k s p o r t			I m p o r t		
	1953	1952		1953	1952
Malaje	76,7	75,7	USA	42,9	43,0
Japonia	62,6	46,3	Japonia	37,3	20,4
USA	58,4	79,4	W. Brytania	31,9	27,6
Hong-Kong	43,1	29,0	Malaje	27,6	36,0
Indonezja	12,4	37,1	Hong-Kong	27,5	34,0
Holandia	4,5	1,9	Niemcy zach.	12,3	10,1
W. Brytania	1,3	2,3	Holandia	9,7	8,3
Indochiny	1,2	1,1	Francja	7,9	2,3
Cejlon	1,0	4,0	Indonezja	5,5	4,1
Francja	0,9	0,4	Indie	4,1	8,2
Belgia	0,6	0,2	Szwajcaria	3,8	4,6
Kanada	0,5	0,5	Włochy	3,4	3,2
Indie	0,4	17,4	Belgia	3,2	2,8
Szwecja	0,3	0,1	Szwecja	3,1	2,3
Dania	0,3	0,3	Indochiny	3,0	3,6

Niemcy zach.	0,2	2,5	Australia	2,8	1,5
Narwegia	0,1	0,2	Dania	2,3	2,3
			Austria	1,5	0,2
Ogółem ok.	275	310	Kanada	1,1	1,3
			Narwegia	0,6	0,6
			Ogółem ok.	233	218

Z tabeli można wyciągnąć następujące wnioski co do eksportu:

1. udział krajów azjatyckich w eksporcie Sjamu wzrósł z 70% do 78%, przy czym najbardziej wzrósł wywóz do Japonii /o 35,2%/ oraz do Hongkongu /o 48,6%/, natomiast zmalał poważnie wywóz do Indii, Cejlanu, Indonezji, co można tłumaczyć pewną poprawą sytuacji ryżowej w tych krajach;
2. eksport do USA zmniejszył się o 26,5%, w rezultacie czego Stany Zjednoczone spadły z pierwszego miejsca wśród odbiorców Sjamu na miejsce trzecie;
3. udział krajów europejskich OEEC /łącznie z W. Brytanią/ w ogólnym wywozie był znikomy i wyniósł w 1952 2,9%, a w 1953 = 3,15%. Najpoważniejsze miejsce zajmowały tu Holandia, Anglia i Francja.

Po stronie importu zmiany były następujące:

1. wartościowe przywóz z krajów azjatyckich oraz Australii nie zmienił się i wyniósł około 108 mln \$, jednak udział tego importu w ogólnych dostawach spadł z 49,5% do 46,2%. Wzrósł przywóz z Japonii, Indonezji i Australii, natomiast spadł on w odniesieniu do wszystkich innych krajów azjatyckich;
2. udział europejskich krajów OEEC /wraz z W. Brytanią/ w ogólnym imporcie wzrósł z 33,6% do 34,2%, przy czym wzrost ten był dość równomierny w odniesieniu do wszystkich partenerów z wyjątkiem Francji, skąd zanotowane wzrost dostaw o 343,7% i Szwajcarii, z której dostawy spadły.

Przy badaniu bilansów handlowych Sjamu z poszczególnymi krajami okazuje się, że najbardziej niekorzystnie kształtowały się one w handlu z krajami OEEC, zwłaszcza z Wielką Brytanią, Niemcami zachodnimi i Francją. Dodatnie saldo utrzymywało się natomiast w handlu z Malajami, USA, Japonią, Hongkongiem /w 1952 r. był deficyt/ i Indonezją. Łącznie te ostatnie 5 krajów stanowiło 77,5% ogólnych obrotów w 1953 r. /9 miesięcy/.

F i n a n s e

W 1953 r. deficyt bilansu płatniczego Sjamu z rachunku bieżącego wyniósł = 57,6 mln \$ wobec = 32,6 mln w 1952 r. i + 81,5 mln \$ w 1951 r.

Struktura bilansu płatniczego Sjamu wiernie odzwierciedla zacofanie gospodarcze kraju i jego zależność od wa-

stan koniunktury. Decydujące znaczenie dla kształtowania się całego bilansu płatniczego mają wyniki bilansu handlowego. W okresie "boomu" koreańskiego w 1951 i 1950 wysoka nadwyżka eksportowa /+ 100,9 mln \$ i + 96,6 mln/ z powodzeniem kompensowała chroniczny niedobór innych pozycji płatniczych. Dzięki temu w latach tych mogło powstać saldo dodatnie bilansu płatniczego. Jednakowoż w miarę silnego wzrostu wartości importu i zaznaczania się spadkowej tendencji eksportu deficyt pozycji usługowych ujawniał się wyraźnie w rosnącym niedoborze ogólnego bilansu. W 1952 r. deficyt grupy "usługi" wyniósł 41,9 mln \$, a w 1953 r. - 46,4 mln \$. Poszczególne pozycje tej grupy były następujące /saldo w mln \$/:

	1952	1953
ruch netto złota niemonetarnego	= 29,4	= 24,7
podróże	= 4,2	= 6,0
transport i ubezp.	= 4,21/	= 2,62/
dochód z inwestycji	+ 1,7	= 4,02
wydatki placówek zagranicznych		
ltp.	= 1,6	= 2,5
inne usługi	= 4,2	= 6,6
ogółem:	= 41,9	= 46,4

Po uwzględnieniu jeszcze pozycji "dary prywatne" oraz "błędy i opuszczenia" deficyt z operacji niehandlowych podniósł się do - 66,1 mln w 1952 r. i - 47,5 mln w 1953 r. Główne pozycje części kapitałowej bilansu płatniczego Sjamu stanowią pożyczki otrzymane z USA i IBRD. Poparcie finansowe, jakie USA i pozostający pod ich wpływami IBRD udzielają Sjamowi, mają przede wszystkim znaczenie polityczne. Głównym jest trzymanie w zależności finansowej Wall Streetu kraju, który posiada duże znaczenie strategiczne w amerykańskich planach agresji na Dalekim Wschodzie. Ogółem Sjam uzyskał już w roku ubiegłym 21,5 mln \$ kredytów z IBRD oraz 5 mln \$ z MSA wobec 3,3 mln w 1952 r. i 2,1 mln w 1951 r.

Stan rezerw złota i dewiz Banku Sjamu wykazuje od pewnego czasu stałą tendencję spadkową. Podczas gdy rezerwy te wynosiły w 1952 r. jeszcze 352 mln \$, to w 1953 /gru-
dzień/ obniżyły się one do 301 mln \$, a na dzień 31.3.1954 r. wykazywały już 290 mln \$. Ponieważ stan rezerw złota pozostaje stale na niezmienionym poziomie 115 mln \$, opisany spadek dotknął niemal wyłącznie ewaltry dewizowe, które obniżyły się z 221 mln \$ do 175 mln \$ i 166 mln \$ w końcu marca 1954 r. Lwią część tych rezerw stanowi waluta amerykańska, której zasoby uległy poważnemu obniżeniu. Poniższa tabela przedstawia strukturę zapasów dewizowych Sjamu w grudniu 1952 i 1953 r. oraz w marcu 1954 r. /w mln \$/:

1/ dochód instytucji urzędowych w Sjamie od zagranicznych papierów wartościowych

2/ spłata procentów od pożyczek rządowych.

	<u>1952</u>	<u>1953</u>	<u>1954</u>
	31 grudzień	31 grudzień	31 marzec
dolary	167	152	137
funt	49	20	24
inne	5	3	5
ogółem:	221	175	166

Odnosnie obiegu pieniężnego w kraju nie ma aktualnych danych. Ostatnie cyfry odnoszą się do lipca 1953 r. i wynika z nich, iż ilość pieniądza w obiegu wynosiła na koniec lipca 3.767 mln batów wobec 3.678 mln batów w grudniu 1952 r. i 3.756 mln batów w grudniu 1951 r.

Produkcja

Według tymczasowych danych FAO, produkcja ryżu w Sjamie w 1953 r. była wyjątkowo wysoka i wyniosła 7.600 tys. ton wobec 6.602 tys. ton w 1952 r. i 7.325 tys. ton w 1951 r. Wzrost ten należy głównie przypisać zwiększeniu się arealu upraw z 5.130 tys. ha do 5.700 tys. ha, gdyż wydajność z ha była ciągle niezadowalająca i wyniosła w 1953 r. 1.330 kg z ha wobec np. 2.740 kg/ha w USA. Obecna produkcja ryżu w Sjamie stawia go jednak na 5 miejscu w świecie po Chinach, Indiach, Pakistanie i Japonii.

Tendencję rozwojową produkcji kauczuku odzwierciedla statystyka eksportu tego towaru, omówiona na str. 3. Jak dotąd brak jest danych obrazujących bezpośrednio rozmiary produkcji kauczuku w Sjamie.

Wydobycie cyny /koncentraty/ w 1953 r. pozostawało na stosunkowo wysokim poziomie 10.124 ton wobec 9.479 ton w 1952 r. i 10.364 ton w rekordowym po wojnie roku 1950. W styczniu - marcu 1954 r. wydobyte tego metalu wyniosło 2.219 ton. W 1953 r. wydobyte cyny w Sjamie stanowiło około 9% wydobycia we wszystkich krajach azjatyckich oraz 6% wydobycia światowego. W porównaniu z okresem przedwojennym produkcja Sjamu jest jednak niska /p. WHZ 26/109 str. 51/.

Pewne znaczenie w życiu gospodarczym Sjamu posiada produkcja soli. Ta gałąź wydobycia interesują się szczególnie Japończycy, importujący sól z Sjamu. W czasie pobytu misji japońskiej w Sjamie w początkach rb. ustalono, iż produkcja soli zostanie zwiększona z 300.000 ton do 480.000 ton rocznie oraz zaczęte się eksploatację nowych zasobów. Przewiduje się w związku z tym utworzenie towarzystwa japońsko-sjamskiego o kapitale zakładowym 40 mln batów.

Produkcja cementu w Sjamie, opanowana przez obcy kapitał, wykazuje ostatnio wzrost. Przeciętna miesięczna tej produkcji wyniosła w 1953 r. 24 tys. ton wobec 20,6 tys. ton w 1952 r. i 19,1 tys. ton w 1951 r. Wzrost tej produkcji w dużej mierze wywołany jest potrzebami budownictwa wojskowego.

go, a zwłaszcza budową baz lotniczych. W dalszym ciągu jednak produkcja ta w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest bardzo niska i wynosiła np. w 1953 r. 1,22 kg na głowę wobec np. 1,91 kg w Turcji, 5,27 kg w Syrii /USA - 23 kg/.

Również produkcja energii elektrycznej, będąca obok cementu dość czułym wskaźnikiem ogólnej aktywności gospodarowej, jest w Sjamie niezadowalająca. Przeciętna miesięczna tej produkcji wyniosła w 1953 r. /styczeń-wrzesień/ 6,83 mln kwh wobec 5,27 mln kwh w 1952 r. i 4,71 mln kwh w 1951 r., a więc wzrosła w latach 1951-1953 o 45%, jednak w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła ona zaledwie /przeciętna miesięczna/ 0,35 kwh wobec 4,01 kwh w Turcji i 2,32 kwh w Syrii /w USA = 2.307 kwh/.

Stopa życiowa

Rezultatem polityki ograniczania importu jest ogólny wzrost cen krajowych i zniknięcie wielu towarów z rynku. Według danych Międzynarodowej Organizacji Pracy, wskaźnik cen żywności /1948 = 100/ w Bangkoku /obliczany zresztą w odniesieniu tylko do warstwy urzędniczej/ wyniósł w styczniu 1954 r. 133 punkty wobec 122 w styczniu 1953 r. i 106 w 1951 r. Wskaźnik cen wszystkich towarów konsumpcyjnych podniósł się do 140 punktów w lutym 1954 r. wobec 128 w lutym 1953 r., 110 w 1951 r.

/a/

Zróżdka:

International Financial News Survey 22
Eildienst f.d. Aussenhandel 15
Biki 15
Secofi 649
Neue Zürcher Zeitung 9
FAO Bulletin IV., III
Tin Statistical
Bulletin V
Rubber Group V
Inter. Labour Review V
ONZ Monthly Bull. V
Inter. Fin. Statistics VI.

1/przeciętna miesięczna.

U M O W Y HANDLOWE I PŁATNICZE

AUSTRIA- CZECHOSŁOWACJA

W uzupełnieniu wiadomości z nr 8/139 "WHZ" podajemy bliższe szczegóły, dotyczące dostaw towarowych Austrii oraz Czechosłowacji w roku bieżącym. Do najważniejszych pozycji kontyngentów eksportowych Austrii należą /dane w tysiącach dolarów/: stal szlachetna i wyroby - 2.800, nawozy sztuczne - 1.500, łożyska kulkowe - 500, wyroby walcowane - 500, urządzenia przemysłowe i wiertnicze - 1.000, różne maszyny - 500, wyroby elektrotechniczne - 140, narzędzia pneumatyczne - 100, materiały kolejowe - 150, wełna sztuczna - 150, magnezyt i cegły magnezytowe - 260, mięso wołowe - 500, Czechosłowacja dostarczy Austrii głównie / w tysiącach dolarów/ : węgla - 1.000, produktów rolniczych - 500, części zapasowych pojazdów mechanicznych - 550, motocykli i ich części zamiennych - 180, porcelanę - 100, maszyn specjalnych - 100, obrabiarek - 100, szkła płaskiego - 115.000 m², gliny ogniotrwałej - 20.000 ton, cukru - 7.000 ton itp.

AUSTRIA - HOLANDIA

Austriacko-holenderska umowa handlowa przedłużona została bez zmian do końca września 1954 r. W 1953 r. import holenderski z Austrii wyniósł /wszystkie dane w mln guldénów/: - 82 w porównaniu z 50 w 1952 r., zaś eksport do Austrii - 42,2 wobec 44,2 odpowiednio, co w głównej mierze spowodowane było austriackimi ograniczeniami importowymi.

AUSTRIA - KUBA

Pomiędzy Austrią a Kubą podpisana została umowa, obowiązująca do 31 grudnia 1955 r. Przewidziane jest obustronne stosowanie klauzuli największego uprzywilejowania. Import do Kuby nie podlega żadnym ograniczeniom. Austria zobowiązała się do odbioru rocznie 10.600 ton cukru i 506 ton tytoniu kubańskiego dla konsumpcji krajowej. Poza tym Kuba dostarczy /dane w tys.dolarów/ rudy chromu i innych rud - 150, skór wołowych - 50, gąbek - 25, miodu pszczelego i wosku - 65, jelit i rogów - 220, konserw owocowych - 20, rumu - 5.

BELGIA - FINLANDIA

W Brukseli zawarta została pomiędzy Finlandią a Belgią / Luksemburgiem umowa handlowa na okres jednego roku, poczynając od 1 czerwca 1954 r. W ramach tej umowy eksport fiński do Belgii/Luksemburga wyniesie 870 mln franków belgijskich, zaś import - 700 mln fr. Różnica przewidziana została na pokrycie zadłużenia Finlandii z tytułu nabytych poprzednio w Belgii szyn kolejowych.

CHINSKA REPUBLIKA LUDOWA - FINLANDIA

W dniu 21 czerwca podpisany został w Helsinkach układ handlowy pomiędzy Chinami Ludowymi a Finlandią na okres 1 maj 1954 - 30 kwiecień 1955 r. Układ przewiduje znaczny wzrost wymiany w porównaniu z rokiem ubiegłym. Chiny dostarczą Finlandii nasion oleistych, herbaty, smoły, szczeciny, jedwabiu i innych artykułów, W zamian za co otrzymują fińskie maszyny, papier, tekturę, wyroby metalowe itp.

CZECHOSŁOWACJA - HOLANDIA

W uzupełnieniu wiadomości z nr 12/143 "WHZ" podajemy bliższe szczegóły, dotyczące list towarowych holendersko-czechosłowackich. Czechosłowacja dostarczy Holandii między innymi /dane w mln koron czeskich/: tkanin przemysłowych - 1, tekstyliów - 2,1, wyrobów z ceramiki i porcelany - 3,55, wyrobów ze szkła - 7,7, pojazdy mechaniczne i części zapasowe - 9,6, maszyny, aparaty i instrumenty - 9,6 oraz /w tonach/: sól - 1.000, papier rozmaitych gatunków - 1.020, szkło taflowe - 1.000. Dostawy holenderskie obejmą przede wszystkim mięso i wołowinę - 1.000 ton, ryby - 3.000 ton, len - 1.000 ton, sztuczne żywice - 100, surowce farmaceutyczne - 1,2 mln florenów, oraz szereg wyrobów chemicznych i artykułów rolniczych.

CZECHOSŁOWACJA - SZWAJCARIA

Jak donosi Czechosłowacka Agencja Telegraficzna, w dniu 24 maja podpisany został w Pradze protokół, dotyczący wymiany towarowej pomiędzy Czechosłowacją a Szwajcarią. Zgodnie z protokołem Czechosłowacja dostarczy cukru, słoðu, chmielu, samochodów, motocykli, różnych maszyn, tekstyliów, wyrobów ze szkła i ceramiki, chemikaliów, wyrobów z drzewa itp. W zamian za to otrzyma ona szwajcarskie sery, bydło zarodowe i rzeźne, medykamenty, zegarki, maszyny, tekstylia, łóżyska kulkowe itd.

CZECHOSŁOWACJA - WŁOCHY

Jak donosi "Neue Zürcher Zeitung" pomiędzy Czechosłowacją a Włochami zawarty został układ kompensacyjny na sumę 530 mln lirów w obu kierunkach. Włochy dostarczać będą wy-

łącznie skóry surowe / w tym na sumę 330 mln lirów argentyńskiego pochodzenia/, w zamian za drewno na sumę 250 mln lirów, celulozę - 115 mln lirów, słupy telegraficzne - 50 mln lirów, obrabiarki /które mają być reeksportowane - 50 mln lirów, kaolin - 25 mln lirów i szereg innych artykułów.

DANIA - FRANCJA

Duńsko-francuska umowa handlowa z dnia 8 października 1951 r. przedłużona została do 30 września 1954 r. Eksport duński zawiera: ryby, piwo, mleko skondensowane, produkty mleczarskie, motory Diesla, różne maszyny i aparaty oraz inne towary. Import duński z Francji obejmuje: rury stalowe, stal nierdzewną, półfabrykaty z metalu, szkło, wina, napoje alkoholowe itp.

FILIPINY - JAPONIA

Filipińsko-japońska umowa handlowa z 18 maja 1950 r. została przedłużona ostatnio po raz dziewiąty. Wspomniana umowa przewidywała dostawy każdej ze stron w wysokości \$ 50 mln pod warunkiem, że zadłużenie jednej ze stron nie powinno przekroczyć \$ 2,5 mln.

W 1953/54 roku finansowym /zakończonym w dniu 31 marca/ eksport japoński do Filipin wyniósł \$ 23,9 mln, zaś import z tego kraju - \$ 48,6 mln. Jak donosi prasa japońska, Japonia domaga się zrewidowania warunków tej umowy, gdyż uważa je za niekorzystne. Ze względu na to, że zawarcie nowego układu jest związane z zagadnieniem uregulowania reparacji wojennych, Japonia nie sprzeciwiła się przedłużeniu dotychczas obowiązującej umowy na dalsze 4 miesiące od 21 maja do 17 września 1954 r.

FINLANDIA - WŁOCHY

Włosko-fińskie rokowania handlowe w Rzymie zakończyły się zawarciem umowy handlowej. Nowa umowa clearingowa reguluje wymianę towarową od dnia 1 czerwca roku 1954 do 31 maja roku 1955. "Transakcje równoległe" przewidziane w danej umowie zostały skasowane.

FRANCJA - IRLANDIA

Pomiędzy Francją a Irlandią zawarta została umowa handlowa na 1 rok, poczynając od 1 kwietnia 1954 r.

Pośród towarów, jakie Francja zamierza importować z Irlandii znajdują się przede wszystkim whisky, ryby i czekolada. Irlandia zobowiązała się nie stawiać przeszkód przy imporcie wyrobów francuskiego przemysłu włókienniczego.

GRECJA - RUMUNSKA REPUBLIKA LUDOWA

W uzupełnieniu wiadomości z nr 22/153 "WHZ" podajemy listy towarowe Grecji oraz Rumunii. Eksport Grecji obej-

mie między innymi /dane w tys.dolarów/ tytoń - 300, oliwki - 800, oliwę naturalną - 60, olej z orzeszków ziemnych - 200 owoce cytrusowe - 250, rodzynki - 30, wina i spirytualia - 10, figi - 100, olejek sezamowy - 40, gąbki - 20, żywice - 10, ekstrakty garbnikowe - 150, materiały ściernie - 30, przędzę bawełnianą - 250, wyroby bawełniane - 50, kalafo-
nię - 100, tłuszcze jadalne - 100, migdały - 10, soki z owo-
ców cytrusowych - 50, ryby świeże i solone - 45, liny siza-
lowe - 100, nawozy sztuczne - 100, rośliny lecznicze - 10,
narzędzia - 5, inne towary - 130.

Na eksport rumuński złożą się / w tys.dolarów/ :
produkty naftowe - 1.000, budulec - 1.000, klepki posadzko-
we - 50, drewno na skrzynie - 150, inne wyroby z drewna -
100, papier rotacyjny - 200, wyroby z papieru i tektury -
50, chemikalia i farmaceutyki - 200, wina i spirytualia - 10,
rośliny lecznicze - 10, narzędzia - 5, sadza - 25, inne to-
wary - 100.

GRECJA - WĘGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Węgierska Agencja Telegraficzna donosi, że pomiędzy Węgrami a Grecją podpisana została jednoroczna umowa doty-
cząca obrotów towarowych i płatności. W ramach tej umowy
Węgry będą eksportować między innymi sprzęt przemysłowy,
środki transportowe, motocykle, rowery, wyroby przemysłu
włókienniczego, sprzęt naukowy i medyczny. W zamian za to
Węgry otrzymają z Grecji tytoń, skóry, świeże i suszone
owoce, wino itp.

HOLANDIA - IZRAEL

Jak donosi agencja France Presse, w dniu 12 kwietnia
w Hadze podpisana została holendersko-izraelska umowa han-
dlowa na okres 1 roku poczynając od 1 maja 1954 r. Bliższych
szczeółów dotyczących tej umowy narazie nie opublikowano.

HOLANDIA - PORTUGALIA

Pomiędzy Holandią a Portugalią podpisana została
ostatnio umowa handlowa. Przewiduje ona następujące pozycje
niezliberalizowanego importu holenderskiego z Portugalii:
wczesne ziemniaki - 500 ton, skóry surowe i garbowane za
150.000 guldenów, orzeszki ziemne - 500 ton, nasiona rycy-
nusowe - 500 ton, olej wielorybi i tran - 800 ton, maszyny
do szycia i ich części zamienne - za 135.000 guldenów, che-
mikalia - za 250.000 guldenów. Niezliberalizowany import
portugalski z Holandii obejmie między innymi następujące
towary: skóry lakierowane za 1 mln escudos, inne skóry -
800.000 escudos, drożdże - 200.000 escudos, olejki eteryczne
na kosmetyki - za 240.000 escudos, tekstylia - 500.000
escudos, biszkopty, wyroby cukiernicze - 1,5 mln escudos,
wagi przemysłowe - 1 mln escudos, pasy napędowe - 1 mln

esendos, aluminiowe wyroby walcowane za 1,2 mln esandos, wyroby kauczukowe - za 800.000 esandos, papier rotacyjny - 200 ton, cygara i tytoń - 3 mln esandos, barwniki i farby - za 1,8 mln esandos, wyroby metalowe - 2 mln esandos, farba drukarska - 500.000 esandos.

HOLANDIA - SZWECJA

W wyniku odbytych w Sztokholmie rokowań handlowych holendersko-szwedzkich podpisany został protokół, regulujący obroty w okresie od 1 marca 1954 r. do 28 lutego 1955 r.

Szwedzkie dostawy dla Holandii zawierają między innymi /dane w tys.koron szwedzkich/: ryby - 1.000, kwasy tłuszczowe i oleje roślinne - 1.000, skóry surowe - 500, maszyny rolnicze - 1.500, maszyny dla produkcji cygar - 1.200, samochody osobowe - 1.000, wyroby z masy plastycznej - 1.500, oraz / w tonach/: płyty izolacyjne - 17.000, smołę - 200, nasiona - 100 i szereg innych towarów.

Eksport holenderski do Szwecji obejmuje / w tys.kr. szw./: samochody osobowe - 8.000, motocykle - 1.200, farby i laki - 1.200, wyroby jubilerskie - 900, owoce, mięso i wyroby mięsne, masła, włókna roślinne itd.

HOLANDIA - WIELKA BRYTANIA

Prowadzone pomiędzy Holandią a Wielką Brytanią rokowania handlowe zakończone zostały podpisaniem umowy na 1954r. Wspomniana umowa przewiduje kwoty, które partnerzy zobowiązali się przyznać sobie na import szeregu towarów. Np. Anglia zezwoliła na przywóz holenderskich cebulek kwiatowych, owoców konserwowanych, wyrobów cukierniczych, mleka konserwowanego i innych towarów. Holandia ustaliła kwotę na import samochodów brytyjskich.

INDIE - WEGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Węgry i Indie podpisały ostatnio układ handlowy, ważny do 31 grudnia 1955 r. Indie dostarczą Węgrom tytoń, przypraw korzennych, żelaza, rudy manganu, wyrobów jutowych, przędzy kokosowej, i wyrobów z tej przędzy w zamian za maszyny, motory elektryczne i kompletne urządzenia dla indyjskiego przemysłu konserwowego.

INDONEZJA - NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Ostatnio podpisany został układ handlowy pomiędzy Indonezją a Niemiecką Republiką Demokratyczną. W ramach tego układu Indonezja dostarczy NRD kauczuku, herbaty, kawy, papieru, w zamian za co otrzyma z NRD maszyny, aparaty elektryczne, wyroby metalowe i inne towary.

JAPONIA - SZWECJA

W uzupełnieniu wiadomości z nr 20/151 "WHZ" podajemy szczegóły dotyczące list towarowych obu krajów. Import Szwecji z Japonii zawiera /dane w tys.dolarów/: tekstylia - 5.400, naczynia - 800, produkty rolnicze - 750, chemikalia i farmaceutyki - 750, przyrządy optyczne - 700, surówkę, stal i materiały potrzebne dla budowy statków - 400, zabawki - 350, guziki - 350, wyposażenie przemysłowe - 200 itd.

Szwedzkie dostawy dla Japonii obejmą przede wszystkim / w tys.dolarów/: wyposażenie przemysłowe oraz części wymienne - 2.870, celulozę - 2.420, metale żelazne i inne artykuły hutnicze - 1.630 oraz szereg innych towarów.

Rozliczenia z tytułu powyższej umowy dokonywane będą na bazie otwartych rachunków dolarowych.

KUBA - SZWAJCARIA

Zawarta pomiędzy Kubą a Szwajcarią umowa handlowa będzie obowiązywać od 31 grudnia 1956 r. Obie strony zobowiązały się stosować wzajemnie klauzulę największego uprzywilejowania z wyjątkiem ulg i ceł preferencyjnych, przyznanych przez Kubę Stanom Zjednoczonym, które nie będą stosowane wobec Szwajcarii.

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA - RUMUNSKA REPUBLIKA LUDOWA

W dniu 1 czerwca 1954 r. w Bukareszcie podpisany został - w ramach długoterminowego układu pomiędzy NRD a Rumunią - protokół regulujący wymianę towarową oraz płatności w roku bieżącym. Zgodnie z tym protokołem Rumunia dostarczy NRD przede wszystkim rudy, ropę naftową, produkty naftowe, wyroby hutnicze, chemikalia, wyroby rzemieślnicze i inne towary.

NRD wywiezie do Rumunii surowce dla przemysłu lekkiego, wyposażenie dla przemysłu spożywczego, włókienniczego i chemicznego, maszyny rolnicze i części zapasowe, aparaturę elektryczną i optyczną, chemikalia i szereg artykułów powszechnego użytku.

SZWAJCARIA - SZWECJA

W drodze wymiany not szwajcarsko-szwedzka umowa handlowa z 20 czerwca 1951 r. przedłużona została o dalszy rok do 31 maja 1955 r. Obroty pomiędzy obu krajami są zliberalizowane w 90%. Szwecja ustaliła kontyngenty importowe: na ser szwajcarski - 150 ton, na zegarki złote i platynowe - 2 mln fr., na przędzę z lnu i konopi - 100.000 franków szwajcarskich oraz na świeże owoce - 1,6 mln fr.szw. Najważniejszymi pozycjami eksportu szwedzkiego do Szwajcarii będą jak i dotychczas wyroby z drewna, artykuły spożywcze, wyroby stalowe i żelazne, maszyny i chemikalia.

WĘGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA - WŁOCHY

W uzupełnieniu wiadomości z nr 6/137 "WHZ" podajemy bliższe szczegóły dotyczące wymiany towarowej pomiędzy Węgrami a Włochami w roku bieżącym. Eksport węgierski obejmuje między innymi /dane w mln lirów/: produkty jajczarskie - 350, chemikalia - 370, obrabiarki - 250, /w tonach/: jabłko - 1.500, cykorię - 1.000, strączkowe - 2.000, cukier - 2.000 oraz / w sztukach/: konie - 3.400, woły - 6.000, świnie - 3.000. Na eksport włoski złożą się między innymi / w mln lirów/: tytoń - 1.000, obrabiarki - 400, inne maszyny - 410, maszyny biurowe - 60, siarka - 60, rtęć - 50, oraz /w tonach/: przędza konopna - 150, sztuczny jedwab - 1.200, konopie - 1.250, soda kaustyczna - 1.000.

/j/

ARGENTYNA

Ułatwienia importowe

Wydano zarządzenia ułatwiające import matryc, form odlewniczych, modeli itp. przyrządów na podstawie każdorazowo przedkładanego specjalnego zaświadczenia ministerstwa przemysłu i handlu.

BRAZYLIA

Zmiana pozycji taryfy celnej

Ogłoszono urzędowo o przeniesieniu w pozycji taryfy celnej 2.61.61 przędzy wełnianej Nr 2/56 z dotychczasowej kategorii III do kategorii IV towarów /według skali użyteczności/ importowanych /patrz WHZ Nr 18/149/.

FINLANDIA

Zmiana taryfy celnej

Ogłoszono obszerne zmiany w przywozowej taryfie celnej. Zwycię uległy między innymi stawki od przywożonego cukru, benzyny, klejów i dętek samochodowych. Ponadto zmieniono stawki szeregu artykułów z wagowych na wartościowe m.in. od przędzy bawełnianej.

FRANCJA

Skutki stosowania nowego cła

Wprowadzone ostatnio dodatkowe cła uniemożliwiają import brytyjskich towarów elektrotechnicznych do Francji pomimo zliberalizowania tego importu, albowiem obecnie stosowane cła ad valorem po doliczeniu 15% dodatku podnoszą koszty niektórych towarów prawie o 1/4, co czyni je niekonkurencyjnymi.

HOLANDIA

Liberalizacja importu

Postanowiono znieść ograniczenia importu przeszło 1200 art. pochodzących z obszaru dolarowego. W tej liczbie wymienia się tekstylia, ciężkie maszyny, rudy, skóry, mięso i ryby mrożone, sery, jaja, owoce i oleje.

I N D O N E Z J A

Zmiana w trybie wydawania licencji

Reuter doniósł, że tymczasowe licencje importowe udzielane przez Biuro Indonezyjskie będą wymagały zatwierdzenia przez Instytut Walutowy.

J A M A I K A

Zmiana taryfy celnej

Szczegóły dotyczące nowej taryfy celnej, które weszła w życie 1.V.54 r. zostały opublikowane Board of Trade Journal z dnia 15.V.54 r.

J O R D A N I A

Rozluźnienie przepisów importowych

Szereg zabronionych dotychczas do przywozu towarów został dopuszczony do importu bez licencji pod warunkiem uiszczenia opłaty w wysokości 20% ich wartości. Ponadto ustalono, że towary w zasadzie licencjonowane ale na które zaprzestano w praktyce wydawania licencji mogą być również dopuszczone do importu po opłaceniu 12%, jeśli pochodzą z krajów waluty mocnej, lub 8% - z krajów waluty słabej. Artykuły spożywcze opłacają 4% ad valorem.

L I B A N

Obniżka stawek celnych

Zarząd ceł ogłosił w zarządzeniu Nr 408 obniżkę stawek celnych stosowanych przy imporcie cewek drewnianych i aluminiowych używanych w przemyśle przedziałniczym i tkackim z 25% do 1%, a.v.

M E K S Y K

Zniesienie opłat i ograniczenia importu

Wg niepotwierdzonych urzędowo wiadomości rozpoczęto narady w miarodajnymi sferami gospodarczymi w celu ustalenia, czy konieczne jest zniesienie opłat celnych pobieranych od importowanych ważnych maszyn, aparatów i urządzeń przemysłowych. Równocześnie urzędowo wprowadzono surową kontrolę importu 400 artykułów umieszczonych na liście towarów "luksusowych", do których zaliczono: samochody, odzież, futry, meble, kamienie szlachetne, porcelanę, domowy sprzęt elektryczny. Towary te wymagać będą specjalnych licencji.

N O R W E G I A

Zniesienie opłat celnych

Departament ceł został upoważniony do zwalniania z opłat celnych szeregu importowanych maszyn niepródukowanych w kraju, są to o wielkiej wydajności pompy mechaniczne, sprężarki, ciągniki i żniwiarki.

P A K I S T A N

Ważność licencji importowych

Stosownie do wydanego przez urząd kontroli importu obwieszczenia Nr 24/54 termin ważności wydanych po pierwszym marcu licencji przywozowych, które upoważniały do ładowania towarów tylko do 15.VI, został przedłużony do 30 września 1954 r. Wyłączono z pod działania tego postanowienia wyroby bawełniane dla których termin prekluzyjny ładowania za granicą oznaczono na 31 lipca.

S I N G A P O R E

Rozluźnienie przepisów importowych

importu

Ilościowe ograniczenia zabawek, aparatów fotograficznych i radiowych, oraz motocykli zostały zniesione od 15.V.br. Obowiązek uzyskiwania indywidualnego zezwolenia przywozowego utrzymano w mocy.

S Y R I A

Podniesienie stawki celnej.

W celu ochrony przemysłu krajowego podniesiona została stawka celna pobierana przy imporcie pluszu i eksemitu z 30 do 45% a.v.

W L O O C H Y

Sprawa liberalizacji handlu

Włoski minister handlu zapowiedział zwolnienie od licencjonowania szeregu towarów przywożonych z obszaru dolarowego przez co nastąpi wzrost liberalizacji importu.

W I E L K A B R Y T A N I A

Liberalizacja importu

Urzędowo stwierdzono, że Wielka Brytania zliberalizowała import z krajów OEEC w 82%, aczkolwiek formalnie rzecz biorąc podniesienie brytyjskiej kwoty liberalizacyjnej nastąpiło w październiku 1953 z 58% do 75%. Faktycznie liberalizacja importu brytyjskiego przekroczyła w końcu roku ubie-

głego granicę 75%, gdy równocześnie z podniesieniem ceł zwolniono zostały od restrykcji importowych produkty rolnicze. W ostatnim miesiącu wprowadzono szereg dalszych ulg importowych /dla owoców, warzyw i kwiatów/, oraz skierowano niektóre artykuły do prywatnych obrotów handlowych bez ustalenia jednak kwot importowych. Należy się liczyć z tym, że następne miesiące przyniosą dodatkową liberalizację.

/c/

ZAŁĄCZNIK

Ustawodawstwo celne Bułgarskiej Republiki Ludowej

10 grudnia 1948 r. Zgromadzenie Narodowe Bułgarskiej Republiki Ludowej przyjęło Ustawę celną, która określiła zadania bułgarskich organów celnych w warunkach ustroju demokracji ludowej oraz uchyliła wszystkie dotychczasowe sprzeczne z nią ogólne i szczegółowe przepisy prawne. W początkach 1949 r., kiedy Ustawa celna weszła w życie, handel zagraniczny Bułgarii pozostawał już w rękach państwa i przed organami celnymi stało poważne i odpowiedzialne zadanie - realizowanie kontroli celnej wynikającej z postanowień o monopolu państwa w dziedzinie handlu zagranicznego. Na podstawie Ustawy celnej wydane zostały zarządzenia i przepisy szczegółowe, konkretyzujące zagadnienia pracy organów celnych. Przy organizacji systemu celnego i w przygotowaniu aktów prawnych regulujących pracę organów celnych Bułgarii, oparto się na bogatym doświadczeniu ZSRR w dziedzinie zagadnień celnych.

Obok Ustawy celnej bardzo poważne znaczenie dla organów celnych posiadają w kontroli odpraw celnych "Przepisy o zasadach przeprowadzania oraz przechowywania towarów podlegających ocłeniu", zatwierdzone przez bułgarskie Ministerstwo Finansów 6 maja 1949 r. Wymienione przepisy zawierają wytyczne, obejmujące wszystkie stadia działania organów celnych i szczegółowo określają szereg postanowień wynikających z Ustawy celnej. Organizacji pracy organów celnych poświęcono szereg aktów wydanych przez Radę Ministrów Bułgarskiej Republiki Ludowej. M.in. 11 grudnia 1950 r. Rząd podjął ważną uchwałę o walce z kontrabandą, a 17 września 1951 r. wydane zostało zarządzenie określające zasady kontroli celnej bułgarskich statków handlowych, odbywających rejsy zagraniczne. W tym samym czasie powzięte zostały Uchwały Prezydium Zgromadzenia Narodowego, dotyczące bezpośrednio zagadnień celnych.

Ustawa celna dzieli się na trzy części: część pierwsza obejmuje postanowienia ogólne i określa porządek przyjmowania i zwalniania środków transportu, zezwolenia na przewóz, ochrony, przewozu i przechowywania towarów, nakładania opłat celnych i odprawy celnej międzynarodowych przesyłek pocztowych oraz bagażu pasażerów. Część druga poświęcona jest walce z kontrabandą i sankcjom za naruszanie postanowień celnych. Zagadnienia związane z realizacją towarów skonfiskowanych oraz sprawy przedawnień znajdują swoje odbicie w części trzeciej Ustawy.

W przepisach ogólnych Ustawy celnej postanawia się, że władzę celną w Bułgarii rozciąga się na całe terytorium celne Republiki, które określone jest przez linię celną pokrywającą się z granicą państwową. Środki transportu wraz z przewożonymi towarami mogą przekraczać granicę celną tylko drogami celnymi. Drogami celnymi są otwarte dla ruchu międzynarodowego koleje żelazne i linie powietrzne oraz drogi lądowe i wodne. Stosownie do tego organy celne rozmieszczone są w portach, stacjach kolejowych i w portach lotniczych. Ministerstwo Handlu Zagranicznego posiada prawo ustalania w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych innych dróg celnych oraz tymczasowych punktów kontroli celnej. Przepuszczenie towarów przez punkty graniczne, gdzie nie ma komórek celnych, może nastąpić na podstawie każdorazowego zezwolenia najbliższego punktu celnego.

Do 1950 r. organy celne Bułgarskiej Republiki Ludowej wchodziły w skład resortu Ministerstwa Finansów. Od 1 stycznia 1950 r. organy te podporządkowane zostały Ministerstwu Handlu Zagranicznego. Bezpośredni nadzór nad organizacją organów celnych i ich kierownictwo oraz kontrolę ich działalności sprawuje Zarząd Celny Ministerstwa Handlu Zagranicznego. Do kompetencji Zarządu należą takie zagadnienia jak opracowanie projektów taryf celnych, organizacja walki z kontrabandą i innym naruszeniem Ustawy celnej, wydawanie w razie potrzeby w ramach przyznanych kompetencji przepisów i zarządzeń dotyczących zagadnień celnych oraz szereg innych spraw.

Organy celne Bułgarskiej Republiki Ludowej dzielą się na urzędy celne, oddziały celne i celne punkty kontrolne. Oddziały celne i celne punkty kontrolne podporządkowane są urzędowi celnym, w zależności od położenia terytorialnego. Organów celne Ludowej Bułgarii posiadają obowiązek sprawowania faktycznej kontroli nad wykonywaniem przepisów dotyczących eksportu i importu towarów, pobieranie opłat celnych i spełnienia wszystkich pozostałych czynności celnych. Przy odprawie celnej towarów organy celne obowiązane są: sprawdzać dokumenty, na podstawie których zezwala się na eksport, import względnie tranzyt, prowadzić przegląd i taryfikację towarów, sprawować nadzór nad ich opakowaniem i ładowaniem na środki transportowe, powiadamiać w odpowiedni sposób właścicieli towarów, eksportatorów lub organizacje transportowe o wypadkach eksportu lub importu towarów o wyraźnie niskiej jakości lub o wypadkach ich zepsucia się, sprawować nadzór nad przechowywaniem towarów znajdujących się pod kontrolą celną itp.

Funkcje kontrolne stanowią podstawę działalności organów celnych Bułgarskiej Republiki Ludowej. Zgodnie z postanowieniami dotyczącymi eksportu i importu, przewóz towarów przez granicę może odbyć się jedynie na podstawie odpowiedniego zezwolenia. Na towary przywożone z zagranicy przedstawiciel organizacji transportowej /kapitan statku, kierownik pociągu, dowódca statku powietrznego itp./ przedstawi organom celnym manifest. Manifest powinien zawierać dane o towarach, - nazwę towarów, ilość, ciężar itp. Wyładowanie towarów przeprowadza się po przedstawieniu manifestu ściśle wg zawartych w nim danych. Towary zostają złożone do magazynu organów celnych, skąd

przekazywane są właścicielowi w ciągu trzech miesięcy od daty złożenia. Właściciela powiadamia o przybyciu towarów organizacja transportowa. Do czasu przeglądu towaru znajduje się on w dyspozycji organów celnych i bez ich zezwolenia nie może być wydany.

Dopuszcza się przechowywanie towarów importowanych i eksportowanych we wspólnych magazynach celnych urządzonych przez instytucje i przedsiębiorstwa państwowe oraz organizacje spółdzielcze. Mieszane magazyny celne mogą się znajdować wyłącznie w miejscach gdzie znajdują się organy celne. Towary przechowywane w tego rodzaju magazynach pozostają pod kontrolą organów celnych. W mieszanych magazynach celnych towary importowane przechowywane są od momentu ich wyładowania do czasu przeprowadzenia odprawy celnej, natomiast towary eksportowe - od momentu dokonania odprawy celnej do czasu przekazania ich organizacjom transportowym, przewożącym je zagranicę.

Odprawę celną towarów eksportowanych i importowanych przeprowadza się po przedstawieniu przez ich właściciela zaświadczenia, w którym podaje się dane potrzebne dla ustalenia wysokości opłaty celnej. Do zawiadomienia załącza się dokumenty przewozowe, zezwolenia na przywóz względnie wywóz, rachunki i inne dokumenty dla określenia wartości towaru. Przedstawienie zawiadomienia nie obowiązuje przy odprawie celnej międzynarodowych przesyłek pocztowych, bagażu pasażerów, jak również towarów i przedmiotów nie podlegających kontroli celnej. W czasie przeprowadzenia czynności celnych interesy przedsiębiorstw państwowych oraz organizacji spółdzielczych mogą być reprezentowane przez organizację spedycyjną. Sprawami celnymi przy odprawie wszystkich towarów należących do przedsiębiorstw Bułgarii zajmuje się państwowe przedsiębiorstwo spedycyjne "Despred".

Jeżeli dokumenty odpowiadają wymogom, organy celne mogą przystąpić do przeglądu towarów. Celem przeglądu jest ustalenie czy towary odpowiadają przedstawionym na nie dokumentom, jaka jest ich jakość, następnie określenie nazwy taryfowej i ustalenie wysokości opłaty celnej.

Wartość towaru niezbędna dla ustalenia wysokości opłaty celnej przy imporcie określa się według ceny w miejscu zakupu, powiększonej o wartości opakowania, koszty ubezpieczenia, transportu, komisji, cła przy wywozie i in. wydatki związane z dostawą towaru do granicy bułgarskiej. Za wartość towaru przy eksporcie uważa się cenę jego realizacji osiąganą za granicą po potrąceniu wydatków na transport, ubezpieczenie oraz innych ponoszonych za granicą Bułgarii kosztów, jeżeli nie są one już wliczone do wartości towaru. Dane o wartości towaru organy celne ustalają przede wszystkim na podstawie zezwolenia na import względnie eksport. W wypadku braku dokumentów, świadczących o wartości towaru, właściciel towaru posiada prawo przedstawienia organom celnym pisemnej deklaracji o wartości towaru. Przedsiębiorstwa państwowe mogą w tych wypadkach podać orientacyjną wstępną cenę towarów importowanych.

Wyniki przeglądu celnego, zapisane w odpowiednich dokumentach, sprawdzane są przez kontrolera organów celnych, który obowiązany jest osobiście dokonać przeglądu towaru podlegającego ocenie. Gdy towar przeznaczony jest dla instytucji

i przedsiębiorstwa państwowego, kontroler może się ograniczyć tylko do sprawdzenia przedstawionych mu dokumentów. W razie konieczności przeprowadza się jakościową analizę towaru w specjalnym laboratorium chemicznym. Towary importowane i eksportowane przyjmowane są do przewozu przez organizacje transportowe tylko w wypadku, jeżeli uprzednio zostały przeprowadzone formalności celne.

Ustawa celna postanawia, że za towary importowane i za niektóre eksportowane powinna być wniesiona opłata, jeżeli jest przewidziana w taryfie celnej. Od opłaty tej zwolnione są towary przewożone tranzytem przez terytorium kraju, wwożone czasowo i wywożone oraz towary, od których nie pobiera się opłat na podstawie Ustawy celnej. W ustawie szczegółowo wylicza się rodzaje towarów, za które nie pobiera się opłat celnych. Wysokość tych opłat ustala się na podstawie obowiązującej taryfy. Oprócz opłaty celnej, organy celne pobierają w trakcie załatwiania formalności celnych inne opłaty, przewidziane odpowiednimi ustawami i zarządzeniami /np. za wydanie dokumentów, przechowywanie, analizę chemiczną i in./ Bułgarskie Przedsiębiorstwo Spedycyjne "Despred" reguluje opłaty celne za wszystkie towary, pochodzące w handlu zagranicznego centralnie przez Ministerstwo Handlu Zagranicznego.

Przyjęcie celne statków bułgarskich, odbywających rejsy zagraniczne oraz statków państw obcych dokonuje się w otwartych dla statków portach, gdzie istnieją punkty kontroli celnej. Statki przewożące towary podlegają przeglądowi w miarę kolejności przybycia, natomiast statki pasażerskie - bezpośrednio po przybyciu, z pominięciem kolejności. Po opuszczeniu flagi następuje przegląd statku. Na wstępie kapitan wręcza przedstawicielowi władz celnych wypełnioną na odpowiednim wzorze deklarację, która zawiera dane o znajdujących się na statku towarach, żywności, walucie znajdującej się w kasie w posiadaniu załogi itp. Niezależnie od tego czy statek płynie pod flagą bułgarską, czy też obcą, przeglądowi podlegają wszystkie pomieszczenia na towary oraz pomieszczenia służbowe, kajuty dla pasażerów i załogi. Statek może być wyładowany na podstawie zezwolenia i w obecności dyżurującego przedstawiciela władz celnych. Po zakończeniu wyładowania wyniki wpisuje się do protokołu z zaznaczeniem nadwyżek lub niedoborów wyładowanych towarów, w stosunku do dokumentów. Jeżeli w czasie wyładowywania stwierdzono uszkodzenie lub zamknięcie towaru względnie inne rozbieżności z danymi z manifestu i innych dokumentów towarzyszących /niewyraźne znakowanie, ubytek wagi itp./, to wówczas towary podlegają natychmiastowemu ponownemu przeglądowi celnemu.

Statki przybywające z zagranicy znajdują się pod kontrolą celną w ciągu całego okresu postoju na wodach terytorialnych Bułgarskiej Republiki Ludowej. W realizacji tej kontroli na równi z władzami celnymi biorą udział organy milicji transportowej i granicznych punktów kontrolnych. Zezwolenie na odpłynięcie statku wydaje Zarząd portu, po uzyskaniu od władzy celnej zaświadczenia o dopełnieniu formalności celnych oraz stwierdzającego brak innych przeszkód do odprawy statku. Przed wyjściem z portu bułgarskiego władze celne wydają statkom odbywającym rejs zagraniczny manifest, który zawiera dane o ilości załadowanych na

statku towarów oraz żywności, paliwa itp.

Określając zasady, porządek pracy organów celnych na kolejach żelaznych, Ustawa celna przewiduje, że pociągi przybywające z zagranicy podlegają natychmiast odprawie celnej. Odprawy celne składów kolejowych prowadzi się przez całą dobę odpowiednio do rozkładu jazdy. Kierownik przybywającego pociągu towarowego przedstawia przedstawicielowi władzy celnej odpowiednie dokumenty /listy przewozowe, specyfikację towarów itp./ Po skontrolowaniu dokumentów pracownicy celni dokonują przeglądu pociągu, zwracając szczególną uwagę na uszkodzenia wagonów oraz nałożone plomby zagraniczne. W czasie przeglądu parowozu i wagonów konieczna jest obecność przedstawiciela Kolei. Wyładowanie konieczne jest dopiero po zakończeniu przeglądu pociągu. Wyładowaniu nie podlegają towary, które kierowane są do odprawy w innych punktach celnych, oraz towary, których przegląd może się odbyć bez wyładowania ich z wagonów.

Przesyłki bagażowe i bagaże pasażerów przeglądane są bezpośrednio w wagonach w czasie przejazdu pociągu od granicy do punktu celnego. Gdy nie ma możliwości dokonania odpowiedniego przeglądu w wagonach, przegląd ten może być przeprowadzony w odpowiednich pomieszczeniach urzędów celnych. Odprawa celna pociągów odchodzących zagranicę odbywa się w identycznym porządku. Towary lub drobne przesyłki, na które brak jest odpowiednich dokumentów, względnie dokumenty te nie są właściwie wypełnione, zatrzymywane są przez władze celne. W tych wypadkach prowadzi się dochodzenie w celu ustalenia, czy nie zaistniała próba naruszenia ustawy celnej.

Przekroczenie granicy lądowej na innych środkach transportu /samochody, motocykle, rowery, itp./ jest możliwe wyłącznie na szosach, stanowiących drogi celne. Od znajdującego się na granicy celnej punktu kontrolnego, środki transportowe skierowuje się do najbliższej kontroli celnej, pod nadzorem przedstawicieli organów celnych. Kierowcy i woźnice otrzymują odpowiednie listy, które zawierają wyszczególnienie rodzaju pojazdu, nazwy towarów itp. Wymienione listy oddawane są w punkcie celnym, gdzie następnie przeprowadza się na ogólnych zasadach odprawę celną.

Cywilne statki powietrzne, dokonujące lotów zagranicznych, mogą przelatywać granicę Bułgarii w uprzednio ustalonych miejscach i na wysokości pozwalającej rozróżnienie znaków rozpoznawczych statku.

Przeloty wewnątrz kraju mogą odbywać się po ustalonych trasach, a lądowanie statku - w portach lotniczych, gdzie istnieją komory celne. Bezpośrednio po wyładowaniu i wyjściu przebywających na statku pasażerów dokonuje się przeglądu statku. Dowódca statku przedstawia władzy celnej dla przeprowadzenia kontroli przywiezione towary i bagaż wraz z dokumentami przewozowymi. Statki powietrzne odlatające zagranicę podlegają również kontroli, znajdując się pod nadzorem celnym do momentu odlotu, który nie może nastąpić bez uprzedniej zgody władzy celnej.

Zgodnie z Ustawą Celną, przedmioty użytku osobistego znajdujące się w międzynarodowych przesyłkach pocztowych oraz w bagażu pasażerów, mogą być przywożone do Bułgarii bez zezwolenia, w granicach norm, ustalonych przez Ministerstwo Handlu Zagranicznego. Przedmioty przesyłane drogą pocztową podlegają opłacie celnej, natomiast przedmioty zawarte w bagażu, jeśli nie przekraczają ustalonej normy mogą być przewożone bez pobierania opłat. Kontroli celnej podlegają wszystkie przybywające z zagranicy lub wysyłane z Bułgarii przesyłki pocztowe za wyjątkiem korespondencji listowej. Przesyłki bagażowe i bagaż ręczny pasażerów przepuszcza się przez granicę tylko przez drogi celne lub tymczasowe celne punkty kontrolne.

Przegląd bagażu pasażerskiego przeprowadza się w obecności właściciela lub jego pełnomocnika. Ustawa celna normuje szczegółowo zagadnienia walki z kontrabandą. Zgodnie z ustawą za kontrabandę uważa się wywożenie i wwożenie towarów bez zezwolenia i zawiadomienia organów celnych, względnie bez przedstawienia w ustalonym porządku towarów w celu dokonania odpowiednich formalności celnych. Przy tym w stosunku do importu ma się na uwadze towary podlegające opłatom celnym. Przedmioty kontrabandy podlegają konfiskacie. Za kontrabandę importową, jeśli nie było zezwolenia na import, na winnych nakłada się karę pieniężną w wysokości dwukrotnej opłaty celnej, jeżeli natomiast import danego towaru był zabroniony - wysokości dwukrotnej wartości towaru. Za kontrabandę eksportową /jeżeli dany towar może być wywożony/, na winnych nakłada się karę równającą się wartości towaru, jeżeli natomiast eksport danego towaru jest zabroniony, wówczas kara wynosi dwukrotną wartość towaru.

Nałożenie kary bez konfiskaty towaru zwalnia właściciela od zapłaty należnych opłat celnych. Usiłowanie importu lub eksportu drogą kontrabandy uważa się za dopuszczenie się przestępstwa. Wszystkie osoby biorące udział w kontrabandzie /bezpośredni przestępcy, pomocnicy itp./ ponoszą solidarną odpowiedzialność. Obowiązek walki z kontrabandą ciąży nie tylko na pracownikach organów celnych, ale również na organach ochrony pogranicza, władzach administracyjnych i pracownikach innych instytucji.

Ustawa celna przewiduje 15 letni okres przedawnienia dla ściągania należności celnych i 5-letni okres dla wykonania nałożonej kary. Za kontrabandę nie można stosować kary po upływie 3 lat od chwili popełnienia przestępstwa. Ściganie przestępstwa rozpoczęte w ~~przepisanym~~ terminie nie podlega umorzeniu na skutek przedawnienia.

W Bułgarskiej Republice Ludowej stworzono nowe ustawodawstwo celne zasadniczo różne od obowiązującego poprzednio. W warunkach ustroju demokracji ludowej polityka celna podporządkowana jest w całości interesom monopolu handlu zagranicznego. Dla ochrony tych interesów służą również akty prawne ustalające nowe zasady pracy organów celnych.

II. UMOWY HANDLOWE I PŁATNICZE

Str.

Austria - Czechosłowacja	87
Austria - Holandia	87
Austria - Kuba	87
Belgia - Finlandia	88
Chińska Republika Ludowa - Finlandia	88
Czechosłowacja - Holandia	88
Czechosłowacja - Szwajcaria	88
Czechosłowacja - Włochy	88
Dania - Francja	89
Filipiny - Japonia	89
Finlandia - Włochy	89
Francja - Irlandia	89
Grecja - Rumuńska Republika Ludowa	89
Grecja - Węgierska Republika Ludowa	90
Holandia - Izrael	90
Holandia - Portugalia	90
Holandia - Szwecja	91
Holandia - Wielka Brytania	91
Indie - Węgierska Republika Ludowa	91
Indonezja - Niemiecka Republika Demokratyczna	91
Japonia - Szwecja	92
Kuba - Szwajcaria	92
Niemiecka Republika Demokratyczna - Rumuńska Republika Ludowa	92
Szwajcaria - Szwecja	92
Węgierska Republika Ludowa - Włochy	93

III. CŁA I POLITYKA IMPORTOWA

Argentyna	Ułatwienia importowe	95
Brazylia	Zmiana pozojeji taryfy celnej	95
Finlandia	Zmiany taryfy celnej	95
Francja	Skutki stosowania nowego cła	95
Holandia	Liberalizacja importu	95
Indonezja	Zmiana w trybie wydawania licencji	96
Jamaika	Zmiana taryfy celnej	96
Jordania	Rozluźnienie przepisów importowych	96
Liban	Obniżka stawek celnych	96
Meksyk	Zniesienie opłat i ograniczenia importu	96
Norwegia	Zniesienie opłat celnych	97
Pakistan	Ważność licencji importowych	97
Singapore	Rozluźnienie przepisów importowych	97
Syria	Podniesienie stawki celnej	97
Włochy	Sprawa liberalizacji handlu	97
Wielka Brytania	Liberalizacja importu	97

ZAJACZNIK. Ustawodawstwo celne Bułgarskiej Republiki Ludowej